

Dr. Aydemir Yalman anısına

Anesteziyologlardan

Öyküler

(ikinci öykü kitabı)

TARD - AYBA Öykü Yarışması / Toplu Öyküler Kitabı

Dr. Aydemir Yalman anısına...

Anesteziyologlardan

öyküler

(ikinci öykü kitabı)

TARD - AYBA Öykü Yarışması / Toplu Öyküler Kitabı

ISBN 978-975-349-079-5

Baskı: Logos Yayıncılık - 2015

LOGOS YAYINCILIK TİC. A.Ş. tarafından yayımlanmıştır.

Yıldız Posta Cad. Sinan Apt. No. 36 D.66/67 34349

Gayrettepe-İstanbul/Türkiye

Tel: 090 212 288 05 41 - 090 212 288 50 22 Faks: 090 212 211 61 85

internet: <http://www.logos.com.tr> e-mail: logos@logos.com.tr

“Anesteziyologlardan Öyküler (ikinci öykü kitabı)” isimli bu kitabın Türkiye’de yayın hakkı sadece Logos Yayıncılık’a aittir. Kitabın adı, yazılarının tümü veya herhangi bir bölümü yayıncının veya yazarlarının izni olmadan kullanılamaz. Sözlü ya da yazılı olarak veya daha başka bir yöntemle çoğaltılamaz ya da yayımlanamaz. Hikâyelerin içeriğindeki bilgi ve görüşler yazarlara aittir.

Aydemir'i anarken...

Sevgili Meslektaşlarım,

Anesteziyoloji, yoğun bakım ve ağırlı disiplinlerindeki yaşamımızın bugünkü çağdaş düzeyde yürütülmesi TARD'ın ve onun yavru derneklerinin başarısıdır. Yoktan bu uzmanlık dallarını yaratan kurucu hocalarımızın emeği ise çok büyüktür. Rahmetle andığımız bu duayen nesille yaşayan bizler onlardan pekçok şey öğrendik. Belli dönemlerinde TARD yandallarının önemini de sağlayarak günümüzün koşullarını ve camiamızın saygınlığını yaratmış, ayrıca TARD'ı yöneten ikinci ve üçüncü nesillerin katkıları her yönü ile disiplinimize yepyeni bir çıkır açmıştır.

Üretkenliğinin en olgun olduğu bir yaşta Aydemir Yalman'ı 1 Mart 2012'de kaybettik. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi dersane, kahvehane ve kliniklerinde birarada geçirmiş olduğumuz o güzel anılarımızı fırsat buldukça zaman zaman tazelerken, kader bizi aynı uzmanlık dalında bir kez daha yıllar sonra Cerrahpaşa'da buluşturmuştu, sonrasında da hiç ayrılmadık, dostluğumuz da yaşamının son dakikalarına kadar devam etti. TARD onun için her şeyin önünde idi, anesteziyoloji ve yoğun bakım eğitiminin üst düzeylere çıkması onun ideali idi. Bizi uzun yıllar TTB çalışmalarında ve kurultaylarında temsil etti, ve uzmanlık yönergesini hazırlamak için aylarca verdiği uğraşlar ve yarattığı yapıcı uzun tartışmalar bugün bizlere disiplinimizin uluslararası ESA/EDAIC konumunun temellerine oturmasına zemin hazırladı. Bugün artık TARD olarak ESA uzmanlık eğitim standartı kriterlerine girmiş bulunuyoruz, büyük bir misyon amacına ulaşmış bulunuyor.

Derneğimizin Taksim'deki merkez ofisinin satın alınmasında beni yüreklendiren ve destek veren kişi de Aydemir idi, bu alım projesini TARD yönetim kuruluna beraber sunmuştuk ve olumlu karar çıktığında karşı tarafla yaptığım pazarlıklarla dalga geçmiş ve güzel gülüşü ile beni daha da cesaretlendirmişti.

Hiçbir zaman makam meraklısı olmadı, kafasında doğru bulduğunu sonuna kadar savunan ve gerçekleşmesini sağlamadan pes etmeyen bir karaktere sahipti. Gülece, etrafına esprileri ile hoş vakit geçirten Aydemir'in bazı konularda inatlaştığı da olurdu, bazen abarttığı alınganlığını çözebilme yeteneğine dayanamaz yenik düşer, sonuçta da gülerken konuyu sonlandırırđık.

Kitaplara aşırı düşkünlüğü vardı, boş zamanlarında sahafları dolaşır tıp ile ilgili ne kadar eski, tozlu, küf kokan kitap bulursa kütüphanesine katardı, ölümünden önce tüm topladığı kitapları Tıp Tarihi Anabilim Dalı'na bağışladı. Tıp sözlüğü uğraşları onun en büyük keyfi idi ve bu konuda bizlere bıraktığı miras çok büyüktür. Kuruluşundan itibaren Sendrom Dergisi'nin editörlüğünü büyük bir özveri ile 20 yıldan fazla devam ettirdi, SSK Göztepe Hastanesi Dergisi'ni o yarattı.

Onun anısını devam ettirmenin en güzel yolunun adına yapılabilecek ödüllü bir öykü yarışması düşüncemi TARD Yönetim Kuruluna sundum, olumlu yanıt alınca TARD 2012 sırasında ilk "AYBA Öykü Yarışması" gerçekleştirilmiş oldu ve kitabı da TARK 2013 sırasında sizlere dağıtıldı.

TARK 2013 yarışmasına az sayıda öykü katıldı. Bu nedenle o öyküler TARK 2014'te gelenlerle birleştirildi. Elinizdeki bu ikinci kitapçıkta camiamızın eli kalem tutan Anesteziyoloji ve Yoğun Bakım uzmanları tarafından yazılmış 13 adet öyküyü okuma fırsatı bulacaksınız, umarım keyif alacağınız bir zaman geçirirsiniz.

Sonraki yıllarda tekrarlarının gerçekleşmesi dileklerimizle.....

Prof. Dr. Mois Bahar

Kasım 2015

İÇİNDEKİLER

Özgürlüğe Özlem

Ayla Tür ..... *Yarışma Birincisi* 1-11

Birden Ayağı Kaydı

Tuğba Doğu ..... *Yarışma İkincisi* 12-17

Yaşamın Kıyısında

Tayfun Süğür ..... *Yarışma Üçüncüsü* 18-27

Mandalina

Yücel Özgür 28-30

Doğanın Sırları Yalnızca Onun Yazıldığı Dili Bilenler

Tarafından Okunabilir

Berrin Günaydın 31-36

Onlar

Harun Özmen 37-40

Merhaba Hayat

Rıza Hakan Erbay 41-48

Orkide Zamanı

Almila Gülsüm Pamuk 49-56

Üşüyorum

Mevlit Yurtseven 57-61

O'nun Işığında Özgür Düşünmek

Ziimrüt Ela Kaşdoğan 62-66

Bir Varmış Bir Yokmuş

Tayfun Sügür 67-72

Elif

Mustafa Levent Çetin 73-89

Perde Arkası

H. Murat Çelik 90-98

Özgürlüğe Özlem

Prof. Dr. Ayla Tür

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD,
Samsun

Yarışma Birincisi

- “– Özgürlük nedir?
– Düşündüğünü söyleyebilmesi mi kişinin?
– Söylediğini yapabilmesi mi engellenmeden?
– Yaptıklarının arkasında durabilmesi mi korkusuzca?
– Ya da, bilim insanının bilim üretebilmesi mi bağımsızca?
– Düşüncelerini bu üretime yansıtabilmesi mi?
– Nedir özgürlük?..”

İsminin anlamını yeniden bulmaya çalışıyordu Özgür, yoğun bakımdaki hasta yatağında yatariken. Çocukluğu, gençliği hep adına uygun düşünmek ve davranmakla geçmişti. Kimse alıkoymamıştı Onu doğru bildiği, mantıklı bulduğu yolda yürümekten. Ailesi de Ona hep doğruları anlatmış ve göstermiş, davranışlarına ise fazla sınır koymamıştı. Onda ki sevgi dolu, mantıklı düşünce ve davranışları görüp yanlış yapmayacağına inanarak özgür bırakmışlardı pek çok konuda. Yıllar geçtikçe, doğru bildiği yolda yürümesi zorlaşıyordu Özgür’ün. Engellemeye çalışıyorlardı karşıt düşüncedekiler. Ama, O şimdi bir bilim adamıydı. Engel tanımamalıydı. Özgür düşünceleriyle geliştirmeliydi bilimsel çalışmalarını. Henüz kariyerinin başındayken yılarsa, sonu gelmezdi bu uğraşın. Gelse de onun istediği gibi olmazdı. O, hür düşüncelerin insanıydı. Adı yansıdığı karakterine.

Üniversite eğitimi için Tıp fakültesini seçerken de yine aynı fikirler vardı Özgür’de. Bütün meslekler için, tüm insanlık

için özgürlük, olmazsa olmaz bir gereklilikti şüphesiz. Ancak, özellikle doktorluk mesleğinin ayrılmaz bir parçasıydı bu özellik. Vicdanı hür, düşüncesi, davranışları hür bir hekim ancak hastasına tam anlamıyla yardımcı olabilirdi. Tıp alanında gelişmeyi sağlayan bilimsel araştırmalar da yine özgür düşünce ve davranışla ilerleyebilir, hastalıklara tedavi çözümleri bulabilirdi. Kendi ülkelerinde özgür düşünüp davranamayan bireyler ve toplumlar başkalarının egemenliğinden kurtulamazdı. Başkasının egemenliğindeki bireylerin ise kendilerine yokken, bilime ne hayrı olabilirdi ki?..

Ülkesini ve milletini çok seviyordu Özgür. Bütün amacı bu çok sevdiklerine yararlı olmaktı. Okul yıllarında çok azimli ve başarılı olmuştu hep. Mesleğinde de çok başarılı olmak, çok iyi bir hekim ve öğretim üyesi olmak istiyordu. “Sağlıklı insanlar daha çok yararlı olur ülkelerine. Sağlıklı olmayı da en iyi doktorlar bilir ve öğretir!” diye düşünüyordu.

***

Ortalık duman içindeydi . Fışkıran sular, biber gazları görmeyi de koşmayı da engelliyordu. Yine de insanlar birbirlerine “Koş!”, “Kaç!” diye sesleniyordu çaresizce...

“ – *Koş Özgür koş! Biber gazı geliyor!*”

“ – *Şimdi koşmam, önce şu düşen genci kaldırmalıyım. Belki yaralanmıştır.*”

Yerdeki genci kaldırmaya çalışırken bir yandan da düşünüyordu Özgür:

“*Bu nasıl uğraş böyle? Savaşa benziyor tıpkı. Ama savaş, kendi ülkende kendi polislerle karşı karşıya gelerek olur mu hiç?*” Şu yerde yatan genç de kendi vatandaşıydı, polisler de. Nasıl oluyor da yurttaşlar birbirlerine karşı bu duruma gelebiliyordu?.. Bu çatışmanın sebebi ne olursa olsun, kim haklı, kim haksız olursa

olsun, O bir doktordu. Düşene yardım etmeliydi. Cephede yaralanmış olan düşman askerine bile, Hipokrat yemini ve vicdani yükümlülüğü gereği yardım etmek zorunda olan bir doktor, vatandaşına yardım etmeyecek miydi kendi ülkesinde? Genci kucaklayıp kaldırmak için eğildiğinde kafasının sağ tarafında şiddetli bir çarpma ile birlikte çok şiddetli bir ağrı hissetti. Başı döndü, gözleri karardı...

Özgür'ün kafasına biber gazı kapsülü saplanmış, gözü kararınca çok kötü düşmüş ve bacağı da kırılmıştı. Kendi çalıştığı hastanede beyin cerrahı ve ortopedist arkadaşları ve hocaları ameliyat edip yoğun bakıma yatırmışlardı Onu. Anestezisini veren kendi bölüm arkadaşları, sorumlusu oldukları bu cerrahi yoğun bakımda da Ona çok iyi bakıyor ve tedavisini sürdürüyorlardı. Hocalarının ve arkadaşlarının tüm ilgisine ve sevgi gösterisine karşın içinde bir burukluk, bir kırgınlık vardı Özgür'ün. Başındaki ve bacağındaki ağrıdan çok, yüreğindeki üzüntü neden oluyordu bu kırgınlığa. Hazmedemiyordu bir türlü, yaralı insanlara yardım edecekken, kendi ülkesinin polisi tarafından vurulmayı. Böyle bir durumda, ülkesinde, özverili bir şekilde hekimlik yapması bile engellenirken, kariyerini özgürce nasıl yapabilecek, hayallerini kurduğu «*özgür bilim adamı*» gerçeğine nasıl kavuşabilecekti?

***

Gözünü ilk açtığı anda şaşkındı Özgür. Kafası sarılı, bacağı alçılıydı. Neler olduğunu anımsamaya çalışarak elini tutan doktor arkadaşını soru yağmuruna tuttu:

“– Neredeyim, ne oldu bana? Buraya nasıl geldim? Başıtma ve bacağıma ne oldu?”

“– Acele etme canım arkadaşım. Hepsini anlatacağım. Sen cumartesi günü evinde oturup dinleneceğine, adının ve düşüncelerinin rüzgarına kapılıp kendini parklara atmışsın.

Parklarda da şimdi, çiçek kokuları ve kuş sesleri yerine sular ve gazlar uçuşuyor. Tabii gazların kapsülleri de. İşte o kapsüllerden biri senin kafana saplanmış. Bilincini kaybedip düşünce de bacağın kırılmış. Dua et ki bizim hastaneye getirmişler seni. İlk duyan diğerine, zincirleme olarak herkese duyurulunca bütün arkadaşlar üşüştü başına, kan verebilmek veya başka türlü yardımcı olabilmek için. Sen tabii baygındın. Uzun süre ayılmayınca, çok ciddi bir kafa travması geçirmiş olmandan korktuk. Hemen beyin tomografisi ve bacak grafisi çekilip acil olarak ameliyata alındın. Tomografide kötü bir şey yoktu ancak, yaralarının kanaması tamponla durdurulabiliyordu. O nedenle acil olarak alındın. Önce nöroşirurji, sonra ortopedi girdi ameliyata.

“– Kaç saat sürdü ameliyatlar?”

“– İkişerden toplam dört saat. Ameliyattan sonra uyandın. Refleks kontrollerin yapıldı. Konuştuk. Tabii sen retrograt amnezi nedeniyle hatırlamazsın o konuşmaları. Analjezik ve sedatiflerle beş saattir de uyuyorsun. Zaten, uyuyarak dinlenebilirsin ancak. Sende bu sivri zeka ve hiperaktivite varken, ancak uyurken dinlenebilirsin. Bu nedenle, seni bu izole edilmiş yoğun bakım odasında uyutup dinlendireceğiz ki çabuk iyileşesin.”

Özgür’ü önce arkadaşları, sonra tüm hocaları, şimdi de çok sevdiği, bölüm başkanı olan hocası ziyaret ediyordu Yoğun Bakım’da:

“– Geçmiş olsun Özgür. Ne oldu sana böyle?”

“– Sağ olun hocam. Oldu bir şeyler. Hafta sonu tatilimi Ezgi’de özgürlük uğraşı veren arkadaşlara destek olarak geçireyim dedim. Kısmet olmadı.”

“– Oğlum sen daba yardımcı doçentsin. Önünde doçentlik, profesörlük gibi çok zor uğraşlar varken neyine gerek özgürlük uğraşı? Bu işlere karışıp idareyle ters düşme!”

“– Ama Hocam, birileriyle ters düşmemek adına düşünce ve davranış özgürlüğümü kısıtlarsam, ben ben olmaktan çıkarırım. İnsan benliksiz yaşayabilir mi?”

“ – Tamam da, köprüyü geçene kadar... susacaksın. Başka çaren yok. Hem bak şimdi hastasın. Böyle düşüncelerle kafanı yorup durumunu kötüleştirme. Bir an önce iyileşip aramıza dön.”

“ – İyileşirim İnşallah hocam. Çok teşekkür ederim ilginize.”

***

Depresyonda idi Özgür. Kafasındaki ve bacağındaki travma değil, geçirdiği ruhsal travmaydı bunun nedeni. Ve, üstelik burada haber alma özgürlüğünün de kısıtlanmış olması... Çünkü bu yoğun bakım özel odasında her şey kısıtlanmıştı Özgür'e. Bilgisayar, ipad, cep telefonu, gazete gibi haberleşme araçları yasaktı. Geçirdiği travmayı anımsatacak haberlere ulaşmaması içindi bu önlemler. Günlerdir kopuk yaşıyordu hastane dışındaki dünyadan. Ezgi'deki uğraş başarılı olmuş muydu? Kurtarmaya çalıştığı genç ne durumdaydı? Öncele ri merak ediyordu dışarıda olup biteni. Son günlerde ise bir ilgisizlik, umursamazlık, içine kapanma ve konuşmama hali oluştu.

“ – Depresyonda bu çocuk! Yaşadığı şokun etkisinden kurtulamadı henüz. Uzak durursa haberlerden, daha çabuk iyileşir!” diyordu konsültasyon yapan psikiyatri hocaları. Bilmiyorlardı ki nerede ve nasıl olursa olsun, kısıtlansa da, hep bir şeyler öğrenmeye çalışacak, başaramazsa özgürlük özleminin ateşiyle yanacaktı O. Ve yine bilmedikleri bir şey daha vardı. Özgür'ün, fısıltı gazetesinden duyduğu şeydi bu. Doğruysa eğer, idare, iyileşip işine dönünce Onun vakalara girmesini ve araştırma yapmasını kısıtlayacak, pasifize edecekti bir süre. Bu kısıtlama cezası hepsinden daha ağırdı Onun için. Depresyona girmesinin asıl nedeni aldığı bu duyumdu. “Yaralara, ağrılara, habersizliğe dayanırım da, bir nevi tutsaklık olan “çalışma kısıtlaması”nın ruhumda açacağı yaranın acısına dayanmam çok zor!” diyerek bir karamsarlığa ve umutsuzluğa düşmüştü.

***

Bir haftalık Yoğun Bakım konukluğundan sonra servise çıktı Özgür. Her gün yürüteç desteğiyle yürütülüyordu. Başındaki ve bacağındaki yaralar iyileşiyor, ancak iç dünyası çözülemiyordu. Daha çok içine kapanmıştı ve konuşmuyordu. Ne ailesi, ne arkadaşları, yerine getiremiyordu eski neşesini ve konuşkanlığını. Gözleri uzaklara dalıp dalıp gidiyordu. Dışta-ki bu sakinliğinin aksine beyninde hep sorular dolaşıyordu. İç dünyasında kendi kendine sürekli hesap soruyordu:

“Ben niye hiçbir şey yapamadan, yere düşen o genci bile kaldıramadan, orada yaralanan hiçbir kimseye doktorluk yapamadan kendim yaralandım? Hiçbir işe yaramadı oraya gidişim. Özgürlük uğraşı veren yaralı kişilere yardım edeyim derken kendi özgürlüğümü de kısıtladım. Koltuk değneğine mahkum oldum. Şimdi doktorluk ve araştırmacılık uğraşlarım da kısıtlanacak. Yoksa ben, bayallerini kurduğum, «özgür düşünceli ve başarılı bilim adamı» kimliğine hiç bir zaman kavuşamayacak mıyım? Ne memleketime, ne kendime yararlı olamayacak mıyım?” Bu düşünceler Özgür’ü daha çok karamsarlığa itiyor ve içine daha çok kapatıyordu.

***

O yaralanma gününden bu güne iki hafta geçmişti. İki haftadır hastanedeydi. Herkes ona karşı ilgili, sevecen, odası rahat, ancak içi rahat değildi Özgür’ün. Ne psikiyatristlerin konuşmaları, ne antidepresanlar bir türlü iyileştiremiyordu Onun ruhsal çöküntüsünü...

İç dünyasında kendisiyle tartıştığı bir gündü yine. Kapı çalındı iki kez, ardından yavaşça açıldı. İçeriye, ince, uzun boylu, kısa saçlı bir kız girdi. Özgür’e yaklaşarak:

“– *Merhaba! Ben Özlem.*” Elinde, beyaz papatyalardan oluşmuş bir çiçek demeti vardı.

“– *Bu çiçekleri sizin için aldım. Nasılsınız?*” Kısacık saçları ve çakmak çakmak gözleri ile afacan bir oğlan çocuğuna benziyordu.

Özgür içinden “Antidepresanlar unutkanlık yapıyor bende. Ziyaretime geldiğine göre mutlaka tanıyor bu kız beni. Ama ben hatırlayamıyorum Onu!” diye düşünerek, zoraki bir tavırla:

“– Teşekkür ederim. Ben sizi tanıyamadım. Kimsiniz?” diye sordu.

Gülümsedi Özlem. Gamzeleri ve bembeyaz dişleriyle çok güzel gülümsüyordu.

“– Tanıyamamanız doğal. Hiç tanıştırmadık çünkü. Sadece, baygın bir şekilde üstüme düştünüz.”

“– Nee?.. Ne zaman, nasıl?” Günlerdir hiç konuşmayan, ilgisiz ve boş bakan Özgür birden canlanmış ve doğrulmuştu. Özlem karyolanın yanındaki sandalyeye ilişerek:

“– Ezgi’de beni yerden kaldırmak isterken gaz kapsülü ile vurulup bayılınca üzerime düştünüz. Bacağımız da kıvrılıp yerdeki kırık mazgala sıkıştı. O zaman ben, çok güçlükle kalktım, bacağımızı sıkışmış olduğu yerden çıkardım ve sizi polislerden, kargaşadan uzak bir kenara, bir ağacın altına kadar sürükleyerek çektim.”

“– Benim yerden kaldırmak istediğim, genç bir erkekti, ben öyle gördüm.”

“– Başımda bere vardı. Ayağımda pantolon, üstümden gömlek, saçlarım da kısa, erkek çocuğuna benziyordum yani. Yanılmanız doğal.”

“– Hay Allah!.. Sonra ne oldu?”

“– Ceplerinizi karıştırıp cüzdanınızda iş yeri kimliğinizi buldum. Hastaneye telefon edip bölümünüzü bağlattım. Nöbetçi doktor sizin asistanınızmış. Ambulansla hemen gelip sizi götürdüler.”

“– Kaderin cilvesine bakın! Ben sizi kurtarayım derken, siz benim hayatımı kurtardınız. Yoksa kanamadan şoka girer, batta ölebilirdim.”

“– Yok hocam ölmezsiniz. Nefes alıyordunuz, sadece baygındınız.

Başınız ve bacağınız çok kanıyordu. Ben beremle ve fularımla sizin yaralarınıza sıkıca bastırıp tampon yaptım. İlk yardımı iyi biliyorum. Benim babam da doktor. Hem de sizin Tıp Fakültesinin dekanı. Bana yasaklamıştı Ezgi'ye gitmeyi. Habersiz gittim oraya arkadaşlarla. Eve perişan durumda dönünce anladı tabii gittiğimi. Sonraki gün uçakla İngiltere'deki ağabeyimin yanına zorla tatile gönderdi beni. İki haftadır oradaydım. Yoksa çoktan gelirdim ziyaretinize. Oradan her gün telefonla sağlık durumunuzu öğrendim. Sizinle ilgilenmekten kendimi alamıyorum. Çünkü siz benim kabramanımsınız. Beni kurtarmaya çalışırken kendisi vurulan bir kabraman!" Gülümsedi Özgür, gururlanmışçasına. Bu övgüye karşılık vermek gerekirdi:

"- Öyleyse, siz de beni hem düştüğümde hem de şimdi içinde bulunduğum suskunluktan kurtaran kabramansınız. Ben iki haftadır depresyondaydım. Konuşmak gelmiyordu içimden. Ruh gibiydim. Psikolojik tedavi kar etmiyordu. Şimdi ise, ziyaretinizle ve anlatıklarınızla canlandım. Demek ki biz birbirimizin kurtarıcıyız. Artık tanışmanın ve sizi bizi bırakmanın zamanı geldi. Eee, sevgili kurtarıcım Özlem, sen hangi lisede okuyorsun bakalım?"

"Ne lisesi hocam! Öğrenci olduğum için değil, öğretim üyesi olduğunuz için size hocam diyorum. Tabii çok da saygı duyuyorum kişiliğinize. Ben Hukuk Fakültesini bitirdim. Stajımı bile yapıp Avukat oldum. Ama avukatlık yapmak değil, hakim olmak istiyorum. Hakimlik giriş sınavlarına hazırlanıyorum."

"- Beni yine şaşırttın. Demek karşımda duran bu kabraman kız bir avukat ha!.."

"- Tabii. Hem de, kendi mesleğinde sizin yaptığınız gibi kariyer yapmak isteyen bir avukat. Ben, üniversitede öğretim üyesi olarak çalışan bir ceza hukukçusu olmak istiyorum. İnsanların baksız cezalar almaması için, aksine onların özgürlükleri için, düşünce özgürlüğü için, bilim insanlarının da özgür düşünceyle bilim yapabilmesi için çalışan bir hukukçu olmak istiyorum..." Özgür, tıpkı kendisi gibi konuşan bu cesur avukata hayretle, saygı ve sevgiyle bakarak:

"- Ne kadar güzel ve yüce düşüncelerin var Özlem!.. Babanın

aksine sen ne kadar özgürlükçüsün!.. Oysa, duyduğuma göre, senin baban Ezgi'ye gidenlerin kariyer çalışmalarını, yani bilimsel özgürlüklerini kısıtlayacakmış.”

“– İnanmayın hocam, yapmaz öyle şey! Zaten emir Rektörden gelir. Rektöre de Bakanlıktan. Evde babamın konuşmalarından çıkardığım sonuca göre idareciler, öğretim üyelerinin çalışma ve düşünce özgürlüklerini kısıtlamaktan yana değiller. Durum tamamen politik. Politika yanlış. Üniversiteler özerk olmalı, politize olmamalı. Ama, ne yazık ki öyle. Bu yanlışlıkları da, sizin ve bizim gibi aydın, özgürlükçü, genç bilim insanları düzelterek inşallah... Yeter ki inancımızı ve ümidimizi kaybetmeyelim!..”

Şaşkınlık içindeydi Özgür. Bu çocuk görünüşlü avukat kızın ağzından ne kadar bilinçli, korkusuz, kararlı ve pozitif sözler dökülüyordu! Ne kadar özgüvenliydi!. Kendisine inanç dersi veriyordu sanki! Özgür'ün umutsuzluğu yanında, O ne kadar umutluydu!.. Gençlerin yarısı böyle düşünse, böyle cesur olsa, kurtulurdu ülkesindeki bilim ve düşünce tutsakları. Özgür boşuna umutsuzluğa, karamsarlığa düşmüş ve depresyona girmişti demek ki... İşte şimdi, ülkesinin umut ışığı olacak gençlerin bir örneği karşısında duruyordu dimdik. Hem de cüssesinden umulmayacak kadar büyük bir azim ve cesaretle...

Özlem gittikten sonra saatlerce düşünüp durdu Özgür. Sanki bir düş görmüştü de hasta halinden o düş sayesinde iyileşerek uyanmıştı. Ya da bir iyilik perisi, Onu gördüğü kötü düşten mutluluğa doğru uyandırmıştı. Düşündükçe, gördüklerinin düş değil gerçek olduğunu anladıkça bir sevinç kapladı içini. Şimdi umut doluydu yüreği. Büyük bir heyecan duyuyordu Özlem'in yüzünü, sözlerini anımsadığında.

“Keşke ülkemin sahip olduğu bu avukat Özlem gibi benim de yanı başımda bir gün böyle azimli bir hayat arkadaşım olsa da, bir daha umutsuzluğa kapılmasam hiç. O, insana umut aşılayan bir mutluluk kaynağı gibi. Ne kadar da sıcak ve güzel bakışları var. Ne kadar da herkesin özlem duyacağı içten ve güvenli bakışlar bunlar!..”

Ne kadar, «Bir gün karşıma çıkacak aradığım insan!» diye hayalini kurduğum gelecekteki, hiç tanımadığım o yaşam arkadaşına benziyor! Yoksa O mu?..»

***

Özlem, taburcu olana dek her gün görmeye gitmişti Özgür'ü. “Bilimsel özgürlüğünü yitirmek” düşüncesi Özgür'ün depresyona girmesinde ne denli güçlü oldu ise, Özlem'in aşıladığı “özgürlük umudu” da o denli rol oynamıştı depresyondan çıkmasında, iyileşmesinde. Kader boşuna buluşturmamıştı onları. Bundan sonra, özgür düşünceli, bilinçli ve cesur insanlar, belki de onların ve arkadaşlarının el ele verip çok güçlü uğraşlarıyla daha fazla çoğalacaktı Ülkelerinde.

Asırlardır, olumlu sonuca götüren bilimsel araştırmalar ve buluşlar, araştırmacılarına ekonomik, düşünce ve davranış özgürlüğü sağlayan ülkelerde gerçekleşiyordu. Kendi ülkelerinin her türlü kısıtlamasından usanıp giden araştırmacılar da sergiliyorlardı buluşları o özgür ülkelerde. O bilim adamları gittikleri yabancı ülkelerde özgür olmalarına karşın ruhen tutsak sayılırdı. Aynı buluşları kendi ülkelerinde yapıp, onurunu kendi milletine ve ülkesine yaşatamamanın acısını yaşayan ruhsal tutsaklardı onlar. Özgür de Özlem de, onlar gibi olmayacaktı. Kendi ülkelerinde kalıp, özgürce bilimsel araştırma ve görev yapabilmenin mücadelesini vereceklerdi. Ülkelerinde üniversite sayısı çoktu. Eksik olan ise, fikir ve ifade özgürlüğünün olmamasının yanı sıra, bu üniversitelerde eğitim görenlerin ve eğitim verenlerin bağımsız bir şekilde bilgi üretebilecek olanaklara da sahip olmamasıydı. Oysa, fikir ve ifade özgürlüğü içinde bağımsız bilgi oluşturma ve bunu teknolojiye uygulama olanakları üniversitelerin kalitesini artırmaktaydı. Ülkelerinin, bağımsız ve dünya standartlarında eğitim veren kaliteli üniversitelere gereksinimi vardı...

Özgürlük uğraşı sırasında gerçekleşen, tatsız bir olay nedeniyle tanışıp el ele vermişti Özgür ve Özlem. Gelecekte, belki de Tıp alanının Prof. Dr. Özgür'ü ile, Hukuk alanının Prof. Dr. Özlem'i, kendi dallarındaki “*özgür düşünceli bilim insanlarını*” yetiştirmiş olacaktardı... Kendileri ve ülkeleri için gerçekleşmesini istedikleri bu dilekleri, içlerindeki çok derin bir tutku olan “*özgürlüğe özlem*”den kaynaklanıyordu. Özlemi çekilen güçlü istekler de bir gün mutlaka gerçekleşirdi. Yeter ki ümitler kaybedilmesin, yeter ki başarmak için gerekli kudret, damarlarda akan asil kanda var olsun!..

Birden Ayağı Kaydı

Uz. Dr. Tuğba Doğu

Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD,
Çanakkale

Yarışma İkincisi

Birden ayağı kaydı ve kendini yoğun bakımın ortasında boylu boyunca yatarken buldu. Kuyruk sokumunda derinden bir ağrı hissetti.

“Neyse ki kafamı çarpmadım” dedi kendi kendine. Hemşireler, hasta bakıcılar şaşkınlık ve korku dolu bakışlarla etrafına toplanmıştı.

“İyi misiniz doktor hanım?”

“İyiyim, iyiyim.” deyip üstünü başını düzeltti. Neden bu kadar acele etmişti ki sanki.

“Yoğun bakımın bütün işlerini yarım saatte bitirmeye kalkarsan böyle olur işte. Rezil oldum!” diye söylendi kendi kendine.

Sabah uyandıığında geç kalacağını anlamış ve üstünü özensiz bir pantolon ve hırka giyerek evden hızla çıkmıştı. Tramvay durağında gereksiz yere beklediği on dakika stresini iyice arttırmış, arkadaşlarına mahcup olacağı düşüncesiyle koştura koştura geldiği hastanede, hızlıca yoğun bakıma girmişti. Hasta devrinden sonra tüm aspirasyonları tamamlamış ve kan gazlarını almıştı. Kanları cihaza götürüp getirirken yerlerin yeni silinmiş olduğunu farkedemeyecek kadar dalgındı ve olan olmuştu. Ağrıdan dolayı yürümekte zorlanıyordu.

“Geçin biraz dinlenin doktor hanım!” dedi hemşire hanım.

“Evet, dinlensem iyi olur.” dedi. Ne kadar da çok ihtiyacı vardı dinlenmeye gerçekten. Üç günde bir nöbet tutuyor ve nöbet sonraları da çalışmaya devam ediyordu. Artık vücudu da isyan

etmeye başlamıştı. Sürekli hastalıkla yaşamaktan sağlıklı halini unutturmuştu. Geçmek bilmeyen bir öksürükle bir aydır boğuşuyordu. Ama kendi bedenine ilgisi o kadar azalmıştı ki polikliniğe gidip muayene olmaktansa eczaneden aldığı birkaç ilacı arada içmek ona daha kolay geliyordu.

Doktorluk hayallerinin mesleği değildi başlangıçta. Anestezi uzmanlığını ise hiç düşünmemişti. Ameliyathanelerin boğucu olduğunu düşünüyordu öğrenciyken. Hasbelkader başladığı asistanlıkta bir buçuk yıl göz açıp kapar gibi geçmişti. Sevmişti zamanla, kendini unutuyordu hastaların arasında. Bir o yana bir bu yana koşuşturmak onda narkoz etkisi yapıyordu. Ruhundaki yaraları yok farz ediyordu böylece.

Biraz dinlendikten sonra tekrar kalktı oturduğu koltuktan. Biran evvel bitirmeliydi, biliyordu ki rutin işleri geciktirirse bir acil vaka tüm planları altüst edebilirdi. Kan gazları, biyokimya, hemogram, orderlar, eczaneler,... nihayet bitirdi.

“Artık dinlenebilirim.” diye düşündü. Asistan odasının ay-lardır silinmemiş, rengi kremden kahverengiye dönmüş koltuğuna kendini yavaşça bıraktı. Otururken tekrar aynı sızıyı hissetti. Büyük bir tehlike atlattığının farkında olmasına rağmen günlük koşuşturmacanın içinde, geçirilen bir kaza da sıradanlıklar rafına birkaç saat geçmeden kaldırılmıştı. Kahvaltı etmeden evden çıkmıştı. Sevmiyordu evde erkenden kahvaltı etmeyi. Hem uykusunu bölmek istemiyordu, hem de oturduğu kahvaltı masasında yalnızlığı ile baş başa kalmak onu üzüyordu. Ama bugünde epey geciktirmişti. Neredeyse öğlen olmak üzereydi. Hastaneye gelirken aldığı gevrek simit sertleşmesine rağmen hala güzel kokuyordu. Biraz su kaynattı ısıtıcı da. Sallama çay... yalandan da olsa çaydı işte. Bir an annesini düşündü. Onun hazırladığı o enfes kahvaltıları, demlediği çayı.

“Kahvaltıya bile gerek yok, sadece zeytinyağı ve simit olsaydı, birde annem...” dedi kısık bir sesle. Onun şefkatine ne de çok ihtiyacı vardı. Beş ay olmuştu görüşmeyeli. Çok özlemişti.

Asistanlığın, dibi görünmez bir kuyu gibi girdap halinde onu bu hastanenin günlerdir temizlenmeyen şu kirli odasına mahkum bıraktığını düşünüyordu. Gidemiyordu İzmir'e. Foça'da baba yadigarı, iki katlı asırlık eski bir Rum evinde büyükannesiyle beraber yaşıyordu annesi. Babasını üniversitede iken kaybetmişti. Askerdi babası. Siirt'e şark hizmeti için son kez gitmişti o sene. Emekliliği epey yaklaşmıştı ama geri dönememişti işte. Şehit olmuştu... Kardeşi ile babasız kaldıkları ilk günün sabahında yapayalnız kalmış gibi hissetmişti kendisini. Kolu kanadı kırılmış, yaşama dair hiçbir ümit ve beklentisi kalmamıştı. Kabullenemedi babasının yokluğunu uzun süre. Bırakmayı düşünmüştü tıp fakültesini ilk zamanlar. Sonra annesi ikna etmişti onu. Babasının tıp fakültesini kazandığı günkü sevincini hatırladı ve vazgeçti. Baba vasiyeti kabul etti, devam etti.

Şehit kızıydı ama bunu kimseye söylememişti çalıştığı hastanede. Daha önce çok başına gelmişti. Samimiyetsiz duygulardan ve birkaç dakika sonra unutulacak şefkat gösterilerinden bile bilmesinler daha iyiydi. Kalbindeki yaraların farke dilmemesinden ve acizliğinin uluorta konuşulmasından korkuyordu.

Çayını eline alıp yavaşça ayağa kalktı. Pencereyi açtı. Bir İstanbul baharını içine çekti. Şehrin gürültüsü martı seslerini bastırıyordu ama oradaydılar martılar, özgürce havalanıyorlardı. Özendi onlara. Deniz gözükmese de yakınlarda olduğunu hissettiriyordu. Caddelerde koşuşturan insanları gördükçe başı dönüyordu. Herşeye rağmen güzel şehirdi İstanbul. Peki ya İzmir... İzmir gibisi var mıydı? Foça... Ah Foça!... Daracık sokakları, sıra sıra dizilmiş evleri, samimi komşuları... Büyüdüğü yerdin Foça, şimdide hasretini çekiyordu. Zeytin ağaçları vardı bahçelerinde, sakız sardunyalari, begonviller. Tahta pervazları sabahları açtığında, gözlerini kapatıp doğanın birbir mucize kokusunu içine çeker, içine çektiği her bir koku zerresinin bütün hücrelerine işlediğini hayal ederdi. Evlerinin önünde babası ile diktikleri limon ağacının kokusu ona

çocukluğu ile bir köprü gibi geliyordu. Babası tüm canlılığı ile o kokunun içine sinip bugüne geliyordu sanki. Orada olmayı ne de çok istediğini düşündü.

Telefon çaldı o sırada. Nöbet arkadaşı ameliyata alınan iki hastanın da sorunsuz uyandığını haber veriyordu. Rahatladı biraz.

“Umarım böyle gider bu nöbet.” diye içinden geçirdi. Akşam kadar bir iki küçük operasyon dışında önemli herhangi bir şey çıkmamıştı. Akşam yemeğini yemekte kararsız kalmıştı. Bugün hiç iştahı yoktu. Kendini güçsüz ve hasta hissetmesine rağmen ağzına birtek lokma koymak dahi istemiyordu. O sırada acil servisten telefon geldi.

“Ateşli silab yaralanması, hemen alıyoruz!”

Acil ameliyathane karşı bloktaydı. Biraz önceki halsizlikten eser kalmamıştı. Hızlıca yoğun bakıma haber verip acile geçti. Büyük bir kargaşa vardı acilin önünde. Polis arabaları doldurmuştu hastane bahçesini. Anestezi teknisyeni kendisinden önce gelmişti. Neyse ki damar yolları açılmıştı. Hemen hastayı uyutmaya geçmişlerdi ki cerrahi uzmanı hastanın polisle çatışmaya giren ve terörist olarak aranan biri olduğunu söylemişti. Dondu kaldı adeta. Şakaklarından başlayan bir sıcağın kollarına ve bacaklarına doğru indiğini ve onu hareketsiz bıraktığını hissetti. Biran eli ayağı tutmaz olmuştu. Bir teröristi mi uyutacaktı? Böyle bir şey hiç aklına gelmemişti daha önce. Neden bu vaka onu bulmuştu ki. Tabureye oturdu. Oksijen verirken hasta şuurunu kaybetmek üzereydi. Hiçbir şey sormadı. Hemen hastayı uyutup, entübe ettiler. Hastanın tansiyonu düşüyordu.

“İnotrop başlayalım. Dopamin.” dedi teknisyene. Bir yandan beyninin içinde davullar çalıyordu sanki. Santral kateter, arter kateteri hepsi tamamı artık. Ayakta duracak daha gücü kalmamıştı, tabureye tekrar oturdu. Tüm vücudunu elektrik çarmış ve kaskatı kesilmiş gibi hissediyordu. Öksürük krizi tutmuştu yine. Öksürdükçe beyni kafasının içinde sıkışıyor-

du sanki. İnanılmaz bir başağrısı başlamıştı. Düşünmemeye çalışıyordu hastanın öyküsünü. Bir süre sonra kendini hastaya bakmaktan alıkoyamadı. Çok gençti. Yirmili yaşlardaydı. “Neden?” diye içinden geçirdi. O sırada hastanın kan grubunun belli olduğunu söyledi teknisyen. Hastanın aşırı kanaması vardı. Kan istemişlerdi fakat kan bankasından arayan hemşire AB+ kan ellerinde kalmadığını söylüyordu. Birden içinden “Ne yapalım yokmuş..” diye geçirdi. Sonra derinden bir vicdan azabı kalbinin üzerine bir taş gibi oturdu. Ameliyathanenin kapısından hasta yakınlarını sordurdu. Elbette hastanın hiçbir yakını yoktu. Dışarıda sadece polisler bekliyordu.

“AB+ kana ihtiyaç var” dedi polislere. Polisler birbirlerine şaşkın şaşkın baktılar ve acil kapısına doğru hararetle hararetle konuşarak yürüdüler. Yarım saat içinde kanlar hazırды. Kanları polislerin verdiği duyduğunda kendini çok tuhaf hissetti. Kendisinin aynı şeyi yapıp yapamayacağını düşündü bir an. Düşünmek dahi istemiyordu.

Beyni hala zonkliyordu. Hastanın hemodinamisi toparlanmaya başlamıştı. Hastanın yüzüne iyice baktı bu sefer. Genç olduğu belli olmasına rağmen yüzündeki derin çizgiler insanı ürkütüyordu. Kandırılmış olabileceğini düşündü. Yine de içindeki öfke hissini engelliyemiyordu. Merhamet duymaya çalıştı. Onun da bir annesi, bir babası, belki de evladı vardı. Kendi babasını da böyle bir terörist mi şehit etmişti? O da çocukları babasız bırakmış mıydı acaba? Tüm bu düşünceler arı kovanını saran arılar gibi beyninde vızıldıyordu sanki.

Doktor olmanın ağırlığını olanca ağırlığı ile omuzlarında hissetti. Duygularından arınmak zorundaydı. Hocası hastanın operasyon sonrası direkt yoğun bakım ünitesine çıkartılması istemişti. Ekstubasyon denemeyecekti. Doğrusu çok mutlu olmuştu. Uyandığında hastayla göz göze gelmekten korktu biran. Vicdanında yara açacak bir hata yapmadan bu vakanın çabucak bitmesini istiyordu sadece. Yoğun bakım ünitesine hastanın çıkartılması için de nöbet arkadaşına rica etmişti. Ameliyathaneden çıktığında artık dayanacak gücü kalmamıştı.

Elini duvara dayadı. Gözlerinden yaşlar boşandı. Bağıra bağıra ağlamak istiyordu. Babasının yokluğunun acısı kor olmuştu oturmuştu içine. Kimseye görünmeden asistan odasına çıktı. Bu mesleği gerçekten hakkıyla yapabilecek miydi? Yemin etmişti, duygularını karıştırmamalıydı. Ama yapamıyordu işte.

“Sabah hoca ile konuşacağım ve bu işi burada bitireceğim. Yapamayacağım...” dedi ve ağladı, ağladı. Gözyaşları içinde koltukta uyuyakaldı.

Saatin alarmı ile ürpererek uyandığında sabah 6 olmuştu. Kalbi deli gibi atıyordu. Rüyasında babasını görmüştü. Aylardır görmüyordu babasını rüyasında. Etrafına bakındı sanki nefesini hissetmişti babasının. Çok özlemişti. Gözlerini yumup tekrar görsem dedi ama uyanmıştı. Babası ile Foça'daki bahçelerinde oturmuşlar, zeytin ağaçları arasında yürümüşlerdi ve en sonunda da babası onu çalıştığı hastanenin kapısına bırakmıştı. Ne kadar sahici bir rüyaydı, oradaydı, yanındaydı, elini tutmuştu. Elinin sıcaklığı hala avuçlarındaydı sanki. Mutluluk, hüznün ne hissedeceğini bilemiyordu.

“Babacığım...” dedi. Gözleri doldu. En zor zamanlarında hep yanında olmuştu babası. Bu mesleğe başlarken onun teşviği ile başlamıştı ve çok bunaldığı bir anında yine o yetişmişti yardımına.

Yavaşça doğruldu. Aynaya baktı ve gözlerini sildi. Yoğun bakımdaki hastaları onu bekliyordu.

“Yapabilirim baba. Senin için yapacağım!” dedi kendi kendine.

Usluca odadan çıktı ve yoğun bakıma doğru yürüdü.

Yaşamın Kıyısında

Dr. Tayfun Sgr

*Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği
Antalya*

Yarışma çncs

Henüz otuz dokuz yaşında olan Adıyamanlı Rıza hapishanede iki yıldır yatıyordu. Daha cezasının bitmesine bir ömür vardı. Karısını ve kızını hiç gözünü kırpmadan katletmiş ve kanundan kaşmak için hiç uğraşmamıştı. Polisi üç saat sonra aramış, teslim olmuştu. “*Pişman mısın*” diye, sorduklarında “*pişman değilim*” diyebilmek için bu üç saatte oturup düşünmüş karısının ve kızının neler yaptıklarını aklına getirmeye çalışmıştı. Müebbet yedi. Sonuçta namus meselesiydi. Karısı, otuz altı, kızı on yedi yaşında hayata gözlerini yummuşlardı. Ne yazık ki tüm bunlar, üç kuruş daha fazla para kazanabilmek için girdikleri, aykırı ve gnahkr maceralar nedeniyle başlarına gelmişlerdi. Türkiye’nin kanayan yaralarından olan ocuk gelin ve damat kervanına giriyorlardı karısıyla evlendiklerinde. Babası onlara kendi oturdukları bahçeli eski gecekonduyu bırakmış kendisi köydeki evlerine dönmüştü. şehirde babasının çalıştığı hastaneye yine babası sayesinde personel olarak giren ilkokul mezunu Rıza; hastanenin çeşitli yerlerinde görev yapmıştı. Hastane girişinin tam arka tarafına denk gelen ve anayoldan büyük bir söğüt ağacıyla ayrılan bahçeye her sigara içmeye çıktığında aynı zamanda, karşı tarafın da girişi olan kemoterapi ünitesine; görevliler eşliğinde gelen başörtülü, şapkalı; korkularını ve endişelerini cam bir fanusta taşır gibi taşıyan insanları görür, canı sıkılır ve sigarasının tamamını bitiremeden yarışında atardı.

şimdi öyle dertleri yoktu en azından. Sigarasını sonuna kadar smryordu. Koğuşta boş araziye bakan tek yatak onunkiydi. Bu nedenle diğer kader kurbanları gündüzleri onun

yatağına birer ikişer otururlar, beton duvarlara bakan diğer pencerelerin aksine camdan kafalarını uzatarak orada sigara içerlerdi. Bir de taze demlenmiş çay varsa ne de keyifli olurdu. Bugün kimseye o hakkı vermedi Rıza. “Kardeşlik” dedi sırayla gelenlere “*bugün çok iyi değilim ara ara uzanıp ara ara sigara içerim, bugün beni mazur görün*” dedi. Ama o gün hiç sigara içmeden öylece yattı. Çok bunalmıştı. Buradan kurtulmanın bir yolunu bulmalıydı. Temelli kurtulması mümkün görünmüyordu, bu aralar konuşulan bir ‘Af meselesi’ de yoktu ki. Bari birkaç günlüğüne kurtulabilseydi buradan. Kardeşliklerden biri; bir türkü açtı emektar radyolarından. ‘Bir ay doğar ilk akşamdan geceden...’ Rıza için artık hep karanlıktı ancak hiçbir gecesine ay doğmayacaktı.

Düşünceler içinde uyuklamış ve uyanmıştı. Uyandığında saat sabahın beşiydi. Koşuş kokular ve sesler arasında kalmıştı. Sanki koku ve ses ayrı birer vücuda bürünmüş odanın içinde volta atıyorlardı. Arada da tartışıyorlar bazen koku sese üstünlük kuruyor bazen de ses kokudan ağır basıyordu. Gün aydınlanmadan önceki en karanlık zamandı Rıza’nın uyandığı vakit. Ayak kokuları ve horlama sesleri arasında küçük feneliyle önüne ışık yaparak önce yatağında oturmuş terliklerini aramıştı. Terlikleri ayağına geçirip kalktıktan sonra yavaşça lavaboya gitmiş ve dönüşte de çay suyu koymuştu. Hiçbir arkadaş bu saatte çay içmek için uyanmazdı ama canı çekmişti işte. Çayın suyu hafiften fokurdarken Adanalı Durali uyandı. Durali’nin babasının adı Ali idi ve ailesinin son çocuğuydu. Rıza ilk defa duyduğunda hafif gülümsemiş ve bunları öğrendikten sonra ‘Durali’ isminin manasını anlamıştı. Ondan sonra en çok da Durali’yi sevmişti. Hemen hemen aynı yaşta olan iki arkadaş birbirlerine ağbi derlerdi.

“*Rıza ağbi sen min? Bana da katıver kokusu geldi valla*” diyerek yataktan yavaşça çıktı ve yanına geldi. Oturmuş sabahın köründe dertleşmeye başlamışlardı ancak bir yandan da diğerlerini uyandırmamak için fısıltı şeklinde konuşmaya gayret gösteriyorlardı. Hastane personeli olan Rıza ile duvar ustası

olan Durali her fırsatta eski yaşamlarından bahsederler ve birbirlerine; sanki ertesi gün yeniden her ikisi de işlerinin başına dönecekmiş gibi hissettirirlerdi. Belki de bu nedenle çok iyi iki kader arkadaşlardı. Durali demlenen çaydan bir kere yudumladı ve sordu *“bayırdır Rıza ağbi. Bu saatte kalkmazdın sen pek. Yok ya bir sıkıntın?”*. Rıza derdi olduğunda açılabilirdiği tek arkadaşı olan Durali’ye önce hafif bir tebessümle baktı ve bir sigara yaktı acele etmeden. Ardından konuşmaya başladı. *“Durali ağbi baksana ömrümüüzü çürütüyoruz aba şurda. Sanki ilkten girmişim içeri gibi dertleniverdim işte sabableyin. Sağlık sıbbatımız de yerinde çok şükür. Yanlış anlama, ama insan hep aynı insanları görmekten de bıktıyor be kardeşlik. Çıkarsalar birkaç günlüğüne azıcık dolaştıp da dönüp gelsem amma nerde? Aklıma gelmiyor değil efsanelerin koğuştan bir emanet bulmak. Şu arkadaki tuvaletlerin orada bir kuytu buldum, giriversem oraya düşünsem geçmiş, azıcık ağlasam, sıkıversem mermiyi aba şu kadersiz, çaresiz, akılsız başıma ...”* Gözleri dolar gibi oldu. Ama ağlamadı Rıza. O anda, köylerinin ovasındaydılar. Sonbahar geçişinde sarımtırak bir renk almış çimlerin arasında oturmuş dertleşen iki köylüydüler. Kuzuları otlaniyor, onlarda dinleniyorlardı. Çoban köpekleri vardı, iki tane. Köpekler, ya kuzulara musallat oluyorlar; ya da birbirleriyle hırlaşıyorlardı. Ne dertleri olurdu bu iki köylünün, koyundan kuzudan başka. Yağan yağmurdan, tarladan, mahsulden başka... Vardı. Çok daha büyük dertleri vardı. Sonbahar güneşi kediden kaçan bir fare misali aceleyle battı. Gölgelemedi etrafları. Sabahın alacakaranlığına, dört duvar arasına yeniden döndüler. Sesi titreyerek devam etti Rıza. *“Kimsenin rubu duymaz diyorum bazen badi Rıza diyorum; elim varmıyor be kardeşlik.”* dedi ve sanki bir şakaya gülüyormuş gibi gülümsedi. Durali, anlamıştı Rıza’nın derdini. Kendisi de burada yaklaşık yedi yıldır yatıyordu. Ama üç yıl sonra çıkacaktı. Rıza hiç sormamıştı Durali’nin cezasını. Durali de anlatmamıştı hiç. Rıza’nın değişik yüzler görmesi, buranın gündelik rutin hayatından birkaç günlüğüne de olsa ayrılması lâzımdı. Biraz daha dertleştiler. *“Kardeşlik ben öyle hiçbir zaman beş vakit namaz kılmadım amma Allah’ıma da inandım hep. Kimseye yan*

gözle bakmadım. Birinin ekmeğine taş koymadım. İşimi yaparken hiç kaytarmadım; ama bunlar geldi başıma. Bazen insanın kaderi deyip geçiyoruz. Lâkin demek ki hak ettik, bu ömür omzumuzda bir yük artık.” dedi Rıza. Durali “öyle deme ağbi. Gün doğmadan neler doğar.” Diyerek belki de yüzüncü kez aynı sözleri doğaçlama ifadelerle geçiştirdiler. ”Senin” dedi Rıza ve ikinci kez yaktığı sigarasından uzun bir nefes çektikten sonra devam etti.”...hiç değilse bekleyenlerin var. Sebeplerin var hayata tutunmak için. Aha üç yıl sonra çıkacak, anana, babana, biricik yavruna, karına kavuşacaksın. Kurban olduğum Yaradan, seni onlara bağışlasın.” Durali, bir şey diyemedi. Saatler gibi gelen, birkaç dakika geçti. İkisi de gözlerini başka yönlere çevirip derin düşüncelere daldılar. Koğuşun müdavimlerinden biri, oldukça okkalı bir küfür savurdu.”Bu saatte ne muhabbeti bu, bilmem kimin çocukları. Yatıp zıbarsanız ya.” Onlar da öyle yaptılar. Yatıp zıbardılar. Durali, Rıza'nın bahsettiği güzel günleri düşünerek yeniden uykuya dalarken Rıza öylece tavanı seyretti ve gözlerinden akan birkaç damla yaş sabahın bu saatinde kimse görmediği için şükretti.

O gün ortasında Rıza avluya çıkmıştı. Elinde yine babadan kalma tespihi vardı. Her zaman sessiz sedasız oturduğu köşesinden uzaktaydı. Kırığına diken batmış uyuz eşek gibi, oradan oraya koşturur bir hali vardı. Hayır, volta atmak denemezdi buna; başı yukarda, bir şeyler düşünür gibi değil konuşur gibiydi halleri. Durali, onu uzaktan izlerken diğer koğuşlardan bir arkadaşına, Rıza'nın bu durumundan bahsetmişti. O arkadaşına, mahkûmlar arasında Tilki Kamil derlerdi. Elbette vardı şu garibin yüreğini ferahlatmak için yapılabilecek bir şeyler. “Adımın Kamil olduğuna bakmayın; çok kurnazımdır” derdi herkese. Bu nedenle, ‘tilki’ koydular lakabını. Vardı gerçekten ufak tefek kurnazlıkları. Nitekim o anlattı çözümlü; Durali de dinledi. Bazı yerleri üç dört kez anlattı. Bir kendini beğenmiş vurdumduymazlıkla esen rüzgâr; tilkinin anlattıklarını daha efsanevi bir havaya bürüyordu. Durali yer yer gülüyor, yer yerde kafasını sallıyordu. Bazen de “ulan ben bunları nasıl

düşünemedim” dercesine sağ elinin tersini sol elinin yüzüne vuruyordu. Avlu izinleri boyunca konuşular. Durali bunları Rıza’yı bir köşeye çekip anlatacağı. Rıza, iyi değildi. Elbette hiç kimse iyi olamazdı burada ama onunki başkaydı. En yakın arkadaşydı, ‘kardeşliği’ydı’. Durali çok vakit geçmeden anlattı Rıza’ya ne yapması gerektiğini. Tilkinin fikri olduğunu söylememişti. Kimin fikri olduğu önemli değildi zaten, önemli olan Rıza’nın hapisneden bir süreliğine uzaklaşmasıydı. Eğer her aşama istedikleri gibi giderse en az üç gün boyunca Rıza değişik yüzler görecek. Durali’nin daha sonrasında ise, daha uzun soluklu çözümler bulması gerekecekti.

Ertesi sabah Rıza büyük bir yaygarayla yataktan fırladı. Kader arkadaşları hemen Rıza’nın etrafında toplandılar. Rıza arkadaşlarına çok şiddetli karın ağrısı olduğunu söyledi. Gardiyana haber verildi ve hastaneye doğru iki jandarma eşliğinde yola çıkıldı. Durali arkadaşına şansının yaver gitmesi için bolca dua etti. Planlarının ilk kısmı başarıyla tamamlanmıştı.

Hastanede birçok muayene ve tetkik yapılmıştı. Önce; acile girer girmez bir hekim Rıza’yı muayene etmiş, arkasından kan tahlili aldırılmış ve ayrılmıştı. Rıza’yı, ilk gören hekim haber vermiş olacak ki, yaklaşık yarım saat sonra bir başka hekim çıkagelmişti. Daha önce hastanede personel olarak çalışmış olan Rıza ikinci gelen hekimin bir genel cerrah olduğunu anlamakta gecikmedi. Hastanede çalıştığı dönemde ona en çok yardımcı olan sağlık personeli hep doktorlar olmuştu. Yeri gelmiş birlikte akşam yemekleri yemişler, yeri gelmiş kızının ilaç parasını onlar tedarik etmişlerdi. Bu nedenle Rıza da en küçüğünden en büyüğüne; uzmanlık dalı ne olursa olsun hep sine ‘Sayın Hocam’ diye hitap eder, saygıda kusur etmemeye çalışırdı.

Gelen hekim kendini tanıttı. Doktorun uzmanlık alanını doğru tahmin etmişti. Rıza’ya ne şikâyeti olduğunu sordu. Rıza da ona göbek deliğinin hemen sağ tarafında, kasığının biraz üstünde bir ağrıdan bahsetti. Önce tam karnının ortasından başlayan ağrı; sonrasında vücudunun sağ tarafına

doğru yönelmişti. Rıza, aslında Durali'nin, tüm bunları nasıl bildiğini merak ediyordu, ancak sormamıştı. Durali de tilkiye sormamıştı. Tilki, bunu daha önce yapmıştı. “*Çok çok bir ameliyat olur. Apandisi alınır işte. Zaten bir işe de yararmıyormuş.*” demişti Durali'ye. Genel cerrah tarafından ilk muayenenin hemen hemen aynısı bir kez daha tekrarlandı. Karnına elini koyup çekmiş, bastırmış ve topukları üzerinde zıplatmıştı. Rıza bütün testlerden 'başarıyla!' geçti. “*Tamamı*” dedi doktor; “*bir ultrason isteyelim*”. “*Hab şimdi çuvalladık*” diye düşündü Rıza. “*Bütün gerçek ultrasyonda çıkacak meydana*”. Ama ne demişti Durali “*ne olursa olsun oyunundan vazgeçme!*” Nitekim ultrason çekildi. Genel cerrah geldi baktı. Yüzünü buruşturdu ve bu kez de “*Bilgisayarlı tomografiye gidin bakalım*” dedi. Doğruca tomografi çekirmeye gittiler. Ultrason ve tomografinin her ikisinin raporlarında da yuvarlak laflar ediliyor; “*Klinik korelasyon uygundur*” deniliyordu. Deneyimli bir hekim olan genel cerrah, aşağı yukarı böyle bir sonucu tahmin etmişti. Hekimin aklına yaklaşık üç hafta önceki vaka geldi. O gün de hastanın safra kesesindeki iltihaptan dolayı hastayı ameliyata almayı planlamış, ancak radyoloji sonuçlarına dayanarak sadece ilaç tedavisi önermişti. Hasta iki gün sonra karşısına daha kötü bir vaziyette çıkınca acil olarak ameliyata almak zorunda kalmıştı. Bu kez riski göze almayacaktı. “*Anestezinin numarası kaçtı arkadaşlar?*” diye sordu. Kendisine ilgili telefon numarası verildikten sonra aradı. Karşısındaki meslektaşına, “*Hocam otuz dokuz yaşında, akut apandisiti olan bir hastam var. Dün gecedен beri, katı ve sıvı gıda alımı yok. Herhangi ek bir hastalığı yok. Kan tahlillerinde herhangi bir özelliği yok. Sigara kullanıyor. Eğer müsait odanız varsa bu vakayı almak istiyorum*” dedi. Telefonun diğer ucundaki anestezi uzmanı elindeki listeye baktıktan sonra yorgun, tiz sesiyle konuştu: “*Anlaşıldı hocam. On beş dakikaya kadar hastayı getirebilirsiniz.*”

Rıza'ya apandisit olduğu ve ameliyata alınması gerektiği genel cerrah tarafından anlatıldı. Korkulacak bir ameliyat olmayıp, kısa sürecekti. Eğer bir aksilik olmazsa bir veya iki saat

sonra servise çıkabilirdi. Bunun için ameliyatı kabul ettiğine dair bir onam formu imzalatıldı. Rıza bir yandan oyunlarının tuttuğuna seviniyor bir yandan da ameliyat olacağı için tedirginlik duyuyordu. Hapishaneden hastaneye kadar, sanki iki arkadaşıyla seyahate çıkmışçasına, iki jandarma ile muhabbet ederek gelmişlerdi. Yarım saatliğine de olsa, yolculuk etmek ona iyi gelmişti. Ardından hastane koşturmacası içinde mahkûm olduğunu unutmuştu. Çünkü burada herkes eşitti. Herkes hastaydı. Kimseye herhangi bir ayırım gözetilmeksizin sağlık hizmeti veriliyordu. Belki de mahkûm olduğunu hissetmeyeceği tek yer hastaneydi. Helal olsun şu Durali kardeşliğe. Şimdiden gitmişti kafasını bulandıran o düşünceler. Bir de üç gün yatacaksa hastanede daha ne oldu. Ancak muayene ve tetkiklerin bu kadar hızla gerçekleşeceğini ve vakit kaybetmeden ameliyata alınacağını tahmin etmemişti. Doktor çok vakit kaybedilmemesi gerektiğini söylemişti. Hani bu devlet hastanelerinde insanlar günlerce sıra bekliyordu? Hani doktorlar keyfi gelirse hastalarla ilgileniyor, gelmezse kaderine terk ediyordu. Son zamanlarda; koşullarının bir köşesinde sürekli kaynayan demliğin yukarısına demir halatlarla astıkları otuz yedi ekran televizyonlarında sürekli verip veriştirmiyorlar mıydı doktorlara. Bak işte daha geleli iki saat olmadan teşhisi konulmuştu. Şu televizyonculara yazıklar olsun! Doktor ona endişe etmemesini telkin etti ve ameliyathanede görüşürüz diyerek acil servisten çıktı.

İki jandarma ile ameliyathane salonlarının kocaman kapısı önünde vedalaştı. Şimdiden geçmiş olsun dileklerini ilettiler jandarmalar ve görevleri gereği kapının önünde beklemeye koyuldular. Orada bekleyip içeri girmeyecekler, sadece herhangi bir sorun olduğunda çağırılacaklardı. Rıza, jandarmalara, “*Sağ olun kardeşlikler,*” dedi ve ameliyathane personeli tarafından, ameliyat salonlarından birine alındı. Ameliyathane çok soğuktu. Rıza'nın içi ürperdi. Önce, damar yolu açıldı. Sonra, koluna tansiyon aleti bağlandı ve şişirildi. Bu arada, parmağını kıstıran bir şey takıldı sol el işaret parmağına. Göğsünün üstüne de

üç adet kablo yapıştırdılar. Ameliyatı kabul ettiğinde imzaladığı gibi, anestezi için de ayrı bir form imzalatırdılar. Kendisini Anestezi Doktoru olarak tanıtan birinin sorularına maruz kaldı daha sonra. Hiç ameliyat olmuş muydu? Herhangi bir hastalığı var mıydı? Alerjisi olan bir ilaç veya başka bir madde var mıydı? Son sekiz saat içinde bir şey yiyip içmiş miydi? Kullandığı bir ilaç var mıydı? Bunların hepsine hayır cevabı veren Rıza; kendini bu dünyadan göçmüş bir faniye, doktoru ise sorgu meleğine benzetti. Nihayet ameliyat başlayabilirdi.

Genel cerrahın, acil serviste hastaya da açıkladığı gibi, anestezi hekimi de hastaya, ameliyatın kapalı yöntemle gerçekleştirileceğini söyledi. Böylelikle hasta daha erken toparlanacak ve hastanede kalış süresi kısılacaktı. Rıza bu duruma elbette sevinmemişti; çünkü onun için, hapis hane dışında ne kadar kalırsa o kadar iyiydi. Belki kendini kötü hissettiğini söyler; birkaç gün daha hastanede kalabilirdi. “*Önce hayırlısıyla ameliyattan bir çıkalım da, gerisi Allah kerim*” dedi. Bu durumda hastanın uyutulması; yani genel anestezi alması gerekiyordu. Cerrahi ekibin hemşireleri ve cerrah hazır olduğuna göre; hasta, artık uyutulabilirdi.

Anestezi doktoru, hastanın başına geçerken; yardımcısı da, hastanın, sol tarafına geçti. En uygun damarı, sol kolun da bulmuştu çünkü. Doktor; hangi ilaçtan ne kadar yapması gerektiğini söylüyor, yardımcısı da uyguluyordu. Rıza, heyecanlanmıştı. İlaç, kör bir yılan sessizliğinde, damar yollarında ilerlerken, üzerine tonlarca ağırlığın çöktüğünü hissetti. Kısa bir süre sonra da uyudu zaten. Doktor, yardımcısına diğer ilacı yapmasını söyledi. Henüz ilaç, birkaç damla zerk edilmişti ki; monitörde hastanın kalp atımlarını bildiren ses sustu. Önce ne olduğunu anlayamadılar. Anestezi doktoru, kabloların yerinden oynadığını düşünerek kontrol etti. Ancak, durum ciddiye. Kablolar, yerli yerindeydi. Doktorun, başından aşağı kaynar sular döküldü. Yardımcısının yaptığı ilaca baktı. ‘*Atraküryum*’ adında, anestezide uzun yıllardır kullanılan bir kas gevşetici ilaçtı. Doğru ilaçtı. Ancak alerji yapmıştı. Vücu-

dun aşırı tepki vermesi, hasta da, solunum ve dolaşımın durmasına neden olmuştu. Bu olması muhtemel bir yan etkiydi. Ancak, daha önce başına hiç gelmemişti. Rıza'nın beti benzi atmıştı. Kavruk teni, daha bir morarmış, daha bir kararmıştı. Oysa o, hiçbir şeyden habersiz, derin bir sessizliğe gömülmüş gibiydi. Başındaki tecrübeli anestezi doktoru, hemen toparlanıp; "*Adrenalin yapın!*" diye bağırdı ve akabinde kalp masajına başladı.

Ameliyathane salonunda, anestezi tarafındaki herkes, bir şeylere yardım etmek için uğraşıyordu. Salon çok kalabalıklaşmıştı. Cerrahi ekip ve hemşireler ise, şaşkın ve endişeli gözlerle olan biteni izliyorlardı. İlacı yapan yardımcı teknisyen, salonun bir köşesinde oturmuş ağlıyordu. Odada, o anda, üç anestezi uzmanı ve beş teknisyen daha vardı. Onlar da, kendi ameliyatlarına ara vermişler; Rıza'yı, hayata döndürmek için, mevcut ekibe katılmışlardı.

Tam bir buçuk saat uğraştılar. Bu bir buçuk saat boyunca, hayattan hiçbir beklentisi olmayan; ancak yine de, kendine yeni bir şans yaratmaya çalışan, bir kader mahkûmunun kaderini değiştirmeye çalıştılar. Rıza, uyumuştur bir kere. Uyanır mıydı bir daha hiç? Karanlık bir mağaranın, karanlık dehlizlerinde yolunu kaybetmiş yarasalar gibiydi. Kör ve sağırdı artık hayata. Simsiyah bir örtü gibi, kavruk, gün yanığı bedenini saran ölüm; onun hayata dair bütün planlarını, bütün arzularını, bir sünger gibi emip alıvermişti ansızın. Ne, "*Baba, yapma*" diyen tazecik kızının yakarışları vardı aklında; ne de karısının, soğuk bir mermiyle al kanlara bulanana beyaz yüzü... Ölüm de, namus gibi çelikten bir kafese hapsedivermişti Rıza'yı. Kader mahkûmu Rıza, uyumuştur bir kere; uyanır mıydı hiç?

Tüm ameliyat ekibi, derin bir matem havasına bürünmüştü. Herkes üzgündü. Bir hastayı kaybetmek, her seferinde onlardan da bir şeyler alıp götürüyordu. Geçmişini, kim olduğunu, özlemlerini bilmedikleri bir hastanın; hayatla arasındaki bağını, bir örümcek ağı inceliği ile ören hünerli elleri, bu kez çaresiz kalmıştı. Rıza'nın; hayatı ile arasındaki pamuk ipliği;

etrafını saran makinelerin ve kabloların arasında, kendisini izleyen endişeli gözler altında kopuvermişti

Önce iki jandarma aldı acı haberi. Sonra mahpushanenin boyası atmış, dar koridorlarında, zula köşelerinde dalga dalga yayıldı. Koğuşa, avluya derin bir sessizlik çöktü. Her daim atılan voltalar, tat vermedi bu kez. Mahpushaneyi çeviren dikenli teller, yüzlerce, binlerce paslı çiviye dönüp, mahkûmların yüreğine battı bir bir... Kuş kurt ağladı; börtü böcek ağladı; ama biri vardı ki, o bir başka ağladı. Durali'ydi o. Can arkadaşı, can yoldaşı. Durali, kahroldu. Başını taşlara vurdu. Yay atmış karyolasının üzerinde, ağıtlar yaktı. Yemeden içmeden kesildi. Zor sakinleştirdiler Durali'yi. "Ölenle ölinmez," dediler, "Yapma" dediler. Müdür, "Cenaze beklemez, kaldırmak lazım" dedi. Durali, cübbesinin etekleri ayaklarına dolaşan, kır sakallı imamı iteledi; "Ben, yıkarım arkadaşımı," dedi. İzin verdiler. Kendi elleriyle yıkarken Rıza'yı, helallik istedi. Sarıldı buz gibi bedenine arkadaşınının. "Kadersiz abim benim" dedi, gözyaşı döktü başında.

Bir Perşembe günü, güz yağmurlarıyla defnettiler Rıza'yı. Taze toprak kokusu, sardı mezarlığı. İki jandarma erinin nezaretinde, kılınan cenaze namazına, Durali ve birkaç kader arkadaşı katıldı. Rıza'nın omzundaki yük nihayet kalkmıştı.

Mandalina

Uz. Dr. Yücel Özgür

Özel Vital Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Servisi,
İstanbul

Bir Ekim: Yatağında mışıl mışıl uyuyan üç buçuk yaşındaki oğluma bakıyorum; ne kadar da tatlı ve sevimli!

Üç Ekim: Kreşinden bir not geldi; diş muayenesi yapılmış. İleride okunabileceği ihtimali ile isminin baş harfini vermekle yetineceğim oğlum R'nin tarama raporunda: “*Diş hijyeni çok kötü, onları kaybetme tehlikesi mevcut!*” yazıyor. Dışarıda ki yağmura bir gök gürültüsü eşlik etti.

Altı Ekim: Kapı komşum, “*Çocukların mantık döngüsü belli bir yaşa kadar oluşmaz; siz ne anlatsanız nafîle. Benim oğlum yedi yaşına kadar eline diş fırçasını almadı*” dedi. Ne kâbus! Gözüm seğirmeye, ellerim titremeye başladı. “*Benim yani R'nin o kadar vakti yok hanımefendi!*” diye kükredim. Onun minik, savunmasız dişlerinin gerisinde bütün acımasızlığı, serseriliği ve Erol Taş gülüşüyle si-pere yatmış, bakteri çetesi gözümün önüne geldi, ürperdim.

On İki Ekim: Günlerdir R'ye diş fırçalama alışkanlığı kazandırmaya çalışıyorum. Örnek olma düşüncesiyle, kafamı öne uzatarak, dişlerimi fırçalayıp Shakespeare'in Hamlet trajedisinden sahne yaratıyor; “*İşte bütün mesele bu!*” diyorum. Ama o, televizyondaki Keloğlan, Cailo veya Ret Kit'e dalıyor yahut nerdeyse on beşinci mandalinasını almak için buzdolabına koşturuyor. Ben dişlerinin peşindeyim o mandalinaları dişlemenin!

On Üç Ekim: Dükkânımda tamir edilecek mikserler, bulaşık makineleri, mutfak robotları öylece duruyor. Ben ise başım iki elimin arasında kara kara düşünüyor, hayalimdeki kâğıt üstünde çizimler yapıyorum.

On Dört Ekim: İçimden hiçbir şey yazmak gelmiyor.

On Beş Ekim: Mangal için çamlıktaki göle gittik. Etler pek yavandı veya ağzımın tadı yok. Kayınvalidemle yok yere atıştık.

On Altı Ekim: Yeni bir şey yok. Çok sıkılıyorum.

On Sekiz Ekim: Aynı.

On Dokuz Ekim: Kayınvalidemin takma dişlerini, koyduğu bardaktan, gece yarısı çaktırmadan yürüttüm. Akşam, Cağaloğlu'na gidip, sahaflara bakındım ve anatomi kitapları edindim. Onları pür dikkat inceleyip, planlar yapıyorum.

Yirmi Ekim: Çok meşgulüm.

Yirmi Beş Kasım: Heyhat! Çalışmalarım sonuç verdi. İşte karşınızda Silikon Vadisi'ni kıskançlıktan çatlatacak buluşum: Otomatik diş fırçalama makinesi; OTOMAT03! Cihazım, benzinliklerdeki otomatik araba yıkayıcıların minyatürünü andırıyor.

Yirmi Yedi Kasım: 03'ü inceliyorum. Yalnızca kayınvalidemin takma dişlerinde yaptığım uygulamalar ile mesafe almam imkânsız. 03'ü, R'ye hediye etmeden önce, bir dizi testten geçirmem lazım. Ama nasıl?

Yirmi Sekiz Kasım: Eşim, sehpanın üzerindeki dergilerini karıştırırken kazara eline gelen; kemikleri, kasları ve sinirleri aynı resimde buluşturan anatomi kitaplarını, histerik kadın edasıyla bir köşeye fırlatırken; kayınvalidem, kaybolan dişlerini köşe bucak arayıp duruyor.

Yirmi Dokuz Kasım: Komşum emekli anatomi profesörü Zihni Bey ile bilimsel çalışmalara dair bir dizi sohbet yaptım. Çok duyulandı. Girdiğim bu mücadelenin şahsi olmadığını, ulusumuzun zayıf noktası yani özgür düşünce konusunda ki derin yaraya merhem olacağını söyleyip, yetmişli yıllarda öğrenim için gittiği Almanya'nın sahip olduğu teknik ve iş disiplini konusunda yarım saati aşkın söylev çekti. Uğurlar-

ken de beni alt katta ki daireme değil de cepheye gönderir edayla alnımdan öperek uğurladı. Ne yalan söyleyeyim, gururlandım. Zihni Bey'den çıktıktan sonra ki durağım ilkokul arkadaşım veteriner Rıfat oldu. Uzun uğraşlardan sonra onu bir miktar anestezi ajan vermeye ikna ettim. Bilimsel olmak için bir hayvan deneyi şart! Ne vakittir bahçemize dadanan, ama biliyorum ki birkaç evi birden idare ediyor; karımın R'ye hayvan sevgisi aşılacak diye ilgilendiği uyuz köpek Badi'yi takibe aldım. O, güç bela yanıma yaklaştığında, basen bölgesine gizlediğim şırıngayı batırıp, ilacı zerk ettim. Hülyalı bakışlarla kıpırdamadan yatan Badi'ye, 03'ü uygulamamla nefessiz kalması bir oldu. Ağzının içi tıka basa dış macunu köpüğü, salya, fırça parçaları ve suyla dolmuştu; sarımsakla güç bela kendine geldi. Ama sorun, o zavallıda değil benim sisteme atık su drenajını koymayı unutmamış olmamdı. Ah dalgın kafam!

Bir Aralık: Badi'den yeterince istifade ettiğimi düşünüp, en zor aşamaya geçmeye karar verdim. Bu nedenle aylardır iş arama bahanesiyle bizde kalan ve salonda geniş bir yer işgal eden kayınçom Cezmi'i gözüme kestirdim. Onun uykusu çok ağır, yanından mehter takımı ile Osmanlı ordusu geçse bana mısın demez diye düşünerek; dün gece - ki uykuda bir anestezi- 03'ü üzerinde test ettim. O, kendine geldikten sonra bana sayıp döktüklerini burada anlatmaya hiç lüzum yok! Cezmi'nin uykusu sandığımdan daha hafifmiş.

Beş Aralık: Denemeler istediğim sonuçları vermedi. Evde vaziyet karışık. Hava ise yine kötüleşti; günlerdir durmaksızın yağmur yağıyor.

Beş Nisan: Gökyüzü ılık ve güneşli... R ise dişlerini kendiliğinden fırçalamaya başladı. Ne mutluluk! Kayınvalidem tam ümidini kesmişken bulduğu, eskisinden daha temiz ve parlak görünen dişlerine pek sevindi; dün akşam özenle hazırlanmış bir tabak meyveyi önüme koyup, gülümsedi. Cezmi, "Artık benim öyle bir eniştem yok!" demiş ve çekip gitmiş. Bu arada, gönülsüz de olsa buluşumdaki yardımı için artık saygı duyduğum Badi, günlerdir evimize uğramıyor.

Doğanın Sırları Yalnızca Onun Yazıldığı Dili Bilenler Tarafından Okunabilir

Prof. Dr. Berrin Günaydın

*Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD,
Ankara*

1591 kış ılağanst sert geçiyordu. Venedik'in tüm sanatçıların ve bilim insanlarının bir araya geldiği ünlü kitapevinin kapısındaıdı. Mekanın sahibi Andrea Morosini karşıladı onu. Ne de olsa kitapevine soylu zenginlerin de gelmesi popülerliğini artırırđı. Giovanni Mocenigo sanatçılara ve bilim insanlarına kol kanat geren İtalya'nın önde gelen ünlü ve varlıklı ailelerinden birinin oğluydu. Ortaçağın kasvetli baskısı altında inleyen Avrupa'da artık böyle insanlar bulmak kolay değildi. Genç Giovanni, Copernicus adlı Polonyalı bir profesörün evren üzerine yeni teoriler geliştirdiğini duymuş, yazmış olduğu kitabı okumuş ve lmszliğiğin sırrına giden yolu bulduğuna inanmıştı. Ancak kitabın yayınlanmasından hemen sonra gelen yaşlı bilim adamının ölüm haberi onu yıkmıştı.

lmszlik gizeminin formülünün oğrencilerinden Nola'lı Bruno'ya verildiğini oğrendi sonra. Fransa'daki üniversitede buldu izini. Ateşli ve sözünü esirgemeyen bir kişiliği vardı Giordano Bruno'nun. Bu nedenle hem Napoli'deki manastırın ardından kabul edildiği Cenevre'deki üniversiteden hem de sonra Fransa'da devam ettiği ve oğrencilerin kendi hocalarını seçtiği üniversiteden uzaklaştırılmıştı. Araştırmalarına Venedik'te devam etmesini teklif için en uygun zamandı. Yine de ikna etmek zor olmuştu. Ama dehasını meydana getiren güçlü bilgiyi nasıl elde ettiğine dair sırrı oğrenmeliydi Giovanni.

Çalışmalarını sürdürmesi için mükemmel bir ortam yaratmıştı Giordano Bruno'ya. Sıklıkla ziyaret ediyor ve peşinde olduğu hazineyi ortaya çıkarmak için en uygun zamanı kolluyordu. Sohbetlerinden bir şeyler çıkarmak zordu oysa. Bruno'ya göre evrenin kusursuz bir işleyişi vardı. Her şeyin aktığı bu özün içinde dünya sadece bir ayrıntıydı. Ama bizler, göklerin ötesindekileri göremezken o bu yaşadığımız yerin bir merkez olmadığını, hiçbir şeyin buradan başlamadığını, tam aksine bizlerin bu başlangıca ve sonsuzluğa doğru kayıp biçimde sürüklendiğimizi söylüyordu. Bu düzenin yaratıldığını, bizleri var eden kusursuz bir güç olduğunu kabul ediyor ancak bizlerin onun bir parçası olduğumuzu, evrendeki her bir zerrenin onun dışında düşünülemeyeceğini söylüyordu. Yayınladığı kitaplar kilisenin dikkatini çekmiş ve engizisyon hakkında soruşturma başlatmıştı. Giovanni ölümsüzlük iksirine giderek yaklaştığını hissediyor ama kontrolden çıkan Bruno'nun engizisyon tarafından yok edilmesinden önce nasıl ele geçireceğini bilemiyordu. Zamanın giderek daraldığını hissediyordu.

Avrupa'nın neredeyse tüm bilim insanlarını tanıyan Morosini ile görüşmüş, planlarından ona da bahsetmişti. Benzer konularda çalışan genç bir astronom daha olduğunu öğrenmiş ve Bruno'ya hayran Galileo adındaki bu delikanlının işine yarayabilecek tek kişi olduğuna hemfikir olmuşlardı. Galileo ile görüşmesinde ılımlı ve uyumlu kişiliği Giovanni'yi hemen çok etkilemiş ve onun bu çözüm için en doğru anahtar olduğuna tamamen ikna olmuştu. Galileo da Bruno'yla tanışmak için son derece istekli ve heyecanlı olunca plan kendiliğinden oluşuvermişti.

Morosini kitapevinde buluştuktan sonra Galileo'yu evine getirmişti. Yol boyunca Bruno'ya olan ilgisini, dehasını ve çalışmalarını övmüş içten içe engizisyon tehlikesinden ve yaratabileceği sorunlardan bahsetmişti. İnsanlık için son derece değerli sonuçlar doğurabilecek buluşlar engizisyona rağmen ortaya konursa başlamadan bitmiş olacak ve en büyük

zararı insanlık görecekti. Galileo'nun de benzer fikirde olması Giovanni'yi çok mutlu etmişti.

Bruno'yla karşılaşmalarında iki bilim adamı da son derece içten ve heyecanlı görünüyorlardı. Bruno da Galileo'nun çalışmalarından ve kitaplarından haberdar idi. Copernicus teorisini konuştular önce uzun uzun. Galileo Ptolemy teorisine karşı çıkan bu fikirleri devrim olarak görmüyordu. Klasik anlayışta gökyüzü yıldızların çakılı olduğu dönen bir küreydi; dünya bu kürenin merkezinde sabit bir konuma sahipti; çevresinde ay, güneş ve gezegenleri taşıyan iç içe bir dizi kristal küre vardı. Tanrısal bir düzen diye imgelenen bu sistem, ayrıca insana evrenin merkezinde olma onur ve gururunu sağlamaktaydı. Copernicus teorisi, klasik hipotezin gökbilimine geometrik uyum sağlayan bir basitleştirme aracıydı. Zaten kitabının ön-sözünde önerilen yeni sistemin bilimsel doğruluğu değil, salt matematiksel geçerliği vurgulanıyordu.

Bir kez sayılarını azaltmakla birlikte uzaydaki kürelere ilişkin varsayımdan vazgeçilmemişti. Sonra, gezegenlerin devinimlerinde düzgün çembersel yörüngeler izlediği görüşü korunmuştu. Üstelik yeni teori de gözlemsel verilerle uyum bakımından kimi güçlüklerle karşı karşıyaydı. Zaten kilise de resmi öğretiye ters düşen bu görüşe çok büyük tepki göstermemişti. Sadece birkaç protestan lider Copernicus'u kınama yoluna gitmişlerdi. "Bu budala" diyordu Luther, astronomi bilimini altüst etme sevdasında. Oysa kutsal kitap arzın değil, güneşin döndüğünü bize bildirmiştir".

Bruno çok şaşırılmıştı bu yoruma. Copernicus teorisi yeni bir dünyanın gelmekte olduğunun ilk kanıtıydı oysa. Sınırsız mekandaki sonsuz maddeler bir bütünlük içindeydi. Dünya sonsuz gezegenler ve yıldızlardan sadece biriydi ve hiçbir ayrıcalığı yoktu. Hiçbir şey değişmeden kalamazdı. Doğa yasalarının tuhaf özelliği; sağduyudan ve sezgisel olarak apaçık olandan giderek uzaklaşıyor gibi görünmesiydi. Aslında sağduyu, deneysel gözlem sürecinin geçmişteki aşamalarında, olayların "akla uygun" açıklamasının temeliydi. Copernicus

ile birlikte doğa yasalarının “tuhaf özelliği” açıkça görünmeye başlamıştı. Bilim tarihi bakımından insan aklının yakın zamanlardaki en büyük devrimi, Dünya’nın değil Güneş’in merkez olduğu bir sistem düşüncesi idi. Copernicus, gerçekten “sağduyu” denen alışılmış, “herkesçe açıkça kabul edilen” zihniyete insan aklının ilk ve en büyük saldırısıydı ona göre.

Galileo bu fikirleri gönülden doğrulasa da ortaya konması için zamanın uygun olmadığına ve erken atılacak bir adımın gelecekteki ilerlemeler için de tehlike yaratacağına inanıyordu.

Bruno *“ne gördüğüm hakikati gizlemekten hoşlanırım, ne de bunu açıkça ifade etmekten korkarım. Aydınlık ve karanlık arasında, bilim ve cehalet arasındaki savaşa her yerde katıldım. Bundan dolayı her yerde zorlukla karşılaştım ve çoğunluğun öfkesinde hedef olarak yaşadım”* diye yanıtladı. İnsanın sırf çoğunluk için, kitlelerle ya da çoğunlukla aynı şekilde düşünmek istemesi yetersiz olduğunun kanıtıydı ona göre. Halk çoğunluğu ona inansın inanmasın, hakikat değişmezdi. Yıllarca bilgisizliğin azgınlığına karşı savaşmıştı. Dünya nimetleri ya da öz saygı için bu acıya katlanmıyordu sadece. Yaşamı elbette o da çok seviyordu; fakat bilimsel özgürlük her şeyin üstündeydi. Büyücüler inanç sayesinde, fizikçilerin hakikat sayesinde yaptıklarından daha fazlasını yaparlar. İnsan aklı sonsuz değildir. Akli ile birçok şeyi düşünebilse de, aklının ermediği konularda tıkanır ve acizliğini anlar. Sonu olan aklımızla, sonu olan şeyler için koyduğumuz kural ve ilişkileri sonsuz olan şeyler için uygulayamayız.

Galileo duyduklarından çok etkilenmiş ama bir o kadar da korkuya kapılmıştı. Her şeyi bilme iddiasındaki bu kendini beğenmişliğin temeli hiçbir zaman hiçbir şeyi anlamamış olmaktan başka bir şey olamazdı. Bir kerecik bile olsa, tek bir şeyi tam olarak anlama deneyimi olan ve bilginin nasıl elde edildiğini gerçekten bilen biri, kendisinin hiç anlamadığı, sonsuz sayıda başka hakikatlerinde var olduğunu fark edebilirdi. Ama bilim tüm insanlığın iyiliğini hedeflemeliydi.

Toplumun sindirebileceği bir zamanda ortaya atılan yenilikler daha kolay kabul görebilirdi. Üstelik bunca baskının olduğu bir ortamda...

“Bitirmek üzere olduğum kitabı yazmam, Copernicus’un öğretisinin doğru olduğuna inandığım için değil aslında. Tersine, bunun genel bir yararı olacağı düşüncesiyle, her iki taraftan da ileri sürülebilecek fizik ve gökbilimle ilgili gerekçeleri ortaya koymaya çalışıyorum. Bu sayede, her iki akıl yürütme tarzının da, ikna edici bir kanıtlama gücüne sahip olmadığını ve kesinliğe ulaşmak için daha yüksek bir öğretinin kararlarına başvurmamız gerektiğini göstermeye çalışıyorum. Bence insana hiçbir şey öğretemezsiniz; öğrenmeyi ancak kendi içinde bulacağını öğretebilirsiniz. Geleneksel teorileri çürütecek birçok kanıt topladım. Ancak bazılarının gözünde ölümsüz bir ün kazanmış olan, ama birçok kişi için de alay ve aşağılama konusu olan üstadımız Copernicus’un yazgısını paylaşmaktan korktuğum için bunları gün ışığına şimdilik çıkarmıyorum” dedi. Atıldı hemen Bruno “Delikanlı gömleğin ilk düğmesi yanlış iliklenince, diğerleri de yanlış gider.”

Hayal kırıklığına uğramıştı. “Zaferin elde edilebilir olduğunu düşünerek mertçe savaştım. Ne yazık ki ruhumun gücü bedenimden esirgenmiş. İnanıyorum ki siz gelecek kuşaklar gerçek uğruna savaşmayı tüm yaşam zevklerinden üstün tutacaksınız” diye konuştu. Arkasını döndü. Son bir kez baktı Galileo’ya. “Unutma delikanlı; Tanrı, iradesini hâkim kılmak için yeryüzündeki iyi insanları kullanır; yeryüzündeki kötü insanlar ise kendi iradelerini hâkim kılmak için Tanrı’yı kullanırlar” diyerek ayrıldı.

Galileo yapayalnız ve şaşkın odanın ortasında kalıvermişti. Hayranlık duyduğu Giordano Bruno’nun ortaya koyduğu fikirler onu allak bullak etmiş ve bir kaosun içine itmişti. Ev sahibi Giovanni Mocenigo’nun içeri girdiğinin bile farkında olmadı önce. Göz göze geldiler. Giovanni bakışlarıyla bu görüşmenin bir işe yarayıp yaramadığını sordu. Galileo başıyla hafif bir hayır işareti yaparak terk etti evi.

Çılgına dönmüştü Giovanni. Arkasından koştu Bruno'nun. *"Senin paranı ben veriyorum. Engizisyonun ben koruyorum. Bana can borcun var. Dehanı oluşturan evrenin sırrı nedir? Söylemelisin bana şimdi"* diye haykırdı. Koşarcasına yürüyen Bruno durdu birden. Döndü gülümseyerek. Kapıda engizisyonun askerleri bekliyordu. *"Doğanın sırları yalnızca onun yazıldığı dili bilenler tarafından okunabilir sayın efendim. Zaman her şeyi alır ve her şeyi verir"* diyerek teslim oldu askerlere.

Engizisyon mahkemesi tarafından 9 yıl yapılan büyük işkencelerden sonra 1600 yılında Roma'da Campo dei Fiori'de (Çiçek Tarlası Meydanı) kazığa bağlanarak diri diri yakıldı. Son sözünü sorduklarında Bruno *"Ölüm kararımı bildirirken siz benden daha çok korkuyorsunuz"* demişti.

Bruno yakıldıktan 33 yıl sonra tutuklanan Galileo Galilei'nin mahkeme önündeki savunmasını şöyle tamamladı: *"Ben, güneş evrenin merkezidir dediğim için yargılanıyorum. Geçmişteki tüm yanlış ve aykırı düşüncelerimden dolayı huzurunuzda kendimi lanetliyor, bir daha öyle saçmalıklara düşmeyeceğime, kutsal öğretiye aykırı bir fikir taşımayacağıma yemin ediyorum."*

Ev hapsine mahkum edilen Galileo'nun doğrulurken alçak sesle *"Eppur si muove"* (ama yine de dönüyor) diye fısıldadığı söylenir.

Yazarın Notu: "Öyküde geçen olaylar ve kişiler tamamen kurgusaldır. Giordano Bruno ve Galileo Galilei'nin sözlerinden ve yaşam öykülerinden yararlanılmıştır".

Onlar*

Uz. Dr. Harun Özmen

*Mersin Devlet Hastanesi
Mersin Kadın Doğum Çocuk Hastalıkları Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
Mersin*

Bir akşam hastanenin acil servisine yürüyerek geldi, doktora:

“Kendimi kötü hissediyorum.” dedi.

Doktoru, bütün tetkikleri ve muayenesi normal olan hastasını gözünün önünden ayırmak istemiyordu, sanki bir şeyler olacaktı. Daha bir iki adım atmadan olduğu yere yığıldı, kalbi durmuştu. Orada acil müdahale edildi, kalbi yeniden canlandırıldı, kalp krizi geçiriyordu.

Süratle yoğun bakıma alındı, kalbinin tıkanan damarlarından açılabilenler ilaçla açıldı, 48 saat kendini bilmeden yaşam destek ünitesinde ölüme meydan okudu.

Önce gözlerini açtı Hakan, birkaç gün sonra ayağa kalktı, taburcu oldu. Doktorlarının önerisi ile bypass ameliyatı olmaya karar verdi. Kalbi eklenen yeni damarlarla güçlendi.

Önce gözlerini açtı Hakan, birkaç gün sonra ayağa kalktı, taburcu oldu. Doktorlarının önerisi ile bypass ameliyatı olmaya karar verdi. Kalbi eklenen yeni damarlarla güçlendi.

Yenilenen kalbiyle uzak kaldığı kırtasiye dükkânında, kâğıt kokusu içinde, çocuk sesleri arasında yeni bir hayata merhaba dedi.

***

---

* Mersin Devlet Hastanesi'nin başta doktoru, beşiresi olmak üzere, bu çatı altında emeği olan tüm sağlık çalışanlarına adanmıştır.

Silifke’de mermer ocağında kaza olmuş, bir işçi mermer bloklar arasında kalmıştı.

Ali’nin bacağı ve kolu kırılmıştı, Mersin’e sevk edildi, burada ameliyata alındı, başarılı ameliyat sonrası iyileşmesi beklenirken ağır travmanın etkisi ile akciğerlerinde ciddi problem ortaya çıktı. Aldığı nefes kendine yetmiyordu. Solunum cihazına bağlandı, durumu daha da ciddiyet kazanmıştı, tedavisi uzun sürecekti, o günlerde kızını hayal etti hep.

Tam buraya kadarmış dedirtecekti ki, Ali’yi bir şey hayatın son vagonuna aldı. Kızının sevgisi yüreklendirdi onu. Solunum cihazını bir kenara attı ve sevgiye sarıldı.

Sonra memleketine ulaştı, ailesine, sevenlerine. Açtı kollarını kızına; yüreğine sardı yavrusunu.

***

Arkadaşı için buraya varacağını düşünememişti. Bıçak sol göğsünde yara açmıştı Tunca’yın.

Hastaneye getirildi, yara yeri çok küçük, bıçak sanki göğsünden içeri girmemiş gibi görünüyordu. Doktorlar takibe aldı ama bir şeyler yolunda gitmiyordu, terlemesi artmıştı; diğer hayati bulguları normal de olsa acil ameliyata girilmesi gerekiyordu.

Ameliyata girildi, göğüs kafesi açıldı, bıçak, kalbinin derinliklerine ulaşmamıştı ama koroner damarlarından birini yaralamıştı, kanıyordu. Önce kalp zarında biriken kan boşaltıldı, hemen sonra, koroner damarı dikildi. Yoğun bakımda kendine geldiğinde olanlardan haberi yoktu.

Küçük bir bıçakla karacak hayatı, önsezi ve tecrübe ile müdahale sonrası yeniden aydınlanmıştı.

Hastaneden ayrılırken gençliğini hediye olarak aldı eline. Kim bilir belki arkasına bile bakmadı, ölümün kıyısından dönmüşken.

***

Ve Cennet Hanım... Gülnar'ın bir köyünde bakımsızlık ve ilgisizlikten, ölmek üzere iken bulunmuş, hastaneye getirilmişti.

Susuz kalan böbrekleri yetmezliğe girmiş, diyalize ihtiyaç duyulmuştu. Bir süre sonra kalbi ve akciğerleri diyalizin yükünü kaldıramaz hale gelince yoğun bakıma alındı. Durumu gittikçe kötüleşince yaşam destek ünitesine bağlandı, akciğerlerine destek veren solunum cihazında kaç günü böyle geçirdi bilemedi bile.

Boğazından nefes borusuna bir delik açıldı, buradan nefes alıp verecekti. Konuşmak istedi derdini anlatamadı; hemşireler ve doktorları ile yeni bir dil buldular, anlaştılar, gözleri, elleri ile. Onlarla şakalaştı, unuttuğu gülmeyi yeniden öğrendi.

Cennet'in ümidi, yarını yoktu; bir köy evinde ırgatlıktan öteye geçmeyen hayatı hastane odalarında anlam buldu. Önce yeniden nefes almayı öğrendi, böbrekleri çalışmaya başladı.

Sonra...

Evine, köyüne dönecekti artık, kekik kokulu dağ havasını içine çekecek, pınarın buz gibi tatlı suyundan içecekti.

***

Onlar, hemen hatırlayabildiğim birkaçı. Bu hastane odaları, koridorlar, acil servis, ameliyathaneler, yoğun bakım yatakları daha nice binlercesine şahitlik etti.

Kim bilir, kaç yaşam yarım kaldığı yerden tekrar başladı?! Kaç doktor, kaç hemşire, hastası ile öldü ve yeniden doğdu.

Her yeri emek, insan sevgisi, özveri, acı ile dolu bu dört duvar nice dramlara sahne oldu.

Doktoru, hemşiresi ve diğerleri:

Onlar yemin ettiler kutsal saydıkları yaşam üstüne...

Ve onlar hastaları için, kimi gün gözlerini kırpmadılar gecelerce, gecedен çıkıp çalıştılar aç, susuz saatlerce.”

Kendi acılarını bir kenara koydular, kimi bitirdikleri umutlarına rağmen hastalarına ümit oldular, yorgunum demediler, ayakları yoruldu ama yürekleri sürükledi bedenlerini.

Yeni bir hayata köprü oldular, gecede yıldızları gören göz oldular, bölündüler, aktılar yüreklerine, sevgi oldular. “

Nöbet odasında, bilgisayar klavyesinden çalan telefonun sesi ayırdı.

-Alo.

-Doktor bey 112 arıyor.

-Bağlayın.

Epeydir niyetlenip kaleme aldığı yazının son düzeltmelerini yaparken yoğun geçen günün yorgunluğunu üzerinden biraz atar gibi olmuştu.

-Doktor bey bir organofosfat zehirlenmesi var. Şuuru kapalı, bradikardik.....

-.....

-.....

O ne ilk hastasıydı, ne de son olacaktı.

Merhaba Hayat

Prof. Dr. Rıza Hakan Erbay

*İzmir Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
İzmir*

En son hatırladığı bir anahtarın kilitte dönmesi ve kapı açılma sesi ile birlikte korku ve heyecan hissettiğiydi. Ardından şiddetli bir acı duymuştu. Etrafında sanki bazı şeyler oluyormuş da başının ucuna gelmişler gibi sesler, gü-rültüler ve yanıp sönen renkli ışıkların huzursuzluğunu belli belirsiz duyumsadığında gözleri artık kapanmaktaydı. Sonra bir hafifleme oldu sanki ve hareket edip edemediğini bile anlayamadığı karanlık bir boşlukta yüzerken bulmuştu kendisini.

Yüksekten düşme ve adli vaka olarak İzmir Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesinin acil servisine getirildiğinde bilinci kapalıydı. Sık ve derin soluyordu. Kendisini getiren 112 ambulansının doktoru hastanın kafasını çarptığını ve genel vücut travması bulunduğunu söyledi. Acil tıp hekimi hastayı hızla değerlendirdi, kan ve idrar örneklerini laboratuvara gönderdi. Olası kırıklar yönünden hemen radyolojik incelemeler ve ayrıca beyin cerrahisi, genel cerrahi, göğüs cerrahisi ve ortopedi servislerinden konsültasyonlar istedi.

Henüz onyediyedi yaşında, orta boylu, zayıfça, yakışıklı sayılabilecek gencecik bir delikanlıydı Ferit. Kendisinden üç yaş büyük bir ağabeyi, iki de kız kardeşi vardı. Kız kardeşlerinin küçüğü ilkokulda büyüğü de ondört yaşında evde annesinin yanındaydı. Babalarını beş yıl kadar önce trafik kazasında kaybetmişlerdi. Ağabeyi araba radyosu çalarken suçüstü yakalanmıştı ve önceki hırsızlık sabıkaları da göz önüne alınarak üç aydır hapiste yatıyordu.

Acil servisteki incelemeler ve konsültasyonlar sonucu

kafatasında kırık ve beyin zarları arasında yaşamı tehdit eden boyutta ve giderek büyüyen ciddi bir kanama vardı. Ayrıca birkaç kaburgasında kırık ve bel ile göğüs bölgesi omurlarında da çökme kırığı tarzında ciddi hasarlar gözlenmişti. Giderek solunumu zayıflıyor, nabızı yükseliyor, kan basıncı ise düşüyordu. Kaybedilecek zaman yoktu, acil olarak ameliyata alındı. Ferit'i hayatta tutmak için anestezi hekimi yaşamsal işlevleri yakından izleyerek gerekli kan, sıvı-elektrolit, ilaç tedavileri ve narkozu titizlikle uygularken beyin cerrahları epidural kan birikintisini başarılı bir şekilde boşalttılar. Kanama kontrolü yaparak kafatasını kapattılar. Anestezi sonlandırıldı ancak solunumunu kendisi sürdüremiyordu. Boğazında tüp ve yapay solunum desteği eşliğinde hızla Anesteziyoloji Yoğun Bakım Ünitesine alındı.

Ertesi gün öğleden sonra annesi hastaneye koşmuştu. Eşini kazada kaybetmiş, büyük oğlu hapisteyken şimdi de küçük oğlu yaşam savaşı veren çileli, erken yaşlanmış orta yaşlarda, esmer, ufak tefek bir kadındı. Çekingen tavırları ve ana yüreğiyle, dudakları acıdan ve görünmeyen gözyaşlarına boğulduğundan mı yoksa dua ettiğinden mi olduğu anlaşılabilen bir kıpırtı içindeydi. Fakirlik, talihsizlik ve kayıplarla kavrulmuş yüreğindeki umutla Uzman Dr. Çiler Hanımın gözlerine bakarak sordu:

- Acaba küçük oğlum yaşayacak mı doktor hanım?

Dr. Çiler Hanım, her zaman olduğu gibi sakin ve içtenlikle bir profesyonellelikle hastanın durumu hakkında bilgi verdi. Anlaşılmadığını hissettiği noktalarda tekrar tekrar sabırla anneyi aydınlatmaya çalıştı: Hastanın durumu kritikti, şu anda solunum makinasına bağlıydı. Bakım ve tedavisi için ne gerekiyorsa yapılıyordu ve yapılacaktı. Böyle beyin hasarlarında sonuç hemen öngörülemezdi. Bazen iyileşme hızla ve tam olarak gerçekleşebilir, bazen de bir yıla kadar uzayabilir ve sekel kalabilirdi...

Ferit'in annesi bütün gayretiyle dinliyordu. Ama söylenenler

kulağında çınlasa da sözlerden çok o oğlunun durumu hakkında doktorun beden dilini anlamlandırmaya çalışıyordu. Ses tonu, bir bakış, bir duruş, bir mimik, bir hareket... Asıl bunlar çocuğunun durumu hakkında gerçek bilgiyi verecekti ona.

Ferit, simsiyah boşlukta nereye bakacağını, kime sesleneceğini bilemeden, kımıldayamadan ve sesini çıkaramadan, zamanın ileriye mi geriye mi aktığını çözümleyemeden öylece bekliyordu. Bazen şimşek çakar gibi ani bir ses ya da ışık hissediyor, bazen de sanki tanıdık bir koku, dokunuş ya da ses duyar gibi oluyordu. Bu anlarda kalbi kuş gibi çırpınıyor ve terliyor gibi hissediyordu, ama bir tepki veremiyordu.

Bir aya yakın süre geçmişti, Ferit hala solunum makinasına bağlıydı. Kan gazı analizleri ve solunum mekanikleri değerlendirilerek solunum tedavisi için sürekli ayarlamalar yapılıyordu. Hastaya uygun beslenme protokolleri uygulanıyordu. Bu arada beyin cerrahisi kontrolleri, radyolojik seri incelemeler, laboratuvar değerlendirmeleri kesintisiz sürüyordu. Enfeksiyon hastalıkları konsültan hekimi asistanları ve enfeksiyon kontrol hemşiresi ile birlikte her gün tüm hastaları ziyarete geliyordu. Ateşli olduğu dönemlerde hastane enfeksiyonu yönünden mikrobiyolojik incelemeler ve enfeksiyon hastalıkları önerileri dikkate alınarak, antibiyotikler başlanıyor ya da ilaçlarında düzenlemeler yapılıyordu. Kalbinin hızla attığı ve terlediği dönemler oluyordu, kalp doktorlarından birkaç kez görüş sorulmuştu ve sakinleştirici ilaçlar veriliyordu.

İki arkadaşı ile birlikte o gün bir eve girmişti Ferit. Etrafta paraya çevrilebilecek bir şeyler varsa alıp hızla evi terk edeceklerdi. Daha önce de birkaç kez bu arkadaşlarıyla benzer işler yapmıştı. Yaşadığı mahallede bu tür işler olağandı. “Oğlum, ne çalışacan, enayi misin?”, “işin kolayına bak” gibilerinden telkinler duymuştu hep küçüklüğünden beri. Önemli olan tereyağından kıl çeker gibi işi yapmak ve yakalanmamaktı. Zaman zaman bazı abiler ve amcalar uzun süre ortada kaybolurdu. Onların hakkında fazla konuşulmazdı. “*Hala içerde*

mi?”, “ne zaman çıkıyor?” gibi durumunun anlaşılacağı birkaç sözcük yeterdi. Bazen de ölüm haberleri gelir ve gözler uzaklara hüznle dalar giderdi. O gün aniden ev sahipleri gelmiş, Ferit kaçmaya çalışırken ikinci kat balkonundan düşmüştü.

Yoğun bakım ünitesinde ikinci ay dolmuştu. Solunumun güçlenmesi üzerine boğazındaki tüpü çekilmiş ve yaklaşık yirmi gündür kendi solunumunu sürdürüyordu. İkinci ayın sonlarında Uzman Dr. Işıl Hanım hastanın sanki gözleriyle temas kurduğunu fark etti. Ama altıncı ayın sonuna dek gerçekten anlamlı bir göz teması mı yoksa boş bir bakış takılması mı tam anlaşılamadı. Hastada bir beslenme sorunu vardı. Beslenme öğeleri dikkatlice her gün hesaplanıyor, eksikler ve gereksinimler yerine konarak sonda ile besleniyor ama hastanın kilo kaybı hala sürüyordu. Yattığı altı ay boyunca çok kilo kaybetmişti. Beslenme sorununa yönelik iç hastalıkları, endokrinoloji, metabolizma, diyetisyen uzman görüşleri alınmıştı. Dr. Işıl Hanım, bunun olağanüstü durumlarda uyumu sağlamak için devreye giren bir sistem olan “allostaz” olarak değerlendirilebileceği görüşü üzerine araştırmalar yaptı. Doçent Dr. Nimet Hanım, Ege ve Dokuz Eylül Üniversitelerindeki bazı Yoğun Bakım Öğretim Üyelerinden de hasta hakkında görüş alışverişinde bulundu ve hastayı bilimsel platformda tartışmaya açmayı planladı. Hemşire Hatice Hanım ve fizyoterapist Emrah Beyin titiz ve sürekli çabalarına rağmen yatak yaraları da oluşmuştu. Bu yaralar için plastik cerrahi tarafından ameliyat yapıldı.

Annesi haftada bir iki gün öğle saatlerinde geliyor, oğlunun yanında oturuyor, ona bir şeyler söylüyor ve okşuyordu yavrusunu. Ferit’in bu anlarda çocuk kalbi daha da hızlanıyor, terlemesi artıyordu. Bakışı bazen annesine takılsa da genelde yatağın kenarına kayıyor öylece kalakalıyordu. Tanıdık bir koku, dokunuş ya da ses duyduğu anlar artık daha çok oluyordu; anne kokusu, şefkatiydi bu. Anlatamıyordu, bildiremiyordu ama artık annesini tanıyordu. Gelsin, elinden tutsun,

yanacağını okşasın, yavrum diye seslensin diye bekliyor, bu anlarda bazen gözlerinden bir kaç damla yaş süzülüyordu.

Ferit kız kardeşlerini de merak ediyordu, onlar nasıldı acaba? Ailesi neyle geçiniyordu? Kendisi ne kadar zamandır buradaydı? Ağabeyi eve dönmüş müydü? Ailesi için merak, endişe ve özlem duyduğu anlarda yine hızla çarpıyordu kalbi işte, bunu önleyemiyordu. Bir yandan da bolca terliyordu.

Merak ettiği özel bir kişi daha vardı ki yüreğinin kuş gibi çırpınışını ve terlemesini daha da artırıyor. Bu heyecanın adı Mine idi. Sekizinci sınıfa kadar gittiği okuldan tanıyor onu. Birkaç kez eve birlikte yürümüşlerdi. Onun yanında ne konuşacağını pek bilemiyor, ama bu anların hiç bitmemesini istiyordu. Onu evlerinin balkonunda, yolda ya da pazarda görse yüreği cız ediyor, ne diyeceğini bilemeden gülümseyerek bakakalıyordu. Mine de bu anlarda gülümserdi ona, birkaç kelime de konuşurlardı. Ne güzel şeydi Mine. Acaba şimdi ne yapıyor, kendisini düşünmüş müdür ki? Ah bir iyileşsem de evlerinin önünden geçsem, güzel gözleriyle baksa ve gülümse se diye düşünüyordu.

Yoğun bakım ünitesine gelişinin ikiyüzüncü günüydü. Uzman hekimlerimiz, asistanlarımız, başhemşiremiz Esra ve hastanın sorumlu hemşiresi ile vizit yaparken Ferit'in yanına geldiğimizde Asistanımız Dr. Gizem Hanım hastayı sunduktan sonra cevap beklemezsiniz "Ferit bugün nasılsın?" diye sordu. Ferit, duyulur duyulmaz bir sesle "Merhaba" dedi. Asistanlarımız Yelda, Eren, Gamze ve Atılğan'dan sevinç çığlıkları yükseldi. Büyük bir mutluluk içinde hastayı ve birbirimizi kutladık. O da bize gülümseyerek, mahcup ve çocuksu bakıyor, gözlerinden minnet ve şükran duyguları okunuyordu.

Ferit o günden sonra yavaş yavaş konuşmaya başladı. Sözlü olarak anlaşabiliyorduk artık. Yattığı sürede yaşadıklarını, anımsadıklarını sorduk. Bundan sonraki tedavi süreçleri ile ilgili bilgi verdik. Daha kas kontraktürleri ile ilgili fizyoterapisi sürecek,

nörolojik, dahili kontrolleri tekrarlanacak bir süre daha misafirlerimiz olmaya devam edecekti.

Düşünmeye başlamıştı. Kolay para kazanma hayaliyle çevrenin ve arkadaşların etkisinde kalarak başkasına ait bir şeyi çalmak iyi bir şey değildi, bunu görebiliyordu artık. Ortamın farkına varmaya başladığı yaklaşık son bir ay içerisinde Eğitim Görevlisinden Uzman Hekime, Asistan Hekimden Hemşireye, Fizyoterapistten Temizlik ve Bakım personeline kadar herkesin nasıl bir bilgi, titizlik, sorumluluk duygusu ve insanı seven bir yaklaşımla fedakarca görev yaptıklarına tanık olmuştu. Bu farklı ve iyilik dolu bir dünyaydı. Bu alanda çalışan insanların mutlu olduklarını da görebiliyordu. Evet, hırsızlık kötü bir şeydi. Gece gündüz demeden başkalarına hizmet eden iyi insanların emeğini çalmaya çalışmak çok kötüydü. Sonu da hep kötü oluyordu zaten. Tanrı da yeni bir yaşam şansı vermişti. Hele bir iyileşsin artık hırsızlık olmayacaktı hayatında.

İlk “merhaba” demesinden buyana toplu vizitlerde Ferit’i ben de “Merhaba” diye selamlıyordum. O da aynı şekilde karşılık veriyordu gülümseyerek. Bu gün elini kaldırıp elimi tutmaya çalıştı. Tokalaştık. “*Ben de acaba hastanede çalışabilir miyim?*” diye sordu. Bunu sormak onun için nedenli zordu anlayabiliyordum. İyileştikten sonra adli vaka süreci vardı. Böyle bir kişiye destek olunur muydu? Ürkek ve kırılğandı, gözleri buğulanmıştı, bir yardım eli daha bekliyordu. Hastane bünyesinde bazı sosyal projeler, valilik kanalıyla ve sosyal kurumlarla olabilecek bazı destekler gibi programlar geçti hızla aklımdan. Elimi sıkabildiği tüm gücüyle tutuyordu, diğer elimi omzuna koyarak “*Bir çaresine bakarız, sen de çabuk iyileşmek için elinden geleni yapacaksın ama*” dedim. Hepimize umut dolu, sevgi dolu ışıltılı gözlerle tek tek baktı. Ferit yeni hayatına “merhaba” diyor, bize, kendisine, annesine, kız kardeşlerine ve Mine’sine söz veriyordu: “Yarın fizik tedaviye daha çok çalışacağım, biraz ağrıyor ama olsun” dedi.

SONSÖZ

Bu öykü Hastanemiz Anesteziyoloji Yoğun Bakım Ünitesinde yatarak tedavi gören bir hastadan uyarlanmıştır. Hasta hakları ve gizlilik gereği için hastanın adı değiştirilmiştir.

Hastanın öyküsü anlatılırken;

- Yoğun Bakım Ünitesine giriş sınırlandırıldığı için merak ve korku hissi uyandıran izlem ve tedavi süreçleri ele alınmış ve kısaca tanıtılmaya çalışılmıştır. Yayınlanması halinde herkesin anlayabileceği düzeyde kritik hasta bakımının hekimler, hemşireler, fizyoterapistler, konsültanlar, bakıcı ve personel eliyle karmaşık bir ekip işi olduğu öyküde harmanlanmıştır.

- Yeni asistanlar ve YBÜ ortamına uzak diğer hekimler açısından da YBÜ tanıtımı amaçlanmıştır.

- Tıp öğrencileri, asistanlar ve diğer hekimler için etik ve moral değerler, hasta-hekim, hasta yakını-hekim ilişkisi ve deontolojik yaklaşım açısından bir örnek sunulmaya çalışılmıştır.

- Hekimliğin, özellikle de kritik hasta bakımının özel bir ilgi, araştırma, bilgi, emek yanısıra hastanın insan olduğunu da unutmadan, bilinci olmayan bir hastanın bile belki bir şeyler hissedebileceği öngörülerek her zaman şefkat, anlayış ve fedakarlıkla yaklaşım gerekliliği verilmeye çalışılmıştır.

- Kritik hastanın fiziksel ve biyolojik hastalıkları tedavi edilirken ailevi, sosyal, psikolojik yönlerinin de unutulmaması gerektiği işlenmeye çalışılmıştır.

- Gerçekçi bir çizgide ve olması gerektiği gibi genelde sağlık çalışanları ve hekimlik, özelde de mesleğimiz ve meslektaşlarımızın yüceltilmesi amaçlanmıştır.

- Yoğun Bakım Ünitesine yatan hastalar ve yakınları açısından korku ve endişe hakim bir duygudur ve umutların azaldığı yargısı vardır. Yatışından 200 gün sonra gözlerini açan bir hastanın öyküsü ile okuyucuya YBÜ'de umutların sürdürülmesi

ve bunun tedaviye belki de olumlu yansiyabileceği mesajı verilmeye çalışılmıştır.

- Hekimlik andı gereği, suçlu da olsa insan yaşamının kutsal olduğu, eşit tedavi olanaklarını ve çabasını hakettiği vurgulanmaya, yaptığı şey kötü de olsa o kişinin kötü bir insan olmayabileceği hatırlatılmaya çalışılmıştır.

- YB tedavi sürecini tamamlasa da bazı hastaların sosyal ve psikolojik nedenlerle farklı kurumlarla iletişimini sağlamasının da bir insanlık görevi, dolayısıyla başarılabilidiği ölçüde hekimliğin de bir parçası olduğu mesajı verilmeye çalışılmıştır.

Bu yk, kritik hasta bakımına bilgi, emek, sevgi ve şefkat ile hizmet veren tüm hekim ve hemşire arkadaşlarıma ve diğer tüm YB çalışanlarına armağan olsun.

Orkide Zamanı

Doç. Dr. Almıla Gülsüm Pamuk

*Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD,
Ankara*

‘*Sen bir glayölsün. Bense orkideyim. Tabii ki anlamıyorsun,*’ dedi kızı.

‘*Glâyöl mü?’* dedi Sanem. Glâyöl de nereden aklına gelmişti ki? Yani gül, lale, karanfil, bunca çiçek dururken. Göz ucuyla salon penceresinin önündeki menekşelerine baktı. O daha cevap bile veremeden yürüyüp gitmişti Rüya. Henüz on ikisinde sadece boyu değil benliği de biraz fazla hızlı geliyor gibiydi. ‘*Benim rüyalarımından gelen kız çocuğu*’ diye düşündü. ‘*Arada bir kâbusa dönüşüyor.*’

Bunları sonra düşünmeye karar verdi. Şimdiden geç kalmıştı. Trafığın de yardımcı olmadığı günlerden biriydi, yoğun bakımdan girdiğinde bütün asistan ve uzmanlarının vizite hazırlanmış beklemekte olduklarını gördü. Başıyla selam verip aceleyle çantasını içerideki doktor odasına bırakırken, ‘*Günaydın. Hikmet Bey nasıl?’* diye selamladı onları. Ekibi onu iyi tanıyordu. Bütün gece akıllarını ve ellerini meşgul eden hastayı önce soracağını biliyorlardı. ‘*Travmaya bağlı hemotoraksın temizlenmemiş kısmı organize oldu sayılır. Ama atlattığı enfeksiyonu da düşünürsek bu sefer ARDS kriterlerini sağlıyor olmasına şaşmamak gerek...*’ diyerek başladı İnci. Her zamanki disiplini ile dosyaları organize etmiş, Hikmet Bey’in dosyasını da en öne almıştı. Hikmet Bey entübe ve bilinci kapalı olarak yatıyordu. Kırklı yaşlarının başında, boylu boslu bir adamdı, başka sağlık problemi olmadığı halde geçirdiği kaza korkunçtu. Servikal vertebra, kostalar, skapulalar ve lumbal vertebralardaki pek çok kırık hem mobilizasyonu, hem diğer tedavileri güçleştiriyor ama

hiçbirine cerrahi müdahale düşünülüyordu. Çoklu travmanın etkilerini, çeşitli kapsül yırtıkları ve laserasyonları da cerrahisiz atlatmıştı. Bir septik tabloya da girip çıktıktan sonra solunumu iyice bozulmuş, küçük pnömotoraks odakları, hiçbir pozisyon verilememesi, mobilizasyon kısıtlılığı ve fizyoterapinin sınırlanması durumu bir yoğun bakım mücadelesine çevirmişti. Bütün ekip onu sağlığına kavuşturabilmek için gece gündüz koşturuyordu. İnci'nin geçirdiği gecenin etkileri tiril tiril önlüğü ve özenli makyajına rağmen gözlerinin altında çöreklenen halkalardan okunabiliyordu. Bu arada diğer hastalar biraz günlük rutinin parçası mı olmuşlardı ne? Sanem ayın son iş günündeki bu viziti biraz uzunca tutup hiçbirşeyin atlanmadığından emin olmaya karar verdi.

'*Peki, Genç Osman ne yapıyor?*' dedi, Osman Bey'in yatağına doğru dönerek. Böylece ziyaret de normalde başlaması gereken yatağa dönmüştü. Osman Bey gerçekten gençti, ama bu şakalaşma dokuz ay önceki ilk yatışında onun moralini düzeltme çalışmaları sırasında başlamış, hastanın hoşuna gittiğini fark ettiklerinde arasına ona takılır olmuşlardı. İlerleyici bir kas hastalığının pençesindeydi Osman Bey. Henüz Hikmet Bey'den de çok gençti, yirmili yaşlarındaydı. Sadece bu senenin bile yarısını yoğun bakımda geçirmişti. Altı ay kadar önceki yatışında trakeostomiye bile gerek kalmadan taburcu edebildiklerinde çocuklar gibi sevinmişlerdi. Ancak bir ayı evde geçirebilmiş, geri dönmüştü Osman Bey. Bu sefer trakeostomi ile ventilatörden ayrılmaya çalışılıyor, en geçerli ihtimal de ev ventilatörü gibi görünüyordu. Her zamanki gibi etrafı ile son derece ilgiliydi. Gözleriyle ziyaret yapan doktorları taradı, Hikmet Bey'e bir bakış attıktan sonra ziyaret için sırasını bekleyen Ayşe Hanım'a başıyla belli belirsiz bir selam verdi. Bugün durumu stabildi, beslenme durumu, idrar çıkışı, ev ventilatör raporları gibi konuşmaların ardından ziyaret Ayşe Hanım'a doğru ilerledi.

Aslında hikayeyi hepsi bilmesine karşın ayın son günlerinde detaylı ziyaret yapıldığını bilen İnci hikayeye en baştan

başladı. 'Ayşe Hanım altmış sekiz yaşında emekli öğretmen. Hem endometriyum hem serviks kanseri için aynı anda cerrahi geçirdi ve ameliyatta dört litre kan kaybetti' diye başladı. Altta yatan astım, kalp yetmezliği ve hafif skolyozun üzerine binen asit ve yüksek miktarda kan kaybını takiben zorunlu olarak çok miktarda da kan replasmanı almış, birkaç gününü yoğun bakımda geçirmesi gerekmişti. Artık bilinci açık, vital bulguları stabildi ve gözlerinin içi gülüyordu. 'Beni tekrar ameliyathaneye yollamamaya söz verirsiniz buradan yürüyerek çıkacağım' demişti ekstübe olur olmaz. Bir önceki gecenin bir kısmını da hemen yanında yatan Nil'e öğüt vererek geçirmişti.

Nil onsekiz yaşında ve bir su damlası kadar güzeldi. Onu seven bir ailesi vardı, sene kaybetmeden okuyordu, gebelik testi negatif çıkmıştı, neden intihar girişiminde bulunduğunu insan gerçekten anlamıyordu. Bilinci yerine gelip ventilatörden ayrıldığında bütün ekibin yakın ilgisiyle karşılaşmış, hatta Sanem'in ikinci uzmanı Tahir'in aşırı gibi görünen ilgisinden önce rahatsız da olmuştu. Bunun onun karakteri olduğunu, sürekli serbest çağrışımında izlenimi veren bir hızla konuşup oradan oraya koşturduğunu görünce rahatlamıştı. O günün ilerleyen saatlerinde psikiyatri bölümünün görüşmesi bitip olurlarını alınca eve dönebilmeyi bekliyordu. Diğer iki hastaları da bir önceki gece taburcu olmuş, nasıl olduysa yataklar dolmamıştı. Sanki yeni ay, yeni ekip, yeni hastalar kuralı geçerli gibiydi. Şu anda içlerinde durumu hala kritik görünen sadece Hikmet Bey'di. Yoğun bir haftanın oldukça yüz güldürücü olan sonundaydılar. Ayın son cumasında devir notlarını koyup yoğun bakım stresini geride bırakarak ameliyathaneye dönme beklentisi içindeki asistanlar da bütün yorgunluklarına rağmen hocalarını örnek alıyor, devir edecekleri hastaların notlarını eksiksiz doldururken bir yandan da hepsinin başında vakit geçiriyor, hepsine isimleri ile hitap edip oriyente etmeye çalışıyorlardı.

Sanem içi rahat olarak odasına geçebileceğini düşünmeye başlamıştı ki Hikmet Bey'in yatağı başındaki monitörün alarmı

çaldı, Hikmet Bey'in oksijen saturasyonu ve kalp hızı aynı anda ve çok hızlı düşmüştü ama arter trasesi yeterli kan basıncı gösteriyordu. O sırada hiçbir müdahale yapılmamıştı, çok kısa süre içinde değerler normale döndü ama Sanem bir şeyleri atladığı hissinden kurtulamıyordu, travmadan sonra gelişen blow-out kırığı ve gözün arkasındakinden bağımsız subdural hematom hemen hemen iyileşmiş ama sepsisten de çıktığı halde Hikmet Bey'in bilinci düzelmemişti. Yeni bir görüntüleme için radyolojiye de gidememişlerdi, solunum problemleri mobilizasyonu sınırlıyordu. Sanem biraz düşündükten sonra bir yatakbaşı ekokardiyografi tetkiki yapılmasını, yapılırken kendisine de haber verilmesini istedi. Neredeyse yoğun bakımdan çıkıyordu ki uzmanlarının gözlerindeki soru işaretlerini fark etti. Eğer o konuşmaya başlamasa Tahir zaten kendini tutamazdı ya, neyse ki son dakikada fark edip konuyu açan kendisi olmuştu. *'Evet, evet, çalışma protokolü üzerinde düşündüm'* dedi Sanem. *'Öğleden sonra üzerinde konuşacağız.'*

Aceleyle çıktı. Tıp Fakültesi öğrencilerine ders vermeyi seviyordu, bugün de dersi vardı. Her günkünden çok farklı bir seviyede ders anlatmak her zaman onu zorlar, bu da şevkini artırırdı. Üstelik Üniversite çağının o bitmez iyimserliğini, geleceğin önlerinde uzayıp giden boş bir sayfa olduğunu düşünen çocukların gözlerindeki ışıltıyı seviyordu. Hayat onun için hep insanların içindeki o aynı ışıltıyı bulmak, solduğunda ışığı yeniden yakmaya çalışmak olmuştu. Dönüşte hasta ziyaret saati başladığı için asansörü hasta yakınlarıyla birlikte kullanması gerekmişti. Kalabalıkta asansörün arkasına doğru sıkıştığı için bebek arabasındaki küçükle göz göze geldi. Nasıl olup da yukarı çıkmasına izin vermişlerdi? Daha yeni yeni konuşuyor ve elindeki arabayla oynuyordu: *'Vvinn, vıynn...'* dedi büyük bir ciddiyetle, *'poys abyaşı...vıyyn.'* Annesi biraz utanmış, biraz da korkmuştu, yukarıda ziyaretçi kimliği değiştireceklerini, kardeşinin bebeği hemen geri indireceğini söylüyordu. Sanem ise sadece bebeğin hiç tanımadığı halde gülcükle kendisine bakışına, hayata ve içindeki her şeye büyük

bir güven duyan mutlu gözlerine odaklanmıştı. Zaten hemen inmesi gerekiyordu, izin istedi.

Ameliyathaneye girip bir gün önce ve o sabah erken saatlerde anestezi sonrası bakım ünitesinde yatak isteyen cerrahların hepsinin vakalarının başlayıp başlamadığını, ya da gün içinde bir değişiklik veya beklenmedik sorun olup olmadığını anlaması gerekiyordu. Yoğun bakımdan da ses çıkmamıştı. Telefonla ekonun yapıldığını, minimal perikardiyal efüzyon dışında bir sorun görülmediğini, derste olduğu için kendisine ulaşılamadığını öğrendi. Ancak Hikmet Bey iki kere daha ani bradikardiye eşlik eden satürasyon düşmesi epizodları yaşamıştı, o anda stabildi. Ameliyathane kıyafetlerini giyerken tekrar telefonu çaldı. Arayan kızıydı. ‘Efendim Rüya?’

‘Anne, fen ödevim var ya! Higgs bozonunu konu etmeye karar verdim.’

‘Higgs Bozonu mu? Yavrum senin Higgs Bozonu hakkında bir yorumlama yazısı yazman pek kolay değil...’ Daha cümlesi bitmeden, ‘Siz doktorlar gerçek bilim adamı bile değilsiniz. İyi ki babam anlıyor,’ gibi bir yorumla karşılaştı. Evet, evet yüzyıllardır yapılan tartışma. Doktorlar gerçek bilim adamları değil, bir çeşit sanatçı onlar, bilim adamlarının yaptıklarından ortaya çıkanları kullanıyorlar vs. Yine de ödevini tartışmak için önce annesini arıyordu, dudağı bir gülümsemenin başlangıcıyla yukarı doğru kıvrılırken kızıl saçlarını bir boneye tıkaştırıyordu. Kızını çok iyi tanıdığı için nefes almak için durur durmaz karşı saldırıya geçti. *‘Benim glayöl olduğumu nereden çıkardın? Glayöller hakkında ne biliyorsun ki? Bu ülkede yetiştirilip yetiştirilemeyeceğini bile bilmiyorum ben.’*

Kızı hemen, *‘Tam üstüne bastın anne’* dedi. *‘Kökün yok senin. Bu ülkede değil köklerin. Dünya vatandaşı olmanı seviyorum, inceliğini seviyorum, hem hastalarla hem öğrencilerle kendini öldürüresiyeye ilgilenmeni de seviyorum. Ama sonuçta senin dayanıklılığın da az, orkidelerinki gibi bir bakıma. Her şeyi çok az istiyorsun ama içten içe hassassın, dengen bozulmaya görsün. Benim bir orkide olmam çok*

doğal bu durumda...' Yine nereden gelmişlerdi bu orkide meselelerine? Geç kalıyordu, akşam devam edelim deyip telefonu kapattı. Kızının söylediği şeylerin arkasında durmasını, üzerlerinde düşünüp öyle yorum yapmasını seviyordu. Tipi babasına benzese de karakteri kendisinininkine bu kadar yakın olduğu için kendisiyle sürekli didişiyordu. Neyse ki ameliyathaneye uğrayacaktı ve kafasını toplamak için bir fırsatı olacaktı. Şansına ameliyathane programı önceden planlandığı gibiydi. Arkadaşlarıyla biraz daha vakit geçirebilmek için yemeğini de onlarla ameliyathanede yedi, sonra toplantı için uzmanlarına haber gönderdi.

Toplantıda verdiği görev dağılımı odanın ortasına bomba gibi düşmüştü. Herkes Tahir'in daha çok inisiyatif kullanıp yaratıcı olacağı, İnci'nin ise her zamanki titizliği ile organizasyon yeteneğini kullanacağı bir işbölümü bekliyordu. Halbuki bunun tam tersini yapmıştı Sanem. Üstelik sebeplerini de açıklamadan görevlerini bildirmiş, bir hafta sonra raporlarını beklediğini söyleyip toplantıyı bitirmişti. Toplantı sonrasında İnci biraz geride kaldı, konuşup konuşmamak konusunda kararsız görünüyordu. Sanem tam, *'İnci, kararlarımı sorgulamamı değil uygulamamı bekliyorum. Bir takım sebeplerim var'* diye başlamıştı ki kızın gözlerinin her zamankinden daha uyanık baktığını, sesinsin de mutlu bir heyecanla titrediğini fark etti. *'Sanem Hocam, bana ilk defa böyle bir iş veriliyor. Ben titiz ve düzenliyim, onun için hep sekreteryaya ve düzenleme işleri bana verilirdi. İnişiyatif ve yaratıcılık isteyen işleri de yapabileceğimi nedense kimse görmedi. Çok çok teşekkür ederim!'* Sanem gülümsedi, *'Henüz ben de görmedim İnci. Ama her ikinizin de belki hergün ortada olmayan taraflarınızı geliştirmenizi, içinizdeki potansiyelleri keşfetmenizi istiyorum. Bunu benim ekibimin parçasıyken yapmazsanız ileride nasıl zorlarsınız ki sınırlarınızı? Haydi şimdi git de başkalarına da göster bakalım, olur mu?'* Sanem odasından çıkan Tahir'in incinmiş bakışlarını kaçırmamıştı. Bu konuşma iki arkadaş arasında tekrarlanacağından belki onun kırık kalbi de onarılırdı. Ne ilginç ki gençler kendilerine

kayıtsız şartsız güvenilmesini beklerken aynı sorgusuz güveni hocalarına gösteremiyorlardı. Tabii pek çok Hoca da onların zayıf taraflarının gelişmesinden çok kuvvetli taraflarıyla işleri bitirmelerini bekliyordu. Bir hafta sonraki toplantıda ortaya neler çıkmış bakacaklardı. Bunun beklentisi bile Sanem’i heyecanlandırıyor, içini enerji ile dolduruyordu.

Ne yazık ki hayatta başka bir şeyler de vardı, doktorları enerjiyle doldurmayan, içlerindeki bütün yaşam sevincini, azim ve tutkuyu alıp götüren, onları kesme çiçekler gibi solduran şeyler. O akşamüstü Hikmet Bey’in onlara hazırladığı sürpriz de bu türdendi. Ani bradikardi epizotları tam asistole döndüğünde haber gelmişti Sanem’e. Hemen yoğun bakıma koşmuştu. Yaşam desteği protokolleri çoktan başlatılmış, kırıklarına rağmen koruyucular masaj yapılacak şekilde azaltılmıştı. Resüsitasyonu normal zamanında sonlandırmayı bile başaramamıştı Sanem. Genç bir asistanken ‘vazgeçemediği’ olmuştu, resüsitasyon süresini uzatmış, hastalarını bilinçsiz bitkiler olarak sağ tutmanın sınırlarında dolaşmış, bunun için de hocalarından sert sözler işitmişti. Şimdi yine aynı hataya düştüğüne inanamıyordu, ekibin tamamı aynı ruh hali içinde çabalayıp duruyordu. Neyse ki Hikmet Bey kararını vermişti, bu seferki gidişin dönüşü yoktu. ‘Peki saate bakın, resüsitasyon bitti...’ Her zaman en zor iş, en büyük sorumluluk en fazla yetkiye de sahip olanındır. Asistanlardan birinin gözleri nemliydi. Öbürü sessizce rica etti, ‘Sanem Hocam, her ayın son gününü asistanlara veda partisi verdiğinizi biliyoruz. Biz de hazırlık yapmıştık. Ama bugün kutlamayı iptal etsek olur mu acaba?’ Elbette olurdu. Ama onları göndermedi, savaşmış, kazanmış ya da kaybetmiş bütün doktorların yaptığını yaptılar, savaş meydanının kıyısına gidip birer fincan kahve eşliğinde deneyimlerini paylaştılar, bir dahaki sefere neyi farklı yapacaklarına karar vermeye çalıştılar.

O akşam eve nasıl vardığını bile tam olarak bilmiyordu Sanem. İçinde bir delginin sürekli genişlettiği bir oyuk var gibiydi. Kızı ve eşi durumu hemen hissetmiş, o günü ‘spagetti gecesi’

ilan etmişlerdi. Yemekte kendisinin neden bir ‘orkide’ olduğu üzerine kapsamlı bir söylev veren Rüya annesi ve babasından ‘Tamam tamam öyle olsun bakalım. Sen orkidesin’ sözünü duymayı başarmıştı. O anda da babasına doğru eğilmiş ödevi için en son bulduğu konuyu anlatıyordu. Astronomideki ‘parallax’ kavramı üzerine bir deneme yazacaktı. Saçları aynı babasıninki gibi sarı, gözleri maviydi ve şu anda yüzündeki ‘ciddi’ ifade babasınınkinin adeta bir yansımasıydı. Sanem elinde bardağı yavaşça arkaya doğru yaslandı. Onları izlerken içindeki matkap da durmuştu. ‘*Ne mutluyum ki*’ diye düşündü, ‘*Şimdi orkide zamanı!*’

Üşüyorum

Uz. Dr. Mevrit Yurtseven

*Esenler Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
İstanbul*

Geldiğimden beri üşüyorum. Anlatamadım derdimi. Söyleyemedim üşüdüğümü, uyuyamadığımı. Işıklar hiç kapanmıyor. Gürültü eksik olmuyor. Kaç gündür burada-
yım bilmiyorum. Hangi günün hangi saati.

Üşüyorum oğlum. Şöyle bir yorgan örtseniz üstüme. Bizim köyde koyunlarımızdan kırktığımız aşağı dereye yıkadığımız çırptığımız yünlerden yapılmış bir yorgan.

Dursun'un evindeydim. Sağ olsunlar sırayla bakıyor çocuklar. Dursun'daydı sıra bu sefer. İki gün olmuştu geleli. Gelin de iyidir sağ olsun. Rahmetlinin sigortasından hastane ilaç derdim yok, ama yaşlılık var şeker var kalp var tansiyon var. Bir torba da ilaç. Sabah bir avuç akşam bir avuç.

Evde otururken birden başım döndü gitmişim. Firdevs benim gelin seslendi anne anne ama cevap veremedim.. Korktu kız. Dursun'a seslendi o da Mürsel'e. Mürsel benim büyük oğlan yakında oturur. Koştu geldi. Herkes ağlıyor. Diyemedim ben iyiyim korkmayın. Dedim de işittiremedim.

Ambulans geldi. Kuş gibi aldılar hastaneye götürdüler. Kaç saat kaldım bilmiyorum. Her yanımda ağrıdı sedyede. Karnımız doysun diye ekmeği çok yedik. Kilo var. Orama burama iğne batırdılar. Kan aldılar. Bir de serum taktılar. Önce bir doktor muayene etti sonra başkası. Bekledik. Bir başkası daha geldi. Bir başkası daha. Her gelen baktı oramı sıktı buramı dürttü. Filim dediler. Tahlil dediler. Bilemedim kaç saat kaldım o sedyede. Sonra tekrar ambulansa koydular. Akşam girip sabah çıktım o hastaneden. Dursun Mürsel Firdevs'de bekledi benimle.

Başka bir hastaneye götürdüler. Kocaman bir odaya aldılar. Bir sürü çocuk toplandı başıma. Bir yatağa aldılar. Üstümdeki her şeyi çıkardılar anadan üryan ettiler. Yapmayın oğlum kızım dedim. Dedim ama işittiremedim. Utandım. Hepsi evladım torunum benim ama utandım yine de. O zaman üşümeye başladım. Biri kolumdan bacağımdan iğne sokarken diğeri burnumdan bir hortum sokuyordu. Midem bulandı öğüremedim kusacaktım kusamadım. Çocuk gibi bezlediler beni. Biri gözüme baktı mememi çimdikledi. Bir şeyler yapıştırdılar göğsüme. Sabah mı akşam mı bilmiyorum şimdi.

3 numaralı hastayım ben şimdi. Babam bana anasının adını vermiş Eşe demiş. Sadece sabahları doktor ismimi söylüyor. Her sabah Eşe Hanım aç gözünü diyor. Omuzuma vuruyor. Arada çocuklar geliyor bir iki dakika kalıyorlar. Firdevs ağlıyor ama yüzünü göremiyorum.

Ben Hafık'ın Subaşı köyünden Eşe kadın. Kaç gün oldu sabah mı akşam mı bahar mı yaz mı bilmiyorum. Burada geçen günler ne ki 65 yıl geçti bilmiyorum. Daha dün gibi evden gelin çıktığım Mürsel doğdu Dursun doğdu. Öncekiler ölünce kayınbabam Dursun bıraktı ismini. Ne oldu nasıl oldu anlamadım. 3 çocuk kaldı 3 tanede öldü. Varlığına sevinemedim acısına yanamadım.

Bildiğim üşüdüğüm. Seslenmek istiyorum Mürsel'e oğlum gel al beni buradan diye. Boğazımdaki bu borudan sebep ses çıkaramıyorum.

Kaç gündür buradayım bilmiyorum.

Üşüyorum.

II.

Mart'ın 21 inde getirdik kaynanamı. 92 gün oldu tam. O yatarken burada eltimin torunu oldu. Asiye'nin kızı. Adını Eşe bıraktılar. Aslında Gizem dediler ama kulağına Eşe diye de fısıldadılar. Şimdinin çocukları taşımaz Eşe ismini anneler babalar da istemez. Ama hastanede yatıyor hatırı var.

Eve yakın. İki gün olmuştu bize geleli. Tansiyon kalp her bir hastalığı vardı. Torba torba ilacı vardı. Aklımızın yettiğince veriyorduk işte. Bir akşam kötüleşti düştü kaldı. Benimkini aradım hemen. O da kayınımı çağırdı. Kayınım da ambulans.

En yakın devlet hastanesine götürdüler bizi. Bekledik. Önce biri sordu muayene etti sonra biri daha. Kan aldılar. Tomografiye gönderdiler. Biri daha geldi. En sonunda sevk ettiler. Bir sedyede bekledi annem bizde ayakta. Akşam girip sabah çıktık.

Annem önce geldi hastaneye. Sonrada biz. Annemi yoğun bakıma aldılar. Biz dışarıda bekledik. Bir doktor çıktı bir şeyler sordu bir şeyler anlattı. Sonra içeri biriniz girebilir dedi. Ben girdim yanına. Kocaman bir koğuş on tane yatak. Annemi yatırmışlar her tarafında kablo boru. Ağzında burnunda kolunda serumlar makineye bağlamışlar. Üzerinde beyaz çarşaf örtmüşler. Kefen gibi.

Her gün geliyorum. Bazen eltimde geliyor. Saat 11 de içeri alıp bilgi alıyoruz. Alıyoruz dediysek doktor söylüyor biz dinliyoruz. Anlatıyor. Tek sorumuz var iyi olacak mı? Tek cevabı var. Allaktan ümit kesilmez. Çoğunlukla ben giriyorum yanına. Ağzımı kapatıyorlar. Üstüme bir şey giydireyorlar. Birkaç dakika içeride kalıyorum.

İçerisi çok soğuk. Her girdiğimde üşüyorum.

III.

Sürem bitmesine 6 ay kaldı ama nöbete devam. Nöbet sonrasına da devam. Senden sonra gelen olmadı diyorlar. Ayşin'in bitirmesi de aynı zamana denk geldi. Ders çalışıp tez yazıyor. Ben de hem nöbet tutup hem de bunları yapıyorum. Onun bölümü anlayışlı. Hiç olmaz ise nöbet tutturmuyorlar. Berk için kayınvalide gelmese halimiz harap idi. Bakıcı tam zamanını buldu ayrılmak için.

Sabaha karşı aradılar bu hasta için. Sol MCA infarktı dediler GKS 7. Tamam dedim gönderin. Arandıktan sonra hemen

sabah vizitinden önce geldi . Her şeyi hazırdı. Rutinleri alınmış. Muayenesinde akciğer bazallerinde krepatasyon aldım. Entübe etmeye tam karar vermedim. Vizit sonrasında entübe ettik.

Gelini hiç aksatmadı gelmeyi. Berk yürümeyi öğrendi bu arada. Bir seçim geçirdi ülke. Ama yeni asistan gelmedi. Eşe hanım iyileşmemeye devam etti. Ölüm öncesi bir ara istasyonda bekliyor diğerleri gibi. Başladıkları yere döndüler. Annelerinden doğdukları gibi. Sadece yaşam için gelecekları ve anne şefkatleri yok. Anneleri biziz artık.

Üzülemliyorum hastalarım için. Belki de onlar şanslı. Yaşamak için bir çaba sarf etmelerine gerek yok. Hesapsız bir hayatı yaşamak nasıl bir şey acaba ? Konuşmayı sohbet etmeyi dertleşmeyi 6. ayımda bıraktım. Yatanın bir hasta değil bir hayat olduğunu 6. ayımda anladım. Sonrasında da bıraktım konuşmayı. Üzülmeyi. Acımayı.

Yine de bilmek isterdim. Acaba Eşe Hanım ilk yaş gününü nerede kutlamıştı? Babası nasıl sevmiştir kızını. İlkokula giderken öğretmeni nasıl karşılamış nasıl başını okşamıştı? Genç kız olunca sevmiş midir birini acaba? Nerede tanışmış kocası ile ilk çocuğuna gebe kaldığında ne yaşamıştı ne hissetmiştir? Çocuklarını nasıl sevmiş evini nasıl düzenlemiştir. Kocasını sevmiş midir? Nasıl göndermiştir çocuklarını okula kocasını işe. Canı sıkılınca bir AVM ye kendisini acaba atmış mıdır? Yaz tatili için bir haftalık tam pansiyon bir tatil köyü görmüş müdür? Nasıl yaşamıştı 65 yıllık hayatı.

Kaç gün oldu bilmiyorum Eşe Hanım geleli. Ama Berk yürümeyi öğrendi üstüne 12 hasta yattı bir o kadar da çıktı. Çıktı derken ex oldu demek istiyorum.

Hep soğutulması gerekiyor buranın. Soğuk kalması gerekiyor ama klima soğuşu çarpıyor.

Üşüyorum.

IV

Eşe Öztürk 65 yaşında bayan hasta.

Sol MCA infarktı, DM, Kalp Yetmezliği, Sepsis tanılarıyla YBÜ de yatan hasta saat 02.12 de kardiak arrest olmuş. Yapılan CPR'a cevap vermemiş.02.27 de EX kabul edilmiştir.

O'nun Işığında Özgür Düşünmek

Uz. Dr. Zümrüt Ela Kaşdoğan

*Konya Eğitim Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Servisi,
Konya*

Yine böyle bir sonbahar günüydü. Sınavın açıklanıp kazandığım sonucunu görmemle güzel bir sevinç ve garip bir korku kaplamıştı yüreğimi. Geç kalmış olmanın verdiği bir korku da olabilirdi bu his. Sağlık ocağında yıllarca çalışmış olmak ve en baştan bilmediğin bir il ve bilmediğin bir ortama girmek üzere olmak da ürkütüyordu beni. Ne asistanlığa başlama yaşı, ne çocuklarım, ne de eşimin il değişikliği yapma zorunluluğu bu kararı almamı engellemedi. Hekimlik ve mesleki anlamda daha güzel işler başarmak ve daha güzel ortamlarda çalışmak istiyordum. Tüm bu karar aşaması ve hazırlık aşamasının ardından zaman hızla geçmiş kayıt ve başlayış yapmak için İstanbul'a gitme zamanım gelmişti. İstanbul Üniversitesi bahçesinden girdiğim an, bu korku ve endişe yerini güzel bir heyecana bıraktı. Anesteziyoloji kürsüsüne gittiğimde kürsüde görevli arkadaşlar beni bir bekleme salonuna aldılar. Bekleme salonunda otururken tanımadığım bir il ve tanımadığım insanlar arasında olmak, doğduğum ve o zamana kadar yaşadığım bir ilden evimi ve çocuklarımı taşıyıp getirmenin ürkütücü ve zor tarafı sebebiyle taşıdığım heyecanımı yenmeye çalışıyordum. Bekleme salonundaki görevli görüşeceğim ve belki de konuşmalarıyla hayatıma yön verecek olan o değerli insanla tanıştırmak üzere beni odaya buyur etti. Büyük bir oda ve ihtişamlı bir masa ve yıllardır bulunduğu konuma yakışan kendinden emin, ciddi tavırlı, soğuk görümlü biri oturuyordu. Tanıştığım o değerli insan bundan sonra ki meslek hayatıma yön vermemi sağlayacak olan değerli hocamdı. Konuşmama çekingen bir tavırla kendimi tanıtmakla başladım.

Mezuniyet yılımı, mezun olduğum okulu ve bu zaman dilimine kadar görev aldığım yerleri özetledim. Ailemden ve çocuklarımdan bahsettim.

İl değişikliği yapacağımı İstanbul'da daha önceki dönemde hiç bulunmadığımı anlattım. Konuşmama başladıktan sonra dakikalar öncesinde yaşadığım stres ve heyecan odaya istenen çaylar ve konuştuğum değerli insanın sıcak tavırları ile yerini sohbet ortamına bıraktı. Ortamda Karadeniz insanının espirili, zeki ve babacan konuşma tarzı hakimdi. Sanki yıllar öncesinden tanıdığım bir aile büyüğüm ile konuşuyor gibi hissediyordum. Konuşmamın bitmesini ve cümlelerimin tamamlanmasını sabırla bekleyen hocam benim ifadelerimin ardından hocamın

Anesteziyoloji ve Reanimasyonla ilk tanıştırma cümleleriyle karşılaştım. Zahmetli ve fedakarlık gerektirecek zor bir asistanlık dönemi yaşayacağımı, okumam, araştırmam ve kendimi geliştirmem gerektiği konusunda belki de meslek hayatımda hiç unutmayacağım cümleler konuşuldu. Sıkıntı yaşadığım ve yardım istemem gereken her durumda her zaman danışabileceğim rahatlıkla düşüncelerimi ifade edebileceğim yönünde konuşmaların bitiminde İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki asistanlık eğitimime başladım. O zamana kadar yaşadığım ilden asistanlık dönemimi geçireceğim ile taşınmak, herşeyin bir anda değişmesi, tüm bu değişikliklere alışmaya çalışmak tüm bunlar elbetteki zordu. İlk konuşmamda hissettiğim cesaretlendirici ve pozitif hisler asistanlık dönemimde de hep devam eden duygularım oldu. O değerli insan zorluklar yaşadığım, yanlış anlaşıldığım ya da sıkıntıda olduğum dönemlerde öğütleri, tecrübeleri ve önerileriyle bana hep yol gösterici oldu. Bu dönemde benimle aynı anda başlayan ya da önceki dönemlerde başlayıp o anda kıdemlim olan ve çoğu benden yaşça küçük arkadaşlarımdan beni tam olarak anlamasını ve her zaman ayrıcalık göstermesini bekleyemezdim, beklemem de yanlış olurdu. Yapılan günlük işlerimiz ve günün kendi koşturma ve telaşı zaten yeterince

stresli ve yoğundu. Her birimiz bize verilen görev ve sorumlulukları eksiksiz yapmak durumundaydık. Hocamla tanıştığım ve asistanlığa başladığım ilk gün bu konuşmaları gerçekleştirdiğim o değerli insan eş zamanlı asistanlık eğitimi aldığım kıızıyla bizleri hiçbir zaman ayırmadı ve bunu her zaman hissettirdi. Başladığım ve devam ettiğim asistanlık eğitimi sürecimde ailem ve benim açımdan çok olumlu gelişmeler oldu. Bu süreçte tanıdığım kendi alanım ve farklı branşlardan olan hocalarım ve tüm ekip arkadaşlarımla yaptığım çalışmalar bana çok önemli ve değerli bilgiler kazandırdı.

Her hekimin şansını olamayacak güzellikte değerli insanlarla çalıştım, geliştirdim ve hekim olduğum için her geçen gün daha mutluluk hissettim. Anesteziyoloji eğitimim mesleğimi daha severek ve mutlu olarak çalışmamı sağladı. Asistanlık süresince bazen yeterince anlayamadığım, ancak şu an yaşadığım uzmanlık sürecinde çok daha iyi farkına vardığım görev ve sorumluluklarımız mevcuttu. Uzman abla ve ağabeylerimizin, hocalarımızın bizlere kızdığı sebepler, bizlere verdiği öğütlerin her biri tüm kitaplar okunsa da elde edilemeyecek değerlerde bilgilerdi ve hepsi zihnimize nakış gibi kazınmıştı. Hastane dışında her birimizin sürdürdüğü hayat mücadelesi her ne olursa olsun tüm sorun ve problemlerimizi hastane bahçesinden adımımızı attığımız an geride bırakmak zorundaydık. Belki de hekimlik alanında en zor ve en kutsal bir alanda görev alıyorduk. İnsanlardan yakınlarını ve sevdiklerini emanet alıyorduk ve tekrar onlara sağlıkla teslim zorundaydık. Yaşamla ölüm arası sınır ince bir çizgide yürümek ve asla hata yapmamak zorundaydık. Bu hem çok zor hem de kutsal görevin yanında eğitim aldığım kurumun ve çalıştığım eğitimcilerimin özel ve güzel olması mezun olduğumda taşıyacağım gurur çalışmalarımı daha istekle ve mutlulukla gerçekleştirmemi sağladı. Bütün asistanlık eğitimim boyunca kendi vermiş olduğum emekler ve bunların getirisini almamanın zamanı geliyordu. Yuvadandan uçan kuş misali, artık kendi kanatlarımızla farklı diyarlara gitme vakti gelmişti.

Hepimizin için kaplayan o sevdiklerinden ayrılma duygusu ve üzüntüsü, yerini bir süre sonra yeni yerlerde yeni görevler ve işler başarma heyecanına bırakacaktı. Değerli hocalarımızın söylediği bir cümle olan '*En büyük sınav hasta başında verilen sınavdır*' ifadesi çok doğrudu her hasta bizim için farklı bir soruydu adeta.

2011 Haziran ayında tamamladığım asistanlık eğitimim sonrasında ayrılış zamanı geldiğinde, görev alacağım birimde bu kadar güzel ve gurur verici çalışmalar yapacağımı tahmin edemiyordum.

Mecburi hizmet aşamasına gelmiştim. Konya ili Beyşehir ilçesiydi mecburi hizmet yerim. İlçe, il merkezine 100 km uzaklıktaydı. Ve hergün gidiş geliş yapmak ayrıca ayda 10 gün nöbete kalmak mecburiyetindeydim. Eş zamanlı dönemde Konya Eğitim Araştırma Hastanesi Dış Anestezi Birimleri kuruluş aşamasındaydı ve hastane yöneticimizle konuşarak ilgili birimlerin kuruluşu ve işleyişine talip oldum. Eş zamanlı olarak dahili yoğun bakım ünitesi sorumlusu olarak görev aldım. Görev ve sorumluluğum kapsamında çalıştığım tüm birimlerde hasta güvenliği kaliteli ve etkin hizmet sunulması adına yapabileceğim en iyisini yapmaya çalıştım. Sorumlusu olduğum birimlerde çalıştığım süre zarfında hiçbir komplikasyon ve olumsuzlukla karşılaşmadım. Aradan geçen iki yıl boyunca en başta rahmetli Prof. Dr. Kutay Akpir hocam, diğer tüm saygıdeğer hocalarım ve uzmanlarımın öğrettiği anlattığı tüm bilimsel etik ve pratik uygulamaları yapmayı ilke edindim. Bilimsel ve özgür düşünmem öğretilmişti ve hasta güvenliği ve bilimsellik kurallarına dikkat edildiği sürece, her zaman büyük ve güzel işler başarılabilirdim ve başardım. Bölgeye hizmet veren ve her tür özellikli vakanın alındığı hastanemde ilk aşamasından başlayarak, ilgili birimleri kurmak ve sorumlusu olmak en önemlisi de komplikasyonsuz olarak binlerce hastaya hizmet sağlamak benim için mecburi değil, gurur verici bir görevdi. Gerek hastane yönetimi ve en başta benim çalışmalarım da yine bilimsel ve özgür düşünmemi

sağlayan hastane şu an ki yöneticimiz, gerekse tüm hasta ve yakınlarından aldığım güzel ve pozitif enerji mesleğimi her geçen gün daha severek yapmamı sağladı. Şu an aynı hastanenin ameliyathane ve reanimasyon biriminde görev almaktayım. Kuruluşunu ve sorumluluğunu sağladığım birimlerin işleyişini o dönem hastanemizde olmayan, şu an eğitim ve idari sorumlumuz hocamız diğer uzman arkadaşlarımla yürütmekteyiz. Bu hikayede aslında ben, ana karakter gibi görünmüş olmamla beraber, benim hikayem olmayıp bana emek verenlerin gurur hikayesidir. Ben bu satırları bütün bu işleri gerçekleştirirken tüm bu mutlulukları yaşamamı sağlayan ve her uygulamamda hekim olmanın güzel işler başarmanın gururunu taşıyama imkan tanıyan bana emeği geçen ve her zaman yüreklendiren hocalarım, bilimsellik ve özgür düşünme adına her zaman yüreklendirici olan meslektaşlarım ve en başta rahmetli hocam o değerli insan rahmetli Prof. Dr. Kutay Akpir anısına yazıyorum. Ve biliyorum ki O'nun emek verdiği, bilimsellikten ayrılmadan özgür ve pozitif düşünen, şu an mesleğini yurdumun her bir köşesinde icra eden tüm meslektaşlarım sayesinde, O'nun ışığı hiç sönmeyecek ve bizler bilimsel ve özgür düşünmeye her zaman devam edeceğiz.

Saygılarımla,

Bir Varmış Bir Yokmuş

Dr. Tayfun Sügür

*Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
Antalya*

“*Günaydın!*” diye bağıyorum, kimsecikler duymuyor.

Öylece bakıyorum etrafıma. Çok kalabalık bugün burası. Dün gece geç bir saatte geldiğimde bu kadar kalabalık yoktu. Beyazlar içerisinde oradan oraya koşturan hemşirelerin sayısı çok daha fazla. Yeşil veya lacivert formalar içerisinde de birileri var. Onların doktor olduklarını tahmin ediyorum. Ve tabi ki sol ve sağ yanımda uzanan yataklar boyunca da diğer hastalar var. Sanki ucu bucağı olmayan bir denizde gibiyiz ve ben de dahil tüm hastalar acemi birer yüzücü gibi; boğulmak üzereyiz.

Burası; özellikle gelmek istediğim bir yer değildi açıkçası. Tam bir bayram arifesinde ailemin yanında olmam gerekirken ne işim var burada! Burası derken artık tahmin etmiş olmalısınız. Hastanedeyim. Ama öyle basit bir serviste değilim. ‘*Yoğun Bakım*’ diyorlar buraya. Yoğun bakılacak neyim varsa?

Adımın Arif olduğundan nasıl eminsem, yoğun bakım gerektirecek bir problemim olmadığından da o kadar eminim. Henüz yirmi altı yaşında bir genç olarak, bütün bu yaşlılar arasında ne işim var bilemiyorum ama neyse daha yeni geldik; mutlaka beni anlayan bir doktor gelip beni buradan çıkaracaktır.

Ben bir devlet memuruyum. Öğretmenim. Canım öğrencilerime bayram tatili için ödev verdikten sonra; on sekiz on beşte çaldı bayram öncesi son zilimiz. Canhıraş indik İstiklal Marşımızı okumaya. Çocuklar tatile çıkacak olmanın verdiği heyecan ve sevinçle olsa gerek; adeta boğazlarını yırtarak

okudular İstiklal Marşımızı. Saat altı buçuğu biraz geçe arkadaşlarımızla birbirimize iyi dileklerde bulunarak ayrıldık okulumuzdan. Artık Antalya'da hava kararmaya yüz tutmuştu. Birazdan Elmalı'ya doğru yola çıkacaktım. Ünlü âlim Elmalılı Hamdi Yazır ile iftihar duyardı bizim oralılar hep. Ne de olsa elhamdülillah müslümandık. Hep okurlardı ya zaten onun kitaplarını, tefsirlerini!

Bir an önce yola çıkmalıydım artık. Aradım bizimkileri. Anneannem cevap verdi telefona.

"Alo"

"Alo anane sen misin? Benim Arif."

"Kuzuum! Nerelerdesin? Gelmiyor musun yoksa?"

"Gelmez olur muyum anane? Çıkıyorum yola; haber vermek için aradım. Annem nerede?"

"Anan bahçede yavrum. Sevdiğin yemekleri yapıyordu zaten. Aman oğlum! Sakın o gâvur icadıyla gelme emi?"

Benim üç ay önce, tam yaz tatili bitip okullar açılırken aldığı motosikletimden bahsediyordu.

"Tamam ananem. Sen merak etme. Hadi görüşürüz."

diyerek kapattım telefonu. Anneannem üç sene önce dedemin ölümüyle yalnız kalmıştı. Canım dedem benim; yetmiş sekiz yaşında olmasına rağmen hâlâ para biriktirmeye çalışırdı. Biriktirdiği paraları hayatının diğer yetmiş sekiz yılında harcayacaktı sanki. Ne de olsa yaşamının baharındaydı! Evinin çatı katına sakladığı paraları aldıktan sonra çatının merdiveninden düştü ve birkaç gün içinde vefat etti. Köyde yaşıyorlardı. Anneannemin yalnız kalmasını istemedik. Elmalı'ya getirdik ve bizimle birlikte kalmaya başladı. O da şu an yetmiş sekizindeydi. 'Kuzum' derdi bana hep. O kadar zayıftı ki; rüzgârlı havalarda daha bir sıkı yapışırdım eline. Uçacak gibi gelirdi. Canım ananem benim; yıllarca dedem yüzünden rahat yüzü görmedi, bundan sonra köşesine çekilip ibadetini yapacak.

İstanbul Üniversitesi'nde okurken bir arkadaşım vardı. Adı Selim'di. Babasının küçük bir taşeron iş yeri vardı. Taşeron bile olsa fabrikatör çocuğu gibiydi. Durumları iyiydi. Motosikleti ile gezdirirdi beni; kafalarımız uyuşurdu. Yanlarında; aylık maaşlarının toplamı, Selim'in motosikletinin ön tekeri kadar bile etmeyen işçiler çalıştırırlardı. Nitekim beni bin bir güçlkle okutan ailemden; bir de arkadaşım Selim'den görüp, heves ettiğim motosiklet için para isteyemedim. Harçlıklarımından biriktirip almama ise imkân yoktu. Ben de öğretmen olur olmaz ilk maaşımla alırım diye düşünmüş ve öyle yapmıştım. Motosikletim Selim'inki kadar pahalı olmasa da; üç maaşımın toplamı kadar vardı.

Artık yola çıkmanın vakti gelmişti. Atladım motosikletime. Sonbahar olmasına rağmen; hava hâlâ sıcaktı Antalya'da. Deri montumu giydim ancak kaskı takmak konusunda tereddüt ettim. Çünkü bu sıcakta bir buçuk saatlik yolda onu takarsam yüzümün pişeceğini, sıcaktan kızaracağımı biliyordum. En azından anayola çıkana kadar astım dirseğime. Kim bilir kimler tıpkı benim gibi ailesine kavuşmak için dökülmüştü yollara? Bu yol sadece Elmalı yolu değil; Demre, Kaş, gurbet ve hasret yoluydu. Bu nedenle yolların yoğun olması çok doğaldı. Elmalı'ya bu kez sahil yolundan gitmeyi planladım; önce Finike, arkasından Elmalı. En son hatırladığım anayola çıktığım veya tam çıkmak üzere olduğumdu. Ve işte buradayım. Kim bilir hangi anne veya baba veya eş veya evlat veya kardeş hasreti çeken birisi çarpmıştı bana ve canım motosikletime! Buradan bir an evvel çıkayım, alacağım hemen yenisini.

Günler burada hep aynı geçiyor. Üç gün oldu yoğun bakıma geleli; her sabah belirli bir saatte kalabalık bir doktor ve hemşireler grubu oluyor başımda. Muayene ediyorlar, tahlillerime bakıyorlar, birisi göz kapaklarımı ayıracakmış gibi açıyor ve gözlerime bakıyor, diğerlerinden biri o sırada küçükken babamın sabahları benim kulağıma fısıldadığı gibi fısıldıyor kulağıma. Babam "*hadi yavrurum uyan*" diye sakın bir şekilde

beni uyandırmaya çalışırken bu kez kulağıma seslenen kişi “*hadi Arif! Bugün günlerden pazartesi; ekim ayındayız; hepimiz senin uyanmanı bekliyoruz!*” diyerek adeta uyanmam için yalvarıyor. Ben uyanığım, göz kırpyorum, hepsinin yüzüne bakarak teker teker konuşuyorum ama sanırım kalkıp yoğun bakımın içinde oradan oraya koşturduğum vakit inanacaklar bana. Ben de diğer hastaların kulaklarına fısıldayarak uyardıracağım. Böylece kimse yoğun bakımda yatmak zorunda kalmayacak.

Her gün ziyaretime gelenler arasında canım annem ve canım babam var. Dikkat ediyorum da yanımdaki teyzenin ben geldiğimden beri ziyaretçisi olmadı. Buradan çıktıktan sonra onu ziyarete gelen ilk kişi ben olacağım; eminim ki çok sevinecektir. Bugün ise benim ziyaretçilerimin arasına Elmalı’daki iki amcam, eşinin işlerinden dolayı Almanya’da yaşayan ablam, annemin arasının bozuk olduğu; nerede yaşadıklarını dahi bilmediğim teyzem ve eniştem, hatta biricik komşumuz Ülkü teyze bile girmişti. Babası adını Mustafa Kemal koymak istemiş; kız olunca da Atatürk’ün manevi kızı Ülkü’nün adını vermişti. Sırayla geldiler hepsi. Hepsinin yüzünden düşen bin parçaydı. Annem üzerime kapanıp ağladı. Uzun zamandır annemi böyle görmemiştim. Neden ağladığını sordum ama söylemedi. Çıkacağım günün yaklaştığını söylemiş olmalılar; o yüzden sevinçten ağlıyor diye düşündüm. Annemi öyle görünce yüreğim parçalandı. Herkes ağlasın ama annem... Bir keresinde mahallede arkadaşlarla kavga etmiştik. İçlerinden birinin attığı taş tam sağ gözümün altına gelmiş ve kanamaya başlamıştı. Dokuz, on yaşlarında bir çocuk olarak tabii ki ağlamaya başlamış ve eve koşmuştum. Annem beni o halde görünce çok korkmuş ve beni teselli etmeye çalışmıştı. Dediği en can alıcı cümle de “*oğlum; sen ağlama, senin yerine ben ağlarım, canım yavrurum*” olmuştu. Ama bunu yapan çocuk için ‘elleri kırılınsın’ demeyip “*yanlışıklıkla yapmıştır oğlum*” diyerek yüreğinin bütün ana kuzularından yana olduğunu hissettirmişti. Annemi en son ben üniversiteye giderken böyle görmüştüm. Her

zaman; bu kadar kendini üzmemesi gerektiğini söylerim ama demek ki ana yüreği dedikleri şey bu.

Hemşireler onu alıp yavaşça uzaklaştırdılar.

Sanki herkes sırayla veda ediyordu. Her gelene aynı şeyi söyledim; sesimin çıktığı kadar haykırdım: “*ben iyiyim ve yakında buradan çıkacağım!*” Kimse beni dinlemedi. Bugün ayrı bir ilgi gösterdiler bana karşı. Kan tahlilleri sıklaştı, daha önceki günlerde görmediğim birkaç alet daha getirip orama burama baktılar. Sadece ziyaretçilerim değildi sayıları artan. Beyaz önlüklülerin sayısı da hatırı sayılır biçimde artmıştı. Çocukluğumda çok sık hastalanırdım ve neredeyse her hafta doktor doktor gezerdik. Yine de bugün edildiğim kadar muayene edilmemişimdir. Sanırım beni çok sevmişlerdi. İşte bu yüzden çikarmak istemiyorlardı.

En son canım ananem geldi beni görmeye. Onu da uğurladıktan sonra etrafımda yeniden bir kalabalık belirdi. Yatağım hareketlendi. Çevremdeki cihazlardan milyonlarca karmaşık ses yükseliyordu. Gardan ayrılan bir yolcu treni gibi ; ardımda kimseyi bırakmamak için öttürüyordum sirenlerimi. Sonunda anlamışlardı burada işim olmadığını. Çıkıyordum. Çok geçmeden uzunca bir koridora girdik. Buradaki herkes yeşil önlükler giymişti. Beni görenlerin ‘ah’ları, ‘vah’ları arasında yine bir odaya girdik. Buz gibi bir odaydı. Tepemdeki bembeyaz ışıklar açılınca buranın bir ameliyathane odası olduğunu anlamakta gecikmedim. İnanın ne ameliyatı olacağımı bilmiyorum. Ancak gözüm takılıyor etraftaki buz akülerine; ve küçük kutucuklara. Bu arada içlerinden biri;

“Arkadaşlar! Beyin ölümü gerçekleşen Arif adlı hastanın organları Türkiye’nin çeşitli illerine dağılacak. Böbrekler Antalya’da kalacak; kalbi Ankara’ya, karaciğer ise İzmir’e gidecek. Herkese kolay gelsin, inşallah alıcılar fayda görür ve uzun ömürlü olurlar.”

Deyince beynimden vurulmuşu döndüm. Tabi bir beynim kaldıysa eğer. Demek böyle oluyordu. Kurbanlık dana gibi pay edilmişim. Ailem organlarımı bağışlamıştı demek ki.

Eminim canım annemin kararı olmuştu bu. Kim bilir hangi anaların kuzularını düşünmüş ve ikna etmişti bizimkileri. Benim ölmemi istememişti. Böylelikle sürekli yaşayacaktım anamın nazarında. Belki birinin evlâdını yıllarca fazla sevmesini sağlayacaktım. Başka birisinin torunlarını görmesine; bir diğerinin anasına babasına bağışlanmasına yarayacaktım. Hey gidi anacım! Analığın; sadece kendi çocuğunu düşünmek olmadığını ve evrensel olduğunu bir kez daha göstermişti. Keşke bütün analar böyle olsa diye düşündüğüm vakit ayırdılar beni tüm makinelerden. Her şeyim makineymiş meğer şu üç dört gündür. Anlayamamışım. Solunumum, dolaşımım makineler sayesinde ayakta duruyormuş. Demek ki bir tek beynimi bağlayamamışlar makineye. Ardımda kimseyi bırakmamacasına öttürdüğüm sirenler boşa gitti. Ardımda o kadar çok kalan var ki!

Canım öğrencilerim var; benim umutlarım. Her biri tıpkı organlarım gibi dağılacaklar ve ışık saçacaklar Türkiye'ye. Canım ananem var. Nasıl da isterdi benim mürüvvetimi görmeyi. Tez zamanda bir torun daha verecektim ki cennetlik olsun. Canım babam ve annem var. Onların umudu ise bendim. Benimle büyüyen bahçedeki meyve ağaçlarımız vardı. Ben son meyvelerimi hasta insanlar için vermiştim; ağaçlarımız ise meyve vermeye devam edecekti. Her birimiz birilerini yaşatacaktık. Bu dünyadan sessizce giderken ölümümle yaşattığım insanlara seviniyordum. Sevinmeliydik. Varlığım; Türk varlığına armağan olmuştu! Öğretmen olmuşum. Sırada 'yokluğum' vardı.

Elif

Uz. Dr. Mustafa Levent Çetin

*Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
Bursa*

Karadenizin mis kokulu yaylalarının, sarı saçlı mavi gözlü ceylanıydı. Güldüğünde tüm dünyadaki çiçekler kıskanıyordu güzelliğini, meyve bahçeleri yanında solgun kalıyordu elma kırmızı yanaklarının, kiraz dudaklarının. Çelimsiz, zayıf ama bir o kadar da zeka küpüydü. Dört çocuklu ailenin üçüncüsüydü Elif. Bir ağabeyi, bir ablası ve bir de oyuncak bebeği gibi sarılıp uyuduğu Fadime vardı dünyasında. Fındık zamanı fındık, çay zamanı çay toplardı babası, kışın da gecedен balığa gider o zamanlarda çoluk çocuk yüzüne hasret kalırlardı. Anası ancak yetişiyordu arkalarını toplamaya. Sabah namazıyla kalkar, inekleri sağdıktan sonra sofraya kuru ekmek, peynir, bazen de olursa evde, zeytin koyardı. Şikayet etmek yoktu yüreklerinde. Hallerine şükredip geçinip giderlerdi.

***

O sene henüz ikinci sınıfa başlamıştı Elif. Gözleri ışıltılı parladıkça babası daha bir hevesle okutmak isterdi kızını. Okusun, ekmeğini kazansın da ister doktor olsun, isterse öğretmen. Yeter ki çocukların sefaleti sonlansındı dileği. Eylül ayının sonuna doğru havalar da iyiden iyiye serinlemeye başlamıştı. Köye gidip kışlık erzakları getirmek lazımdı. Anaları Hatice yanına Elif ile Fadime'yi alıp yola koyuldu. Diğer çocuklar tam gün okuduklarından babaları alıp gelecekti akşam köye. O gün hiç de hevesli görünmüyordu Elif. Bir bahaneyle gitmeseler en çok o sevinecekti, ama oysaki köy lafı geçse

ortada gitmeye en hevesli olanı hep o olurdu. Akşama kadar sesi soluğu çıkmadan incir ağacının altında oturmuş, annesinin uyarısına rağmen yerinden kıpırdamamıştı. Haysuzluk fitratında yoktu ama nedense o gün hep bir garipti tavırları. Bir ara karnım ağrıyor diye geldi anasının yanına. Önce biraz ovaladı karnını, dizine alıp saçlarını okşayarak uykuya dalmasını bekledi, Hatice. Akşama kadar ağzına lokma girmemişti, acaba ondan mıydı bilinmez ama anası nedense birden toparlanıp yola koyuldu. Ne olur ne olmaz dedi. 'Ya apandisitse?' diye alelacele köy dolmuşuna zar zor yetiştirler. Çok olmadan şehre vardılar. Otogardan çıkışta bir de otobüsle mahalleye dönmeleri gerekti. Otobüs durağına geldiklerinde Elif'in yüzü gülmeye, karın ağrısı geçmeye başlamıştı bile. Hatta durakta Fadime ile şakalaşmaya bile başlamıştı. Sonunda yorulup ikisi de oldukları yerde çömelip uzaktan görünecek yeşil renkli otobüsü beklemeye başladılar. Az sonra köşeden çıkan otobüsü görünce heyecanlandı Elif. Anası Elif'ten hep korkardı, heyecandan ne yaptığını bilmez hemen kendini yola atar diye kalktı ayağa ve 'dur Elif çıkma yola !' diye bağırdı. Bunu duyan Elif o anda çoktan kaldırımdan ayağını yola atmıştı bile. Normalden biraz hızla durağa girmekte olan otobüs ne kadar frene bastıysa da feryatla karışık acı fren sesi ortalıkta yankılanmıştı. Bu kez annesinin dediği olmuştu, o heyecanlı hareketleri felakete yol açmıştı. Otobüs fren yapmaya başladığında kendini siper edip araya son anda girmişti Hatice. Eliyle Elif'i çekip almak yerine kendini atmıştı yola ama sert bir şekilde sırtına aldığı darbeye yere düşerken Elif de kalmıştı Hatice'nin altında. Hatice yaklaşık otuz metre kadar sürüklenirken önüne de Elif'i katıp gitmişti. Fadime çılgılık çılgılığa kalmış, olanı biteni görmenin şaşkınlığı ve korkusuyla kendini yerden yere atıp duruyordu. Duraktaki diğer yolculardan birkaçı Fadime'yi sakinleştirip oradan uzaklaştırmaya çalışırken, diğerleri de otobüsün altındaki iki bedeni kurtarmanın telaşına düşmüşlerdi.

O güzelim beyaz yüzünün üzerinde şimdi vişne renginde kanlar süzülüyor, yırtılmış kazağının ve eteğinin altındaki sıyrıklardan da kanlar sızıyordu. Gözleri kapalıydı, ama kalbi atıyordu. Birkaç dakika sonra olay yerine gelen ambulansa alınırken elindeki bez bebeği düşüvermişti avuçlarından, tıpkı anası gibi o da kendi bebeğini bırakmamıştı. Önce Elif'i, ardından gelen ambulans da annesini alıp götürdü hastaneye. Olay yerinde entübe edilmişti Elif, küçücük bedeni ambuyla verilen her havayla inip kalkıyordu.Çekilen tomografide beyninde kanama görmüştü acil servisteki doktor. Beyin cerrahisiyle görüşüp daha üst merkeze sevkini uygun görmüşlerdi. En yakın üniversite hastanesi 80 km uzaktaydı ve ambulans bir an önce yola çıkmalıydı. Sedyeye ambulansa bindirilirken Elif, tam da o sırada babası soluk soluğa acil servise girmişti. Elif'i tanımamıştı bile. Acil serviste bir orada bir burada karısıyla kızını arayıp dururken, ambulansa yönlendirdi hemşirelerden birisi. Kapılar kapatılmış, kendisine de ön tarafa oturması söylenmişti. Şoförün yanına oturdu Recep. Yolda sürekli arkaya dönüp kızına bakmak istiyordu ama bir türlü göremiyordu Elif'i. Bir saatlik yol bir asır gibi gelmişti. Akli gidip gidip gelmişti. Sormayı düşünememişti hiç ,Hatice'ye ne olduğunu. Nihayet tıp fakültesinin acil servisinden içeri girmişlerdi, kafa travması olduğu söyleniyor, beyin cerrahları acil serviste onları bekliyordu. Hızlıca kontrol edilen tetkiklerin ardından yarım saat içinde Recep kendini ameliyathanenin bekleme salonunda bulmuştu.

Bir lokma canıyla ne mücadeleler veriyordu Elif, kaç saattir ameliyathanede. Sağ salim çıkacağıının haberini beklerken aklına karısı gelmişti Recep'in. Telefona sarıldı, hastanede kalan kardeşini aradı, 'Yengen nasıl?' diye sordu. Olduğu yere yığılıp kaldı. Karısı olay yerinde can vermişti. Diyecek lafı yoktu, zar zor geçirdi gırtlığından kuruyan damağının zoraki ittiği tükürüğünü. Gözleri dolu dolu oldu, kırpmadan durdu. Öylece donup kaldığından beri ne kadar zaman geçtiğini anlamadı. Boş bakışlarla karşısındaki saate bakarken ameliyathanenin kapısı

açıldı. İçeriden sedyede kafası sargı bezleriyle sarılmış, ağzının içinden küçük bir boru çıkan el kadar bir beden çıkarıyorlardı. Yeşil kıyafetli maskeli birileri ellerindeki ambuyla havalandırdıkça minicik göğsü bir yukarı bir aşağı hareket ediyordu Elif'in. Bip bip sesleri arasında hızla uzunca bir koridoru geçtiler. Yoğun bakım yazısını gördü bir an Recep, herkes içeri girdi, 'siz gelmiyorsunuz, burada bekleyin'denildi, kendisine. O da çaresiz bekledi kapının önünde. Biraz sonra boş sedye ve birkaç kişi çıktı dışarı. Kimse konuşmuyor, bir şey söylemiyordu. Meraktan çatlamak üzereydi. Elif yaşıyor olmalıydı ki kimse gelip de kötü bir haber vermemişti hala. Yaşıyordu tabii ya. Annesi bedeniyile otobüse fren olmuş, Elif böylece yaşama tutunmuştu. Böyle teselli ediyordu kendini. Az sonra uzun boylu, gözlüklü, sert bakışlı bir doktor '*nesi oluyorsunuz?*' diye sordu. 'Babasayım' dedi, Recep. '*Kızınızın beynindeki kanamaya müdahale ettik, birkaç gün uyutacağız, daha sonra durumuna göre uyandıracağız, hayati tehlikesi devam ediyor, herşeye hazırlıklı olun*' dedi ve gitti. Baba yüreği beynine hükmetmeye çalışıyor ama şaşkın, üzgün, kırgın olan hali cahilliğine cahillik katıyor söylenenleri tekrar tekrar hatırlamaya çalışıyor ama bir türlü anlamıyordu. Aklında tek kalan ve günlerce de çıkmayacak olan tek söz vardı:

- '*Herşeye hazırlıklı olun!!!*'

Hangi birşeye hazırlıklıydı ki Recep. Onlar o günü kurtarmanın derdindeydiler. Yarına hazırlık yapmayı hiç bilmezlerdi. O ve ailesinin küçük dünyasında zaman denilen şeyde iki kavram vardı dün ve bugün. Yarınları yoktu. Yarına çıkma umutları hiç yoktu. Hayal kurmak onlar için hep lüks olmuştu ki, kurmayı bile denememişlerdi. İşte bugünden itibaren hayatlarına yeni bir kavram oturmuş, bunu da Recep denemeye başlamıştı. 'Yarın'. Yarınların bir türlü gelmediğini görünce iyi ki de bugüne kadar 'yarın' diye birşeyi bilmediğine şükredecekti. Keşkeleri artacaktı ve sırf o yüzden 'dün'lerden de nefret edecekti. Elinde avucunda bir tek 'bugün'leri kalacaktı.

***

'O gün'den bugüne tam beş gün geçmişti. Recep'in çaresiz bekleyişine, arada sırada yüzünü birkaç dakikalığına gördüğü Elif'in, bir dolu kablolar arasında hayal meyal seçebildiği hali moral oluyordu, o kadar. Onüç yıldır aynı yastığa baş koyduğu hayat arkadaşı üç gün önce toprağa verilmişti, ama ona bir helallik bile verememişti. Recep,hanımı toprağa verilirken yanında olamamıştı. Varsa da yoksa da şimdi Elif vardı. Bari o hayatta kalsaydı. Diğer çocukları yaylada nenelerinin yanına gitmişlerdi. Olayın tek şahidi olan Fadime'nin ağlaması tükenmek bilmiyordu. Gülmeyi unutmuştu. Ağlarken dilinden dökülen sözcükler yürekleri dağlıyordu. *'Elif ablam arabanın önüne düştü, annem onu almaya eğildi, araba ikisini de ezdi'* diye anlattıkça ikisinin de öldüğünü sanıyorlardı, ama sadece annelerinin mezara konulduğunu görmüşlerdi, peki ama Elif neredeydi?

***

Babasının günlerce beklediğinin farkında olmadan derin uykusundan uyanmaya niyeti yok gibiydi Elif'in. Hiçbir tepki vermiyordu. Yapılan kontrol tomografide kafa içinde yeni bir kanama odağı yoktu, ventriküller biraz genişlemişti, hafif bir sıvı birikimi vardı. Onun için de yeniden ameliyata alınıp biriken sıvının karın içine bağlantısı sağlanacaktı, şant konulacaktı. O küçük beden bir kez daha ameliyathanenin yolunu tutarken, Recep bir hafta önce yaşadığı filmi yeniden yaşıyordu. Kısa süren bir ameliyattan sonra yeniden yoğun bakıma alındı. Bu kez direkt ameliyathanenin karşısındaki yoğun bakıma çıkarmışlardı. Beyin cerrahisi günlük takiplerini devam ettirecek, ama Anestezi doktorları bundan sonraki takibi devralacaklardı. Ameliyathanede verilmişti karar. Çünkü bu süreçte destek istiyordu cerrahlar, zayıf kalan bedeni olmadık bir sebepten uçup gitsin istemiyorlardı. Hayata dönüş yolunda tam bir reanimasyona ihtiyacı vardı Elif'in.

***

•—————•—————•—————•—————•—————•—————•—————•—————•—————•—————•

'O gün'den sonraki onbeşinci günde, yoğun bakımda sabah vardiyasında nöbeti devralan Melek Hemşire, okşadı kabuk bağlamış yaralarını Elif'in. Şefkatle dokunuyordu vücuduna, sanki yüreğindeki sevgiyi merhem diye sıvazlıyordu her bir yanına Elif'in. Annesinin sesi kulaklarında çınlıyordu 'Eliiiif, Eliiif...badi kızım uyan bak geldik evimize...'. Melek hemşirenin sesiyle karışık gördüğü rüyadan açiverdi o durgun okyanus gözlerini. İlk seferde takatsizlikten, biraz da günlerce görmediği ışıktan dolayı kamaşiverdi ve kıstı tekrar gözlerini. Heyecanla bir kez daha seslendi Melek:

- 'Eliiiiff, badi kızım aç gözlerini !'

Özlemişti annesini, O zannetti Melek'i. Bu kez daha kuvvetle açtı gözlerinin önündeki perdeyi, bir iki saniye derken tekrar kapandı. Isarcıydı, inatçıydı, nihayet birkaç zorlamadan sonra daha uzun süreli bakışların ardından 'Anne!!!' demek istedi, diyemedi. Sesinin çıkmadığını farkedince etrafta garip sesler ordusu çalmaya başladı, insanların hareketliliğinden de ürkmüştü. Kalp atışları hızlanmış, nefes almaya çalıştıkça nefesi kesilir olmuştu. Biraz çırpınma, çabalamadan sonra birden gözlerindeki ışık tekrar sönmüş, hareketleri durmuştu. O güzelim bakışlar tekrar uykuya dalmıştı. Bu seferki geçici bir uyku olacaktı. Sedasyonla durumu geçiştirmişlerdi. İlk denemede genelde görülen bir durumdu. Sırf kafa içinde yeni bir kanama olmasın diye inatçı davranılmamıştı. Daha sonraki günlerde devam edecekti bu denemeler, aceleyle gerek yoktu.

***

Akşam saatlerinde alışıldığı gibi Recep'in kızıyla buluşma zamanı gelmişti. O gün nöbetçi doktor Murtaza'ydı. İçeri giren Recep, üzerinde yeşil kıyafeti, yamuk yumuk bir bone, ağzındaki maskeyle virane, umutsuz bir halde 'iyi nöbetler hocam' dedi, sadece. Başka bir şey konuşmıyor, soramıyordu, çünkü anlamıyordu olup biteni. Murtaza da babalığı tattığı o günden bugüne farklı hissediyordu bu durumları. İki yaşında

bir kızı vardı onun da. Oysa henüz tıp fakültesindeyken hocaları hassas tavırlarını farkedip işine konsantre olurken duygusallığı bırakmasını söylemişlerdi. O da olabildiğince öyle davranmaya çalışıyordu. İçindeki babalık hissiyatıyla Recep'i izledi. Birkaç kez cesaret denemesi yaptı Recep, kızının eline dokunmak için. Doktordu ama, Murtaza da insandı neticede. Buğulanmıştı gözleri onları izlerken. Zaten yoğun bakıma geldiğinden beri Elif'i gördükçe evine gittiğinde sıkı sıkı sarılıyordu kendi kızına. 'Allahım sen başkalarına bu acıyı yaşatma! Elif'i de babası en kısa sürede sarsın, sarmalasin' diye dualar edip duruyordu.

Bir, iki, üç derken sonunda dokunabildi Elif'e. Sanki narin bir çiçektir dokunduğu, yeni doğmuş bir kuş yavrusuydu. Çekindi, ürktü, sonra gözyaşları içinde kaldı. Murtaza'nın sesi geldi oturduğu masanın arkasından 'hadi bir kez daha dene, ama tut sıkıca ellerini, adını da sesle ki uyanısın artık, buldu söğüt gölgesini hanımefendi rahatı yerinde diye uyuyor günlerce. Dene bakayım uyanacak mı?'. Ne kadar anlamsızdı Recep için, alışmıştı, sanki Elif hep uyuyacak, ömrünün sonuna kadar açmayacaktı gözlerini. Saçma gelmişti bir an ama denemeye değermişti. Ellerini uzattı, sağ elini avuçlarının içine aldı, elinin üstünü öpmek istedi. Daha önceden birkaç kez serum alması için açılan damar yollarının izleri çarptı gözüne, minnacık kalmıştı elleri, Fadime bile onun yanında kocaman kız kalıyordu şu haliyle. Göz yaşları içinde öptü iğne deliklerinin etrafını, ardından 'E..E...EE.EEELİF!!' diyebilirdi. Düşündüğü gibi oldu. Açmadı gözlerini, saçmaydı zaten bu durum, ancak filmlerde oluyordu. Murtaza bir kez daha denemesini istedi. O da çaresiz denedi. Umutsuzca bir öpücük daha kondurdu. Sonra da 'hocam bir eksikliği, ihtiyacı var mı Elif'in? Ben bu akşam köye gideceğim, Fadime de ateşlenmiş biraz, doktor ilaç vermiş, çocuklara da bakayım, kardeşim aşağıda, telefon numarası da bu kağıtta yazılı, ona ulaşırsınız acil durumda' deyip, vazgeçti. Murtaza'nın gözlerindeki buğunun içine baka baka döndü arkasını. Elini uzattı sensörlü kapıya, kapı açılırken sabah

Elif'i korkutan o ses bombardımanı yeniden duyuldu. Ne olduğunu anlamak için arkasını döndüğünde Elif'in başındaki makinaların ışıklarının yanıp, söndüğünü, seslerin de o makinalardan geldiğini gördü. Heyecan içinde bakakaldı. Olduğu yerde ağzı o güne kadar hiç açılmadığı kadar açıldı, kahkaha, ağlayış ne varsa her şey birbirine girmişti. Elif babasına, babası da Elif'e bakıyordu. İki sevgili gibi heyecan içindeydiler. Bu bir mucizeydi Recep için. Yanına doğru gitmesini işaret etti, Doktor Murtaza. Recep de öyle yaptı. Sesler şimdi daha az korkutuyordu Recep'i. Babasıyla göz göze gelince yaşlar duramadı o küçücük göz çukurlarında saklı okyanusta. Taşıverdi dışarı. Babası ne yapacağını şaşırды 'ağlama kızım, bak iyileşeceksin, eve götüreceğim seni, ağlama' deyince anladı Elif evde olmadığını. Murtaza da yanlarına geldi, anlayacağı kadar anlatmaya çalıştı Elif'e:

'Bak Elif burası bizim hastanemiz, sen de şu anda bizim misafirimizsin. Yakında iyileşeceksin inşallah, o zaman konuşacaksın da. Şimdi konuşmaya çalışma, derin derin nefes al, sakin ol. Her şey düzelecek' dedi. Şefkatle anlatılan bu cümleler, bir de babasının kafasıyla onaylamasını görünce sabahkine benzer paniğini biraz olsun atlatmıştı. Babasıyla uzunca bir süre bakıştılar. Birden Recep, 'ben köye gidiyorum kızım, Rıfat Amcan aşağıda bekleyecek seni, sabaha geri geleceğim, hadi çabuk iyileş öğretmenin seni soruyor sürekli' dedi ve ayakları gitmek istemese de çıktı yoğun bakımdan. Yine birkaç damla gözyaşı ile sesler artmaya başladı yatağının başında. Dr. Murtaza da yanına gelip onu sakinleştirmeye çalıştı.

Sabaha kadar her tarafı keşfetmeye çalışan o afacan gözlerle bakıyordu etrafa. Uyumadı bütün gece boyunca. Saat kaçtı? Gece miydi, gündüz müydü onu da bilmiyordu. Günlerden hangi gündü? Onu da bilmiyordu. Öylece izleyip durdu bütün gece yoğun bakımı.

***

Sabah olduğunu yoğun bakıma giren insan sayısından anlayacaktı sonraki günlerde. İşte öyle bir kalabalık akın etmiş, ilk kez gördüğü insanların kendisine gülerek bakıyor olması çok hoşuna gitmişti. Beyaz kıyafetler içinde başına gelen bir doktor ordusu günlük vizitlerini yaparken gecenin en güzel haberleri dökülüyordu Murtaza'nın ağzından. Artık bundan sonraki süreçte önce solunum cihazından ayırmak, ardından da normal yaşama geçişi beklemek gerekecekti. Günler geçtikçe sabır sınırları zorlanıyor, ancak nedense solunumunu kendi sağlayabilecek kapasiteye ulaşamıyordu bir türlü. Her şey yolunda gibi görünse de yolunda gitmeyen bir şeyler kesinlikle vardı. Aradan yirmibeş gün gibi bir zaman geçmişti. Her geçen gün git gide eriyordu, Elif. Resmen parmak kız olmuştu. Bakışları giderek yorgun bir hal alıyordu. Babasıyla her görüşmesinde babası da bu durumu fark ediyor, ne anlama geldiğini soruyordu. Evde bekleyen üç çocuk annelerinin ölüm haberine çoktan alışmış, köyde babaanneleriyle yaşamlarına devam ediyorlardı. Recep'in gününün artık iki üç saatlik kısmı hastanede geçiyor, kendince alışkanlık haline getirdiği saatlerde hastaneye uğruyor, çoğu zaman Elif'i görebiliyordu. Ama o zamanın çoğunda da Elif uyuyor oluyordu. Bir akşam eline bir kağıt uzatıldı, üzerinde anladığı kısmı 'onam formu' kısmıydı. Bir formdu ama ne formuydu? '*Trakeotomi*' yazısını anlamamıştı. O gece nöbetçi doktor olan Nuri durumu izah etti Recep'e. Yeteri kadar akciğerlerini havalandıran entübasyon tüpüyle mücadele etmişti Elif, şimdi tüpü çıkartmak gerekiyordu. Çünkü, soluk borusunda daralma meydana gelebileceği endişesi vardı ve bu işlemi yapmak gerekiyordu, bu şekilde daha fazla uyanık kalacağı zamanlar olabilecekti. Anlam verememişti ama ilk günden itibaren sonuna kadar güvendiği yoğun bakım ekibinin Elif'e zarar vermeyeceğinden adı gibi emindi. Onun için tereddüt etmeden imza attı. Sonra evine doğru yol aldı.

***

Ertesi sabah başarılı bir şekilde yapılmıştı trakeotomi işlemi. Artık boğazında küçük bir delik açılmış ve buradan havalanıyordu minicik akciğerleri. Babası akşam gördüğünde önce biraz ürkmüştü ama zamanla o da buna alışacaktı. Elif ilk seferinde soluk almakta zorlanmış, her seferinde burnundan nefes almaya çalışırken boğulur gibi olmuş, ama sonrasında nasıl nefes alması gerektiğini çözmüştü. Şimdi yeni bir süreç başlamış ve bu süreç sanılandan uzun sürmüştü. Ara ara beklenmedik durumlar olmuştu, kafa içinde yeni kanama olmamasına rağmen ara ara kafasına ayarlanan bir basınç ölçer ile kafasında biriken sıvının basıncı ölçülüyordu. Bazen değerler yüksek seyrediyor, ara ara sıvı akışı sağlanarak basınç azaltılıyordu. Ateşi çıkmıştı bir gün, kalp atış hızı artmış, tablo giderek kötüleşmişti. Kültür için örnekler alındı. Tedavisine başlandı. Birkaç gün sonra her yoğun bakımın kadrolu mikrobu 'Acinetobakter mikrobu' akciğerlerinde görevine başlamıştı. Ona yönelik başlayan tedavisi yaklaşık iki hafta sürmüştü. Günler artık aylara dönmüş, yatağın başındaki 'çarşaf' dedikleri koca koca kağıtlar giderek artar olmuştu. Günlük tıbbi durumunu anlatan, aldığı ve çıkardığı sıvıları, ilaçları kaydettikleri kağıtların sayısı seksenbeşi gösteriyordu.

***

Kültür sonuçları negatif gelmeye başlamıştı artık. Şimdi 'weaning' zamanıydı. Solunum cihazına bağlılığını azaltmak ve artık normal hayata dönmek gerekiyordu. Birkaç gün içinde iki kez bu işlem denendi, ama kasları güçsüz kaldığından yeterli verim alınamayınca bir de Kulak Burun Boğaz bölümünden konsültasyon istendi. Profesör Muharrem Hoca trakeasına baktı uzun uzun Elif'in. Hiçbir zaman gülmeyen yüzünden ne tepki verdiği anlaşılmazdı zaten, Muharrem Hoca'nın. Dönüp arkasına korkulan durumu özetlemişti. 'Trakeal darlık' gelişmişti. Aslında nefes alıp verebiliyordu ama boğulacak gibi hissettiğinden yüzü mosmor oluyor, kalp hızı arttıkça artıyordu ve bu denemelerden vazgeçiliyordu.

Hemen ertesi günü takiben birkaç küçük seansla bu darlık giderilmeye çalışıldı ameliyathane ortamında. Bu arada sesi çıkmasa da personelle dudak hareketleriyle anlaşmaya başlamıştı bile. Yoğun bakımın gülen yüzü, neşesi olmuştu. Herkesin en büyük amacı Elif olmuştu. Onunla birlikte servise yatan çoğu hasta kendi servislerine devredilmiş, hatta birçoğu taburcu bile olmuştu. Artık sıra Elif'teydi.

***

Boğazındaki tüp çıkarıldıkça zorlanan Elif en azından tüple birlikte kendi kendine nefes alabiliyordu. Makinaya ihtiyacı kalmamıştı. Artık normal bir serviste hayata tutunabilirdi. Babasına bu gelişme haber verilmişti. Yakında bu ihtimal düşünülecekti ama canı yeteri kadar sıkılan Elif'i sevindirmek gerekiyordu.

Murtaza o hafta cumartesi günü nöbetçiydi. Hafta sonları tenha oluyordu. Bir sürpriz için uygun bir zamandı. Recep'ten hafta sonu kardeşlerini hastaneye getirmesini söylemişti, Elif'in. Baba heyecanlanmıştı, ama annelerinden haber verilmeyecekti, Elif üzülmemeliydi. Kardeşleri bayramlık kıyafetlerini giymişler cumartesi günü gelmişlerdi hastaneye. Önce oksijen tüpü hazırlandı, Elif'in serumları kapatıldı, tekerlekli sandalyeye oturtuldu. 'Yavaş adımlarla biraz gezeceğiz' diye söylendi sadece. Yavaş yavaş dışarı çıktılar yoğun bakımdan. İki kanatlı bir kapının arkasında birkaç kişinin hareketi görülüyordu. Merakla hareketleri seçmeye başladı. Babasını tanıdı, montunun renginden. 'Diğerleri kimdi peki?'. Elini sensöre uzattı Murtaza, gördüğü manzara sevinçten kıpır kıpır ettirmişti yüreğini. Evet Fadime de gelmişti, ağabeyi ve ablası da. O anı görmek herkese nasip olmamıştı ama daha fazla dayanamayıp kendini oradan uzaklaştırdı gözyaşları içinde Murtaza. Uzaktan izliyordu bu tabloyu. Başında anestezi teknisyeni Cafer kalmıştı. Kardeşler uzun uzun hasret giderdiler. Fadime korkmuştu Elif'ten. Saçları kesilmiş, boğazında birşeyler

takılıydı Elif'in. Yanına bile yanaşmadı. Bu sırada gözleriyle aradığı kişiyi bulamayınca babasıyla bakıştı. Tam da annesini soracaktı ki; Recep 'annen köyde ineklere bakıyor, sarı kız yeni yavrudadı,haftaya o da gelecek' derken hayatının en acı yalanını söylüyordu, bu durum birkaç hafta sonra alışkanlık haline gelecek, Elif her ne kadar inanmış görünse de aslında inanmayacaktı bu duruma.

***

Yoğun bakımda ayrı bir neşe kaynağı olmaya başlayan Elif'i mutlu etmek için her çaba sarf ediliyordu. Madem ki buradan ayrılmak zaman alıyordu, Elif'i biraz daha oyalamak için çareler aranıyordu. Eski bir bilgisayar monitörünü adam etmeye çalışan Cafer, bir internet kafede doldurduğu çizgi filmleri izletiyordu Elif'e. Pansuman arabalarından birisini bilgisayar sehpası yapmış,yatağının başına çekmişti Elif'in. Ama hantal ve çok yer kaplıyordu. Tedavi esnasında da bir o yanından bir bu yanından geçmeye çalışan hemşireler bir yandan Cafer'e söyleniyorlar, bir yandan da Elif'e durumu çaktırmamaya çalışıyorlardı. Arada iki büklüm uyuyup kalıyordu film izlerken Elif.

İş görüyordu yöntem ama ortamı sadeleştirip herkesi rahatlatmak istediler. Bir fikir bulup Melek hemşire ile Murtaza doktor bir güzellik yapmaya karar verdiler. 'Pamuk eller cebe' sloganıyla herkesten 5-10 lira toplayarak bir dvd oynatıcı sipariş ettiler. 15 ocak cuma günü sabahı kargo ile gelen paketi heyecanla açtılar. Elif olan bitenden habersizdi. Üstelik bu sabah bilgisayarı da yoktu. Etrafa şöyle bir bakınıverdi, yoktu. Gitmişti tek eğlencesi. O gün öğlene kadar çizgi film izleyememişti, üstelik 'bilgisayarı nereye gitmişti?' söylenmemişti. Suratını hiç olmadığı kadar asıp, dudaklarını büzmüş, zaten bir avuç kalan bedenini, kuş kadar küçültüp hareketsizce durmuştu. Ne kadar dayanacaktı bilmezdi.

Tam o sırada Recep gelmişti. Yoğun bakıma gelen telefon-

dan o anlaşılıyordu. Hemen dışarı çıktı Murtaza. Aklına nereden geldiyse babasına 'Elif'in doğum günü ne zaman' diye sordu. Amacı hediye verirken buna bir anlam katmaktı. Baba mahcup bir şekilde başını öne eğip hatırlamaya çalıştılar. 'Hocam galiba 8 Ocak'tı' dedi. Yani, tam bir hafta önce. Evet, tam bir hafta geçmişti. Kendi aralarında topladıkları paradan artan kısımla hemen bir yaş pasta siparişi, içecek birşeyler istendi karşıdaki kafeden. Öğleden sonra bir tur hastane gezisi yapacaktı Cafer ile Elif ve yanlarında da Recep. O esnada dinlenme odasında hazırlıklar tamamlanmıştı. Buzlu camın arkasındaki kalabalığı fark eden Elif durumu anlamaya çalışırken şaşkın şaşkın bakıyordu babasına. Kapı açıldı ve üzerinde dokuz tane mumun yandığı pastayı gören Elif'in gözleri buğulandı birden. Anlamıştı bu sürpriz kendisi içindi. Heyecanla getirdiler odanın ortasına Elif'i. Herkes oradaydı, Şükrü Hoca, Nuri, Ahmet, Sema... Tekerlekli sandalyesinin üzerinde mumları üfleme için refleks olarak dudaklarını büzüştürdü, üfleme çalıştı, ama olmadı. Boğazındaki delikten dolayı hava daha yukarı çıkamadığından mumları söndürememişti. Önce şaşırmış, sonra günlerdir alıştığı bu duruma kendisi de gülerek yanıt vermişti. Boğazındaki tüpün balonunu söndürüp, deliğin ucunu kapattı Murtaza. 'şimdi üfle bakayım' deyince, önce bir, sonra üç, üçüncü üflemede de tüm mumlar söndü.

Dokuzuncu yaşına bu şekilde gireceği onun da aklına gelmemişti tabi ki ama mutluluktan uçarken Melek hemşire hediyesini uzattı. Kulaklıklarını da kulağına takıp taşımaya daha kolay olan video oynatıcıyı Elif'e uzattı. Sevinçten havalara uçuyordu. Babası daha fazla dayanamayıp gözyaşları içinde Murtaza'ya sarıldı. Birkaç dakika dışarı çıktılar beraber. Recep 'hocam, Elif'in bunca yılda ilk kez doğum gününü kutladık sizin sayenizde, Allah sizlerden razı olsun' dedi. Döndüklerinde eli yüzü çikolatalı pastaya bulanmıştı Elif'in. Herkes mutluydu, çünkü Elif mutluydu ve yüz gün sonra ilk kez katı yiyecek yiyebiliyordu...

***

Onbeş gün sonra artık çocuk servisine devri yapılmıştı Elif'in. Her akşam yoğun bakım ekibinden bir kişi gidip servisinde ziyaret ediyordu Elif'i. İlk gün Melek hemşire sarı bir mont ile ziyaretine gitmişti, nasılsa birkaç haftaya taburcu olur, evine dönerken lazım olur diye hemşire arkadaşlarıyla ortaklaşa almışlardı.

Nedense o servis Elif'e sıkıcı gelmişti. Yoğun bakımdan gelenler sanki ailesinden birileriymiş gibi gelenleri gördükçe mutluluktan havalara uçuyordu. Üç gün sonra Murtaza nöbetçiyken ziyaret etmişti Elif'i. Elif o bilindik yumak pozisyonunda yatıyordu, ama tek farkla yüzünü duvara dönmüştü. Murtaza'nın geldiğini anlamasına rağmen dönmedi yüzünü. Halen trakeotomiliydi. Birkaç gün sonra son seansla darlık genişletme operasyonu son bulacak ve bir hafta içinde o tüp de çıkarılacaktı. Eve dönüş hazırlıkları yapılıyordu bir bakıma ama Elif bir garip davranıyordu. Biraz daha uğraşınca Murtaza amacına ulaştı ve Elif ile göz göze geldi. Ağlamaktan gözleri kan çanağı olmuştu Kuzucuğun.

'*Küstük mü cadı?*' diye sordu. Elif öylece baktı sadece. Tekrarladı Murtaza. Başını bir aşağı bir yukarı kaldırıp indirdi. Bu 'evet' demektir. '*Bana mı? Ne yaptım ben sana?*' dedi, Murtaza. Eliyle kendini göstererek 'kendime küstüm' demeye çalışıyordu aslında. Anlam verememişti Murtaza bu duruma. Ardından tekrar sırtını döndü ve boğazındaki tüpün hırıltılı sesleri arasında ağladığı anlaşılır bir şekilde küslüğüne devam etti. Şaşır kalmıştı Murtaza, niye böyle olmuştu? Biraz kurcalamak istedi nedenini o gece. Dosyasına baktı. Çocuk nöroloji, psikiyatri ve endokrin bölümlerinin notlarını gördü. Zaten idrar sondasındaki berrak idrar dikkatini çekmişti. Yaklaşık iki gün önce başlayan bir durumdu bu. Diabetes insipidus teşhisi eklenmişti bir de. Günde on litreye yakın idrar çıkarıyordu. Tedaviye rağmen her geçen gün kötüye gidiyordu. Birşeyler yapılıyordu ama tedaviye 'inadına'yanıt vermiyordu bedeni. Psikiyatri notu çok anlaşılıyordu. Çünkü kuzucuk ne anlaşıyordu ki?

Biraz daha zorladı Murtaza durumu. Elif'in yanındaki refakatçisi anneannesini yanına çağırıldı. 'Ne oldu da durum birden bozuldu, anlayamadım, size söyledikleri bir şey var mı? Neden küstü, kendisine?' diye sordu. Murtaza'yı Elif in ailesi tanıyordu ve durumu açıklamaktan çekinmiyorlardı. O yüzden anlattı anneanesi:

'Hocam burada herkes herkesin derdini merak ediyor, biz ısrarla durumu saklıyorken basta bakıcı kadın yan odadaki hastanın refakatçisine kazayı anlatmış. O da bizim yanımızdaki refakatçiye anlatırken duymuş ve öğrenmiş Elif, annesinin kazada öldüğünü. Sabaha kadar durduramadık, sakinleştirici ilaç yaptılar, fenalaştı, zor zahttettiler. Şimdi annen ölmedi onlar başkasını anlatıyor, annen yarın gelecek dedik, inanmadı bize. Sonra böyle oldu. Kimseyle göz göze dahi gelmiyor. Sabahdan akşama, akşamdan sabaha ağlıyor. Kafasındaki kanamaya bağlı mı bilmiyorum ama onunla ilgili olabilir diyorlar. Ne yapacağımızı bilmiyoruz.'

Murtaza'nın da gözleri dolu dolu oldu. Yüzyirmi gün saklanan gerçek birgün ortaya çıkacaktı neticede. Herkes yalan söylemeyi beceremiyordu.

***

Her sabah yoğun bakımda ziyaret sırasında Elif'in durumu konuşuluyor, durumunun biraz iyiye yol aldığı söyleniyordu, o kadar. Çarşamba günü boğazındaki tüp çıkarılacak, delik kapatılacaktı. Anestezi yoğun bakımdaki herkes heyecanlıydı. Elif'ten gelecek her haber onları ilgilendiriyordu. Çünkü o herkesin çocuğu, herkesin kardeşi olmuştu. Kulak burun boğaz ekibi Elif'i ameliyathaneye çağırması için talimat vermişti sekretere. Birkaç dakika sonra ortalık hareketlendi birden bire. Telaş, heyecan, gözyaşı...Elif ameliyathaneye gelemedi. Telefon edilmeden beş dakika önce kalbi daha fazla atmak istememişti. Güzel bir rüyaya dalmıştı uykusunda, annesinin ıslıl ıslıl eden yüzü gülücükler içinde 'Eliiiiif, Eliiiiiff kızım hadi gel artık çok özledim seni. Hadi kuzucuğum. Bak burada çok yal-

olduğundan çocuklara bakan yoktu. Çocuklar da ana hasreti çekmesin istedim, rahmetli hanım öldükten birkaç ay sonra evlendim. Yeni eşim de birkaç ay sonra hamile kaldı, bir kızımız oldu çok şükür. Herkesin ortak kararıyla adını 'Elif' koyduk. Annesini emerken hep yoruluyor, ağlarken morarıyordu. Doktora götürdük, kalbinde delik olduğunu söylediler. Bura-ya gönderdiler. Ayaklarım geri geri gitti. İkinci kez Elif adında kızım la geliyorum bu hastaneye ve şimdi korkuyorum. Bu hastaneden eve dönerken Elifimi götüremeyecekm iyim diye?’

***

Perde Arkası

Dr. H.Murat Çelik

Özel Egepol Hastanesi,
Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği,
İzmir

Ne de çabuk geçti zaman. Çocukluğumda ilkokul birinci sınıftayken bile “büyüyünce ne olacaksın” sorusunun yanıtı hazırды bende, doktor olacaktım elbette. Çünkü annem babam öyle olsun istiyorlardı her şeyden önce. En çok takıldığım yer ise: “Ne doktoru olacaksın bakalım ?” Kardeşim nereden bilir o yaşta çocuk ne doktoru olacağını! Sen takdir et-sene çocuk en azından kararlı, seçmiş büyüyünce ne olacağını. Bugün tıp fakültesinde okuyanlar dahi kararsız, öngöremedikleri uzmanlık gelecekleri konusunda. Benim için çocukluğumun en zor sorusuna yıllar sonra tıp fakültesi son sınıftayken yanıt bulmaya başladım.

Ne havalı bir şeydi intern doktor olmak. Yürüyüşümün bile değiştiğini hatırlıyorum. Bahar aylarıydı mezuniyet yaklaşıyordu o güzel havalardan olsa gerek seçmeli staj olarak anesteziyi seçtim. Nedenini bilmiyorum ama bir arkadaşım daha geldi benimle birlikte. Doğrudan anabilim dalı başkanının odasına gittik. Beşinci sınıf staj derslerinden tanıyordum kendisini ama nasıl anlatsam; İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth deki asalet ve otoriter duruşa bir çift güzel göz ve sıcak bir bakış ekle işte öyle bir şeydi benim için...

“Çocuklar ameliyathanedeki çalışma ve entübasyon yapma arzunuza anlıyorum ama siz beni dinleyin önce yoğun bakıma gidin, göreceksiniz daha çok işinize yarayacak sonradan ...” dedi o sese kurban olayım, iyi ki de öyle demiş. Başlangıçta biraz bozuldum, trakeal aspirasyonu bile hemşirelerden öğrenmek zoruma gitti. Semra teyze diyordum yoğun bakımın sorumlu hemşiresine müziptim, gamzelerimi de çok beğeniyorlardı hani. Birkaç

gün sonra azıcık ta olsa hekim gibi hissetmeye başladım.

Bize o zamanlar ayak işi gibi gelen uygulamalardan sonra, bir gün yoğun bakımın sorumlu öğretim görevlisi o heybetli duruşu ve gür sesi ile “*Ne de yakışıyor eline enjektör bak bu adam anesteziist olur*” dedi ben subclavian ponksiyon yaparken. “*Başarıyor da baa*” diye ekledi... Çok sevindim. Bu övgü dolu sözlerin sahibi babayığit bir adamdı, anestezi asistanı olduktan sonra da çok benzettiler beni kendisine.

O staj bana çok şey öğretti, ağrı ünitesi ve ameliyathaneye de uğradık ama çoğunluğu yoğun bakımda geçen günler mezuniyet öncesi hekimliğimin son şeklini aldığı, mecburi hizmette özgüveni yüksek duruşumun temellerinin atıldığı güzel günlermiş, sonradan anladım be bunu.

Anestezi kürsüsünde haftalık bilimsel toplantılarına da katılıyordum asistanlar gibi çok hoşuma gidiyordu onlarla birlikte olmak. Şortan pastanesinin taze pasta ve böreklerinin tadını, samimi ortamda yudumlanan çay kokusunu unutamadım mecburi hizmette. Çok çalıştığımı düşünsem de mezuniyet sonrası ilk yılmda uzmanlık sınavını kazanamadım ne yazık ki.

Anestezi ilk tercihim olmadı hiçbir sınavda, ne yalan söyleyeyim, ama son tercihim de değildi. Kadın doğum, radyoloji, plastik cerrahi, sonradan bana göre branşlar olmadığına karar verdiğim birkaç sıralama sonrası yedinci ya da sekizinci tercihim ama hep tek tercihim oldu hep mezun olduğum fakültenin anestezi . Birkaç sınav kazanamayıp Gabar Dağları’nda geçen zorlu bir askerlik dönemi sonrası düğün hediyesi oldu bana eşimin benim adıma doldurup gönderdiği TUS başvuru formunda her zamanki sekizinciye yazılan anestezi tercihime yerleşmem. İşte orada başladı perde arkası her yönüyle trajedisi ve komedisiyle.

Nasıl anlatsam nereden başlasam. Öyle çok şey var ki anlatmak istediğim. O seçmeli stajda çok istediğim ameliyathaneye kavuşmuştum sonunda. Son onsekiz ay içinde anesteziyi

kazananlardan başlayan olmadığını söylediler. En kıdemli asistan benimle tanıştığımda “*Son günlerde kocamı bile gördüğüme bu kadar sevimmemişim*” dedi ben başladığım için. “*Al sana ameliyathane ve anestezi*” dedim içimden. Neyse ben seviyordum ya anesteziyi sorun değildi. Tiberius marka anestezi cihazı sorumlusu ve elde solutma mahkumu olarak kliması çalışmayan birinci salonda başladım üç kıdemli nin “çömezi” olarak. O gün bu gün nefret ederim çömez kelimesinden. Kıdemlilerim öğretikleri her yeni uygulama karşılığında vişne meyve suyunu içmeyi tercih ediyorlardı. Başlangıçta çok güveniyordum kendime, daha önce defalarca da entübasyon yapmıştım ama heyecanımdan asistan olarak ilk entübasyon denemem başarısız olunca bana kıdemlilere ikişer meyve suyu ısmarlamaya mal oldu. Başka bir vakada ikinci denememde başardım, gel gör ki onun da kutlama bedelini varmış, yaş pastayla ödedim. Çömezlerinin gelmesi için dua etmeye başlamıştım, epiduralin lokalini yapınca da vişne suyu ısmarlanır mı kardeşim !

Şimdilerde birçoğu profesör olan o zamanki kıdemlilerim ben başlamadan önce önerilerde bulunmuşlardı “*Bir daba gir sınava, dua edeceksin bizee, bak biz son seneye kadar hep TUS’u tekrar kazanmayı denedik, hala sınava girenlerimiz var..*” Vardır bir bildikleri diyerek başlamadan önce bir kez daha girdim ben de sınava. Askere gitmemek için o kadar çok çalışmıştım ki, aradan neredeyse iki yıl geçmesine rağmen zihnimde kalan kısıtlı saydığım bilgilerle yeniden kazandım sınavı. Bu sefer cerrahi bir branş kazandım hem de, kalp damar cerrahisi, ne sevindim anlatamam, bilmiyordum ki o zamanlar anestezinin de cerrahi branşlardan olduğunu. Sağlık Bakanlığı’na tayin için belgelerimi gönderdim. Bir de kürsü başkanından muvaffakiyet gerekiyormuş nereden bileyim. Kalsam mı anesteziye, kazanmışken sınavı geçsem mi çok istediğim cerrahi branşa bilemezken babam geçirdiği trafik kazası sonucu acil servisimize getirildi bir ambulans ile, ağzında bir airway, bilinci kapalı. Haber gelir gelmez koştum acil servise, o zamanın meşhur Amerikalı acil servis sorumlusu gözümün önünde

•—————•
•—————•
•—————•

babamı entübe etmeyi denedi başaramadı. Bir tarafta babam bir tarafta yüzündeki şaşkınlık ve korkuyu şimdi bile unutamadığım o adam... Sonradan tez hocam olacak ve meslek hayatıma yön verecek kahramanım yetişti ve onun sayesinde babam entübe edilerek yoğun bakımımıza alındı, bana göre hastanede olabileceği en güvenli yerdeydi ancak... Yoğun bakımda babamın yaşam mücadelesi on iki gün sürdü. Hekim olmama sebep olan dağlar kadar güvendiğim sahip olduğum aile terbiyesi ve tüm erdemlerin genetik kökeni çok sevdiğim bu güzel insan yine çok sevdiğim yoğun bakımımızdan başladı ebediyete olan yolculuğuna...

Aradan birkaç hafta geçtikten sonra Sağlık Bakanlığı na yaptığım başvurum kabul edilmiş ve tayin tebliğ belgesi ulaşmıştı elime. Artık anestezi ile cerrahi arasında seçim yapmam gerekiyordu, haa bir de muvaffakat alabilmem.... Tüm kararlılığımı toplayıp o sevgi dolu büyük otoritenin odasına gittim. Tayinimden haberdardı hiçbir şey sormadı. Biraz utanarak, buğulu bakan gözlerim ve buruk bir ses tonu ile bir sebep açıklama çabasına giriştiğimi fark ettim o an "*Biliyorsunuz anesteziyi çok seviyorum ama perdenin arkasını da denemek istiyorum izniniz olursa*" dedim. Beni öğrenciliğimden de tanıdığını kararlılığımı takdir ettiğini söyledikten sonra "*Sen perdenin iki tarafında da başarılı olabilecek yapıdasın, her koşulda memleketeye faydan dokunacaktır yolun açık olsun*" dedi. Kararlılığımı takdir edilmişti ama hüznün ile buruk bir sevincin yarattığı ambivallans içinde teşekkür ederek odasından ayrıldım.

Kıdemlilerim o güne kadar muvaffakat alabilen ikinci kişi olduğumu söylediler çok şanslıymışım. Mantıklı kararlar verdiğimi düşündüğüm o günlerde, her nedense ani bir fikir değişikliği ile anestezi de kalmaya ve ihtisasa devam etmeye karar verdim. Bir kere daha kazanırsam sınavı, perdenin diğer tarafına geçerim düşüncem, beğenmezsen oradan başka bir cerrahi bransa zıplarım diye kurduğum planlar suya düşmüştü. Kader demiştim o zaman kendi kendime am,ş şimdi düşünüyorum da, iyi ki de öyle olmuş anestezi de kalmayı seç-

mişim. Kararlılığımın ardından sıkıntılar bitecek sanmıştım oysa ki üniversitede asistanlık hayatı ve yaşayacaklarım yeni başlıyormuş.

Güzel olan kısmı ben anesteziye başladıktan sonra yapılan son uzmanlık sınavında on kişi, ondan sonrakinde yirmi asistan atanınca bizim bölüme, bir anda çok kıdemli oluverdim. Yaşasın kıdemlik gelsin meyve suları, ilk entübasyon pastaları. Ancak gelenler sadece yeni asistanlar değildi, başka bir üniversiteden gelen profesörler ve yeni başlayan yardımcı doçentler de vardı gündemde. Bana hiç sorun değildi neden olsun ki farklı yoğurt yiyiş tarzlarını öğrenecektim, en azından öyle sanıyordum. Başlangıçta öyle de oldu, sevecen görünen yeni grubun da gözdesi haline geldim. İşçi arılar gibi bir salondan öbürüne koşturdukça işe yaradığımı düşünüyor bilimsel çalışmalara katıldıkça anesteziye daha da keyif almaya başladığımı hissediyordum, ta ki asistan olarak bir hoca grubu seçip o grupta olmam gerektiği gerçeği ile karşılaşana kadar. Zaten yeni gelenler beni çoktan kategorize etmiş yarısına kadar emek verdiğim çalışmalarından çıkarmış eski grubun üyesi olduğum hükmüne varmışlardı bile. Geçerli sebeplerini yandaş asistanlardan duyunca çok güldüm ve üzölmeyi bırakıp kendi bildiğim ve oluşturduğumu düşündüğüm doğrular paralelinde hedefime devam etme kararı aldım. Çok düşündüm perdenin arkasında bunları Drager'lerin pıs pıs sesine eşlik eden hastanın sinüs ritminde. Bir de aynı hastanın pulse oksimetre sesi vardı EKG sesi ile senkronize olmayan, tıpkı hep sözü edilen özerk demokratik üniversite yapısı ve orada yaşadıklarımın örtüşmeyeşi gibi.

Gün geçtikçe kendime daha çok güvenmeye başlamıştım, çalışmalar yaptıkça iştahım artıyor, hele bir de yayımlandı mı keyfime diyecek olmuyordu. Uzmanlık tez çalışmam için etik kurul izni alma aşamasında bu keyif ızdıraba dönüştü. Altı ay sürdü bu izni vermeleri. Bilimsel Tez çalışmam uzmanlığımın dördüncü ayında yayımlandı. Yanlış bilmiyorsam o makale bugün bile o fakültenin en çok atıf alan yurt dışı yayını olma

özelliğini koruyor. Tevekkeli etik kurulun varmış bir bildiği beni o kadar uğraştırırken. Hemen kızmamak lazım canım mesleki başarımın bir bölümünü beni asistanlığında bu yönü ile motive edenlere de borçlu sayılırım...

Hiç üniversitenin dışında kalmak gelmiyordu aklıma, öyle ya kendime göre ben de çok emek vermişim bu kürsüye, yeni yoğun bakıma hastaları benim nöbetinde taşımıştık tüm respiratörlerin bağlantılarını ben yapmıştım ayrıca kontrol etmeyi ve kontrol edilmeyi de öğrenmişim “*Güvenmek iyidir kontrol etmek daha iyidir*” diyen eli öpülesi hocamdan. Kendimi hiç başka bir yere ait hissetmiyordum artık anesteziyenin başka. Aidiyet duygusunun iyi ve kötü taraflarını ihtisas süresince yaşadıklarımın öğrendim desem yalan olmaz. Yine de hiç yılmadım, dolabımın kapağındaki latince kelimeler güç verdi hep bana “*In me omnis spes' mibi'st*” tüm umudum yine kendimdeydi...

İhtisas gerçekleri görme yetisini de kazandırıyor süreç içinde. Sonunda uzman oldum, sınav fena sayılmazdı, “*Müttefik güçler sayıca çoktu senin için sınav jürisinde*” dediler arkadaşlarım, çok zor sorularla hırpalandığım söylenemez, az da çalışmamıştım hani... Sınavdan sonra altı ay boyunca akademik kurul toplanacak kürsüde kalmam konusunda karar verilecek diye ağzım açık bir şekilde çalıştım araştırma görevlisi uzman doktor ünvanı ve asistan maaşının yarısı kadar maaşla. Bu arada sevgili oğlum çişini yapıyor çişini yapıyor altı kuru kalıyordu. Çocuk bezi en kalitelisiydi elbet ama kuruluk, bezin anında eşim ve benim tarafından değiştirilmesinden kaynaklanıyordu. Artık bir uzman gözüyle bakıyordum tüm olaylara belgelere dayanarak. Kabarmış kredi kartı ekstreleri ve bebek bezi cılgınlığı...

İhtisasımın üçüncü yılındayken bir gün ameliyattan çıkıp yemeğe gidemeyen genel cerrahideki asistan arkadaşlara takılmıştım: “*Ne zor şu cerrahlık aç, susuz demeden çalıştırıyorlar sizi*” Uzmanları “*Boşverin çocuklar yarın siz Anadolu'da ameliyatan kazandığınız paraları sayarken narkozcular nal topluyor olacak*”

dedi. O güne kadar yaptıkları karaciğer transplantasyonu hastalarından en genç olanını bile yoğun bakımda yüzotuzüç gün yaşatabilmiştik başka da yaşayan yoktu. Bu egosu kabartılmış perdenin öbür tarafının çocuğunu çok dikkate almamıştım ama o an bozulmadım da değil hani... Uzmanlık sınavı sonrası gerçeği değerlendirme yetisi altı ayda olgunlaşınca bende, herkesin üniversitede kalmasının bir hayal olduğunu kavradım ve karşıma çıkan ilk özel hastane fırsatını değerlendirdim. Zaten karşının yandaş asistanları “*süren dolunca uzatılmayacak atacaklar seni*” diye haber getirmeye başlamışlardı. İlk ay araştırma görevlisi uzman doktor maaşının beş katı para geçti elime. İçim buruk da olsa üniversitede kalma fırsatımın söz sahibi olanların egosuna göre yönlendirilerek dışarı yön kazanması pek de fena olmayan bir durum olarak geliyordu artık bana.

İkinci perde başlamıştı benim için; özel sektör. Yine de perdenin diğer tarafındaki cerrah yetisi ne olursa olsun narkozculardan daha çok kazanıyordu. Sadece o olsa neyse, ameliyatı yapan daha meşhur daha prestijliydi. Cerrahın asistanlığından desteklenen yüksek egosu elinin iyi ya da kötü olmasına bakılmadan halk ve patron tarafından da daha çok takdir ediliyordu. Tek bildiğim şey ben de çok iyiydim ve işimi çok iyi yapıyordum ama ülkede mesleğim ile ilgili yanlış giden bir şey vardı.. Hangi duyguyla bilinmez anestezi uzmanlarımızda talep edilen her şeyi yapmaya o yapmazsa öbürü daha ucuza yapmaya meyil göstermişler ve sayelerinde anestezi epeyce ucuzlatılmıştı özel sektörde, dedim ya gerçeği görme yetisi artıyor insanın uzmanlaştıkça.

Özel sektör rahat yaşama imkanı sunsa da sönmedi içimdeki akademik arzular, olabildiğince katılmaya gayret ettim kongre ve sempozyumlara. Bilgilendirilmiş hasta onamın vurguluyordu dönemin dernek başkanı bir kongre açılış toplantısında; “*Biz .... Üniversitesi olarak kendimize bu formu oluşturduk size de kendi formunuzu düzenlemenizi öneririm*” dedi. Söz istedim aldığım akademik terbiyenin gereği olarak. Biraz öfke biraz sitem kokan sesimle “*Hocam bizi de siz yetiştiriyorsunuz he-*

pimize üniversitede istihdam yaratmanız da mümkün değil, dernek başkanı olarak bu formun hazır şeklini neden bizimle paylaşmıyorsunuz biz başka ülkenin anestezi uzmanımız” dediğimi hatırlıyorum. Salonda aynı fikirde olanların alkışı ile birlikte sözlerimin biraz da cüretkar kaçmış olabileceğini düşündüm. Ama doğru bildiğini söyleme konusunda geri kalmayan cumhuriyet bekçileri olarak susacak mıydım 29 Ekim arifesinde! Aslında benim için gerçekten değerli bu başkan asistanlığımın ilk yılında dergimize gönderdiğim bir çalışmayı altı ay okuyup yanıt vermemişti, belki de eski bir hesaplaşmayı bu eleştiri süsü verilmiş saldırı... Haydi size itiraf da edeyim bir başka konuşmasında “*biz dışarıdan doçentliğe girilmesine sıcak bakmıyoruz dernek olarak*” demişti aynı saygı değer hocamız. Neden ? Herkese üniversite de kalma fırsatı tanıdınız hiç ayırmadınız da mı sıcak bakışlarınızı esirgiyorsunuz aynı ülkenin özel sektör anestezi uzmanlarından! Objektivite, gerçeği görme yetisi ile paralel olgunlaşmıyor herkeste maalesef...

Daha sonradan akademik yatkınlığıma inanan değerli bilim insanları anabilim dalında söz sahibi olduktan sonra birkaç kez çok sevdiğim üniversite ortamına dönmem için çıkan fırsatlarda hep haber verdiler, ben de baş vurabileyim açılan kadrolara diye ancak özel sektörün bana ve aileme sunduğu standart yaşamı üniversitede alınan maaşla yakalamak çok zordu. Benim için sorun değildi de çocuklar özel okula başlamışlardı çoktan. İşte oradan geri dönüş benim için söz konusu değildi... Zaten üniversitede çalışan önemli saydığım bütün büyük cerrahlar da çalıştığım özel hastanede yapıyorlardı ameliyatlarını. Perdenin arka tarafında bana güveniyorlardı, zor hastaların anestezi tarafında da ben vardım, başarıyordum zor işleri ve mutluydum ayrıca.

Bakıyorum da ne çok yara bere var meslek hayatıma dair, beyazlamış saçlarımdaki kortekste saklı. Bir bir söylesem satır satır yazsam roman olur. “*Öykü yarışması dediler kardeşim öykü.*” dur biraz! Cahil; bildiğini söyler dururmuş, bilge kişi ise konuştuğunu bilirmiş. En azından susmayı bilmek la-

zım değil mi? Aslında kelimeleri cebimden çıkarmadan önce hedef bu yarışmanın birincisine verilecek olan ödülde bir kez daha itiraf edeyim, ancak yazdıkça anladım ki daha önemli olan ve merak ettiğim bu öykü o kitapta yer alacak mı, kimler okuyacak neler düşünecekler perde arkasında olanlar için... Burada anlatılan olaylar sözü edilen kişilerin kesinlikle gerçek karşılıkları var hiç şüpheniz olmasın. Zaten hemen her anesteziğin yetiştirilme sürecinde vardır sanırım benzer hatıralar bazen hüznün bazen de kahkaha dolu.

Hayat bir senaryo, yazan da oynayan da biziz aslında! İşte böyle düşünüyorum artık yaşantımın beşinci dekadında. Perdenin arkasından, okuyanları selamlayarak, bir kez daha eğiliyorum bizi yetiştirenlerin ve mesleğe hazırlayanların önünde saygıyla, sürçü lisan ettiysem affola...